

მსა

ლიტერატურული ჟურნალი № 4 (63)
მსა
2023

ოლე

მწერალთა ასოციაცია
„ლიტერატურული კახეთის“ გამოცემა

The Literary Magazine OLE

ჟურნალი გამოდის 2004 წლის ივნისიდან
ISSN 1512-3995

ოლე – ბრყენა, გინა მოგრძე ტყე ველთა შუა
სულხან საბა

ოლე – ახომი საჩრდილობლად დატოვებული
ხე

ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი

ოლე – გიორგი ლეონიძის პოეტური შედეგები

მთავარი რედაქტორი
აკაკი დაუშვილი

რედაქტორები

ფარნა რაინა
ნუნუ ძამუკაშვილი

მხატვრული რედაქტორი
სოფიო ქელიძე

მისამართი: 2200 თელავი
ერეკლე II-ის გამზირი №6
III სართული
მობ: 555 46 44 29
მწერალთა ასოციაცია
„ლიტერატურული კახეთი“
მობ: 558 48 24 80

მასალების გამოგზავნა შეგიძლიათ
ელექტრონული ფოსტით
E-mail: akakidau@mail.ru

ჟურნალ „ოლეს“ წინა ნომრების წაკითხვა
შეგიძლიათ საქართველოს პარლამენტის
ეროვნული ბიბლიოთეკის საიტზე www.nplg.gov.ge —
ციფრული ბიბლიოთეკა „ივერიელის“
ვებგვერდზე.

„ოლეს“ რედაქციაში შემოსული მასალა
არ რეცენზირდება და ავტორს არ უბრუნდება

ჟურნალი „ოლე“ გამოიცემა თელავის მუ-
ნიციპალიტეტის მერიის (მერი ბატონი **ლევან
ანდრიაშვილი**), თელავის მუნიციპალიტეტის
საკრებულოს (თავმჯდომარე ბატონი **თენგიზ
მთვარელიშვილი**) მხარდაჭერით.

დაიბეჭდა გამომცემლობა „პერიდიანში“

გარეკანის პირველი გვერდის მხატვარი
გიორგი სონლულაშვილი

№4, (63), 2023

სექტემბერი

გამოდის სამ თვეში ერთხელ

„ოლე“ ლიტერატურული ჟურნალი

შინაარსი

მხატვრული ლიტერატურა

- 2. ხათუნა გოზალიშვილი. მოთხრობები
- 10. ანა მანოშვილი. ლექსები
- 12. მარიამ გოჯიაშვილი. ლექსები
- 15. ლანა მანველი. სად არის ბედნიერება. რომანი
- 22. კახაბერ კავლიაშვილი. ლექსები
- 25. ციური მისხიშვილი. ასპინძის ომის ფრთოსნები. ლექსი
- 27. ჯემალ შანიძე. ლექსები
- 29. გიორგი ბარძინაშვილი. „პატარა გიგოლო“ ანუ, – „პირველიაო“. მოთხრობა
- 31. შავლაშვილი არაგვილი. ლექსები
- 34. მანა დიაკონიძე. მოთხრობები
- 38. ნუნუ კამუკაშვილი. ლექსი

ახალგაზრდული ჩანართი „ნაბიჯი“

- 39. გიორგი ზუბიტაშვილი, მაკა ღარიბაშვილი, თამარ გურნაძე, ნათია ჯავახიშვილი, ნინო მოსიაშვილი, გიორგი გუგუშვილი, მზია აზნიაშვილი, ელიზბარ ნარსასოვი, ნანა ბართიშვილი, ნანა სულხანიშვილი, თათია გოშაძე, ზაირა როსტომაშვილი, ქეთევან ჭანკოტაძე

თარგმანი

- 45. გალინა ბრანოვსკაია. რომანტიკული გაცნობა. მოთხრობა

კრიტიკა-პუბლიცისტიკა

- 49. ნანა რჩულიშვილი. რომანტიკული პოეზიის ერთი ესთეტიკური ასპექტის შესახებ
- 54. ქეთევან ჯარვალიძე. მთას ვიყავ, მწვერვალზე ვიდეგ
- 59. ნინო დარბაისელი. პირველი ქართველი პოსტმოდერნისტი და თანაც ქალი
- 62. აკაკი დაუშვილი. ფიროსმანის მირონმდინარე ფუნჯი და რეზო ადამის მართალ ნაზრევი

და „შაშ-შახმატი“ გართობა... და ამ გართობასა და თამაშს შორის, შიგადაშიგ, სმენას მონვენილი ხმელი შეშის ტკაცუნის (ანდა ფოთლების შრიალი), რომელიც აკორდად გასდევდა ბიცოლაჩემის სევდიან მელოდის: „ჩინარი დაჭკნება იცოდეეე, გაივლის ბავშვობის ხანა“...

გაიარა... დიდი ხანია უკვე გაიარა...

ბავშვობის ხანაც დასრულდა და ბევრმა წყალმაც იდინა...

ნაადრევად წასულმა ახლობლებმა გული გაიყოლეს და უზარმაზარი, ამოუვსები ხვრელი დატოვეს...

დაჭერობანას თამაშისას, მე დავბოდი ყველაზე სწრაფად... ალბათ ისე სწრაფად ვირბინე, რომ დროც და ახალგაზრდობაც გადავიქროლე და მივადექი საზრიანი ცხოვრების ასაკს... მათ ვერ ირბინეს ჩემსავით სწრაფად და ვერ მიაღწენ ზღვარს, როცა მოგონებები უფრო მეტია, ვიდრე სიახლე...

მენატრება ის კარ-მიდამო ისეთი, როგორიც მაშინ იყო...

ახლა იქ ალბათ აღარც თივის ზვინი დგას,

სათუნა გოზალიშვილი

პატარა გოგოს, რომელსაც არ ადარდებდა კახეთის მზე რომ აკვდებოდა კანში და შავტუხა არავის მოენონებოდა... ვერც იმას ვხვდებოდი, იმთავითვე როგორ გამაფრთხილებლად ჟღერდა სიმღერა: „ჩინარი დაჭკნება, იცოდე... გაივლის ბავშვობის ხანა“...

ამბობენ, როცა მოგონებები გეძალეებიან, სიბერე ახლოსააო...

დაე...

დაე, იყოს სიბერე!

ღამინახე!

ფანჯარასთან ვდგავარ. გარეთ თოვს. ფანტლები ისე მსუბუქად ეშვებიან, ისე ლამაზად... ყველაფერი თეთრია.

თეთრია ჩემი სულიც, ჩემი გონებაც თეთრია.

ვიღლები, ვჯდები და რაფაზე დაყრდნობილი გავცქერი ეზოში მოთამაშე ბავშვებს.

ხანდახან თავი მივარდება ხელებიდან, ვცდილობ გავსწორდე და კარგად დავინახო რაც გარეთ ხდება.

თამაშობენ ჩემი ტოლები, ჩემზე დიდები... გუნდებს ესვრიან ერთმანეთს. თოვლის პაპაც დადგეს და ხელჩაჭიდებულები უვლიან გარს, თან მღერიან.

მეც მინდა თამაში. მეც მინდა სიმღერა. ჩემთვის გაუგებარ მელოდის ვლილინებ. როგორც შემოძლია, ისე.

თავი კვლავ მივარდება ხელებიდან. ვცდილობ პირიც მოვკუმო, მაგრამ ჩემი ენა ისეთი დიდია და ისეთი ძიმე, ვერ ვიმორჩილებ...

დედა რომ მოვა სამსახურიდან, ვთხოვ, გარეთ გამიყვანოს. ის კეთილია. დალლას არ შეიმჩნევს. თბილ კაშნეს შემომახვევს, ხელთათმანებსაც წამომაცმევს და სახლიდან გასვლის

წინ მაკოცებს. დედა ყოველთვის სიყვარულით მეფერება, მაგრამ როცა ქუჩაში გაყავარ, უფრო მაგრად მიხუტებს. ვიცი, ამით ერთგვარად მამხნევეს, რადგან ჩემკენ გამოტყორცნილი უამრავი მზერა და გამომეტყველება უნდა მოვიგერიო.

მე ხომ ყველაფერს ვგრძნობ...

მწყინს, როცა ვინმე ზიზლით შემომხედავს. გული ისე მენურება, მეშინია, არ წავიქცე. ამ დროს დედა ხელს უფრო მაგრად მკიდებს და მილიმის. თუ ვინმემ საწყალი მზერა შემავლო, ისევ მენურება გული. მაგრამ თუ ვინმე, როგორც სრულყოფილს, ისე გამომელაპარაკა, შეკუნტრუშება მინდება და ჩემი წვრილი თვალები სიხარულისგან უფრო მინვრილდება...

ისე კი, გული უფრო ხშირად მენურება ხოლმე, მაგრამ მაინც მიყვარს ადამიანები. ცხოველებიც მიყვარს, სიმღერაც...

ხანდახან მინდა გავქრე, რომ არავინ შემამჩნიოს. როცა სარკეში ჩემს თავს შევცქერი, მესმის, რატომ არ უნდათ ადამიანებს ჩემი დანახვა.

მესმის...

მაგრამ იქნებ უკეთ ჩახედონ ჩემს თვალებს, რომლებშიც უძირო სევდაა... რომლებიც იმა-

მხატვარი სოფიო ქელიძე

საც ხედავენ, რისი დანახვაც ჩვეულებრივებს არ შეუძლიათ. იქნებ უკეთ დააკვირდნენ ჩემს უშნო პირსა და ენას, რომლებიც ვერ ახერხებენ გრძელი, გამართული წინადადებების წარმოთქმას, მაგრამ ბოროტი სიტყვა არ დასცდებათ... ჩემს ბრტყელ სახეზე წამოსკუპებულ ცხვირს, რომელიც იმაზე მეტ, უჩვეულო სურნელს შეიგრძნობს, რომელთა არსებობა მათ არც იციან. ჩემს პატარა ხელებს, რომლებიც იმაზე მეტად თბილია, ვიდრე ფიზიკური სითბო. ჩემს დონდლო, მოუქნელ სხეულს, რომელიც კეთილ და მგრძობიარე, დიდ გულს დაატარებს...

მე დაუნი ვარ.

მაგრამ მეც ისევე მწყინს და მიხარია, რო-

გორც თქვენ. უფრო მეტადაც კი, რადგან ჩემნაირებს უფრო მოჭარბებული ემოცია აქვთ.

როცა მამის უკანასკნელი შემოხედვა მახსენდება, მაციებს. მის მზერაში ადრეც ბევრჯერ წამიკითხავს – „ასე რატომ დამსაჯე, ლმერთო!“

მე მგულისხმობდა. ჩვენგანაც იმიტომ წავიდა. არასდროს უფიქრია, რომ მე უფრო მიჭირს? თითქოს მე ავირჩიე ასეთად ყოფნა. ანდა დედას? მართოს რომ შეატოვა ამხელა ტვირთი...

ყოველ გახსენებაზე ცრემლებს მუჭით ვინმენდ, ყველაზე მეტად გული ამ დროს მტკივა, მაგრამ ვერ ვბრაზობ. რა ვქნა, სიბრაზე არავისზე და არაფერზე არ შემიძლია.

აი, თიკომ შემამჩნია ფანჯარასთან. ჩემკენ გამოიქცა და გადაბადრული სახით მიხმობს გარეთ. თიკო კეთილია, დათოც. მეთამაშებიან, საჩუქრებს მჩუქნიან და თუ ვინმე დამცინებს, აფთრებივით ხდებიან.

– დღედედა მოვვა და... – ვცდილობ ვაგებინო სათქმელი. ისიც თავს მიქნევს და მიღიმის.

ხანდახან მინდა გავქრე, რომ არავინ შემამჩნიოს.

ანდა, მხოლოდ თიკოსნაირები მხედავდნენ.

ძალამოზღვავებული ფუნჯსა და საღებავებს ვიღებ. ხატვა კარგად გამოგდისო – მეუბნება დედა – წარმოუდგენლად ლამაზ და უცხო ფერებს გადმოსცემო...

თან ვლიღინებ ჩემთვის გაუგებარ მელოდიას. როგორც შემიძლია, ისე.

ახლა თოვლით დაფარულ მიდამოს ფურცელზე გადმოვიტან. თეთრ ფურცელზე თეთრის დახატვა უფრო ძნელია, მაგრამ მე ეს არ მაშინებს.

მე უგულობა მაშინებს, მე დამცინავი მზერა მაშინებს, მე განდგომილება მაშინებს... მაგრამ ეს სითეთრე – არა.

მეც ხომ საოცრად თეთრი, ქათქათა სული მაქვს.

დამინახე...

ქარი

ისევ აინყვიტა ქარმა...

როგორ უყვარს ყველაფრის არევ-დარევა. მტვრის ბურუსში გახვევს მიდამოს, ცასაც მტვრისფრად შეაფერადებს და გაქაფული ჩაირბენს შუკებსა და ქუჩებს. სახლებს შეაზანზარებს, აზრიალებულ სარკმელებში ცნობისმოყვარედ შეიჭყიტება, სახურავებსა და ხეთა კენწეროებს გადაეველება, ეკლესიის ზარებს მძლავრად შემოჰკრავს, მერე, მისი ჟღერადობით სულშეძრულს, თავადვე გააყრიალებს და კიდევ უფრო მალა აიჭრება, რათა მეტი სიმძლავრით დაემზავს ქვემოთ, ქუდი მოსტაცოს ვინმეს და გიჟური

კმაყოფილებით გადაიხარხაროს...

ხასიათი აქვს ასეთი, ვერაფერს იზამს. ასეთად გააჩინა დედაბუნებამ.

სიბოროტედ უთვლიან, როცა ახლადაყვავებულ ხეებს ფურცლებს შემოაცლის, როცა თავისი დაუოკებელი ენერგიით მოხუცს ან ბავშვს წააბარბაცებს, როცა თვალებს მტვრით ამოავსებს, როცა ისედაც უპატრონოდ მიგდებულ, ბზარებგაჩენილ სახლებს, ისტორიიდან ერთ ჩუქურთმას კიდევ წარსტაცებს...

ხანდახან ისე ძლიერ უნდა, რომ ნაზი იყოს, სიოდ გადაირბინოს პურის თავთავებზე, ფო-

თლების ჩუმი შრიალით დატკბეს, ჩიტების ნავარდს მშვიდად აედევნოს ან ლამაზი თმები შეურხოს აშხვართულ ასულს...

არაფერი გამოსდის.

მხოლოდ ცოტა ხანს ჰყოფნის სინაზე. მერე კი, გაბრაზებული ამოიღმუვლებს, ციბრუტივიით დატრიალდება და საკუთარ ტყავში დაბრუნებული, სინაზეზე აღარმოდარდელი, სტვენა-სტვენით გაექანება ახალი ოინების ჩასადენად.

ოინები კი, ნაირ-ნაირი სჩვევია...

გატაცებულ ზენრებს ხის ტოტებს შემოახვევს, სულს შეუბერავს და აღმართულ აფრას დაამსგავსებს... თოკიდან ჩამოგლეჯილ თბილ პლედს, სადმე კუთხეში მიყუყუულ უსახლკაროს მიაფარებს... დაკარგულ ლეკვს ბურთივით მიაგორებს დედის სამყოფელთან... შესათბუნებლად ფოთლებს ნააყრის გაყინულ, ნაადრევად ამონვერილ მეტიჩარა ყოჩივარდებს...

აი ახლაც, სარეცხის თოკიდან მოპარული კაბა მიაკიდა შიშველ ვერხვის ტოტს. ლამაზი იყო კაბა, თხელ სილუეტად ჩამოქნილ სხეულზე მოსარგები, მაგრამ რალაცნაირად მარტოსული.

არ მოენონა ქარს მისი სიმარტოვე. სწრაფად მოატარა მზერა და ანცად ჩაიციინა. ახლა მამაკაცის მაისური მოწყვიტა თოკიდან, ჰაერში ააფრიალა და კაბის გვერდზე მიაფინა. კაბა შეირხა, გვერდულად შემოტრიალდა და თვალი მაისურისკენ გააპარა.

მოქმედება იყო საჭირო და ქარმაც არ დააყოვნა. მის ყოველ დაქროლვაზე შეტოკდებოდნენ კაბა და მაისური, მკლავებს მალლა აიქნევდნენ, ხან უახლოვდებოდნენ ერთმანეთს და ხან შორდებოდნენ. თითქოს რალაცას ვერ წყვეტდნენ,

ბჭობდნენ, კამათობდნენ...

გაბრაზდა ქარი. საიდანღაც მონადენი მუსიკის ჰანგები მოიტაცა, შლეიფად შემოახვია ტოტზე მიკიდებულ ტანსაცმელს და მძლავრად დაუბერა.

აცეკვდა მაისური. ტანი შემართა, მკერდი გამობერა და მუსიკის რიტმს აყოლილმა რწევას უმატა. განზე გაშლილი ხელებით ხან წინ მოექცეოდა კაბას და ხან უკან. თითქოს გასაქანს არ აძლევსო... მერე კი, თავისი სახელო კაბისას ჩასჭიდა და აღარ გაუშვა.

ნელა შემობრუნდა კაბა. ჯერ მორცხვად აიფრიალა ბოლოები, შემდეგ რალაც, მისთვის უცხო გრძობით ანთებულმა, თავადაც შემართა ტანი და ცეკვას აჰყვა... ცეცხლის ალივით ირხეოდნენ სილუეტები, ხან მინავლდებოდნენ და ხანაც აგიზგიზდებოდნენ... ბოლოს, ერთმანეთს შემოეხვივნენ და დარჩნენ ასე, ჩანწულ-ჩახლართულნი...

ქარს აღარაფერი ესაქმებოდა აქ. კმაყოფილმა გადაიხარხარა, კვლავ აინყვიტა და ზარების დასარეკად გაქანდა...

მეორე დღეს, ახალმოსახლე კორპუსის აივანზე გამომდგარი ქალ-ვაჟი ვერხვის ხეს შესცქეროდა.

– შენი კაბაა?

– კი... და მაისური?

– ჩემი... ავძვრები ხეზე და ორივეს ჩამოვხსნი.

– კარგი.

– მე ლაშა მქვია.

– მე – მარიამი.

არტემიდას ტაძარი

თავის ტვინის მაგნიტურ რეზონანსული ტომოგრაფიით – ექიმმა.

ყოველგვარი ემოციის გარეშე შევდივარ კვლევაზე. თუ რამე ისე არ იქნება, მერეც მეყოფა ნერვიულობა...

მანვენენ, აპარატს რთავენ, სიღრმეში მიმაცურებენ და მარტო მტოვებენ.

და აი, აქ იწყება...

არასდროს მქონია კლაუსტროფობია. ლიფტში იმდენჯერ გავჭედდილვარ, მაგრამ სიმშვიდე არ დამიკარგავს. ახლა კი ვგრძნობ, როგორ მეხუთება სული და ჯერარგანცდილი შიში მიპყრობს. უკვე ვაპირებ ბრახუნი და ყვირილი ავტებო, რომ სასწრაფოდ მომხსნან აპარატიდან.

– აბა წესიერად მოიქეცი, რა გჭირს, შენ ხომ ყოჩალი გოგო ხარ! – ვეუბნები თავს და ვცდილობ დავმშვიდდე.

არაფერი გამომდის. თვლებს როგორც კი ვახელ, მოგუდვის შიში მიძლიერდება და მგონია, სარკოფაგში ცოცხლად დამმარხეს.

– კაი ახლა, შენც არ მყავდე ფარაონის ცოლი...

სარკოფაგები რომ უამრავ ქვეყანაშია აღმოჩენილი (მათ შორის საქართველოშიც) და სხვადასხვა სოციალური ფენის წარმომადგენლებისთვის სხვადასხვაგვარი იყო, კი ვიცი, მაგრამ თვალწინ გრანდიოზული, ძველევგიპტური სამარხები წარმომიდგება. მუმიების შესახებ ნაკითხული თუ ფილმად ნანახიც არ აყოვნებს და ძრწოლა მიტანს.

– მოიცა, მოიცა, ხომ მართლაც საოცრებაა, როგორ ახერხებდნენ ამხელა პირამიდების აგებას – მინდა სხვა რამეზე გადავერთო და სიტყვა „საოცრება“ ბიძგს მადღევს.

– აბა, მსოფლიოს შვიდი საოცრება ჩამოთვალე!

ხეოფსის პირამიდა,
სემირამიდას დაკიდებული ბალები,
ზევისს ქანდაკება ოლიმპოში,
ჰალიკარნასის მავზოლეუმი,
როდოსის კოლოსი,
ალექსანდრიის შუქურა...

ექვსი ჩამოვარაკრაკე და უცებ, მეშვიდეზე გავჭედე.

– აი, ტაძარი რომ არის, ქალღმერთის სახელს რომ ატარებს, რა ჰქვია?

ვერ ვიხსენებ. ვიცი, რომ ზევისს ასულია, ანტიკურ ხელოვნებაში მონადირის სახით გამოცემული მისი გამოსახულებაც თვალწინ მიდგას... აი, სახელი კი არ მახსოვს და მომკალით!

– 2000-იანი წლების დასაწყისში იუნესკომ მსოფლიოს ახალი შვიდი საოცრების სია გამოაქვეყნა – გადავწვდი უფრო მასშტაბურს, მაგრამ ჯერ ძველზე ვარ გაჭედილი.

ტუკ-ტუკ... დაბ-დაბ... ბუმ-ბუმ... – ხმაურობს აპარატი.

ნეტავ რამდენი წუთი გავიდა?

ვცდილობ, დავივიწყო სარკოფაგები, მუმები, ჰეროდოტეს, პლატონისა თუ სტრაბონის ჩანაწერები ეგვიპტეზე და სხვა რამეზე ვკონცენტრირდე. მაგალითად, სასიამოვნო მოგონებებზე.

და თითქოს არანაირი წარსული არ მქონდეს, ვერაფერს ვიხსენებ.

– პატარაობიდან გამოყევი აბა, სად იზრდებოდი, გარშემო ვინ გყავდა...

ვფიქრობ, ვფიქრობ და მოგონებებს ძალად ვწველი მეხსიერებიდან.

და უცებ, ჩემი მეზობელი სონა ტივტივდება – წელში ოთხად მოხრილი, ტკბილი მოხუცი.

სონას 24 წლის შვილი ომში ჰყავდა დაკარგული. რძალს შვილიშვილების დაზრდაში მიხმარებია და შვილთაშვილების აკვნის რწევაც არ დაზარებია. ახლა კი, თითქმის ასი წლისას, ქსოვა და სანთლების ჩამოქნალა შეეძლო. თავისი ჩანთილებული გუგებით ისეთ ფერებში აწყობდა წინდებს, თვალსაც უხაროდა და გულსაც. სანთლების დასამზადებლად კი კარის სახელურს წართის ძაფს გამოაბამდა, შემთბარ ფუტკრის ცვილს გარს გუნდად შემოახვევდა და მის ჩამოგრძელებ-ჩამოქნას იწყებდა. მერე მტკავლის ზომაზე დაჭრიდა სანთლებს, რვეულის ფურცელში გადაახვევდა და სკივრში გამოამწყვდევდა საჭირო დრომდე.

ისეთი დუხჭირი ცხოვრება ჰქონდა გამოვლილი, გადასაგდებად არაფერი ემეტებოდა. ერთხელ, შვილიშვილის ცოლმა ვადაგასული წამლები გადაარჩია გადასაყრელად. სონამ კი კოლოფები გადმოცალა, აბები მუჭში მოიქცია და ყველა

ერთად გადაუძახა პირში. „ცოდოაო“ – წამლებს გულისხმობდა. მთელი ორი დღე შეშინებული შესცქეროდნენ, ან ახლა დაემართება რამე, ან ახლაო. ის კი მშვენივრად გრძნობდა თავს.

გვერდით მუდამ ბურნუთით სავსე კოლოფი ედგა. შიგადაშიგ გახსნიდა ამ კოლოფს, მნიკვ ფხვნილს ამოიღებდა და ღრმად შეისუნთქავდა. ერთხელ ვკითხე – ეგ რა არის-მეთქი და სამკურნალო ბალახიაო – მიპასუხა. ასე სჯეროდა. აბა, სონასთვის ვინმეს რომ ეთქვა ეგ იგივე თამბაქოა და შენ მწველი ხარო, შეურაცხყოფილი დარჩებოდა. ფრიად უკვირდა ქალების სიგარეტის მოწევა.

ერთხელაც, იმ დროს წავადექი, სამზითვო სკივრისთვის რომ აეხადა თავი. ტანსაცმელი უნდა გავამზეუროო – მითხრა. ჩაიხრებოდა სკივრის სიღრმეში და მხოლოდ ტანსაცმელი კი არა, რა აღარ ამოჰქონდა იქიდან: ლამფის თავსახურები, პატარა კოლოფები, საქარგი მოწყობილობა, ქალაქში გადახვეული პიტნის კანფეტები და კიდევ ბევრი რამ.

ალაგებდა და ალაგებდა... უკვე უძირო მეგონა სკივრი, რომ უცებ შეჩერდა, მზერა მიაქვავა რაღაცას, მერე ფრთხილად ჩაიხარა და რუდუნებით დაიდო მუხლებზე სკივრიდან ამოღებული თეთრი ტილო. ისეთი სასოება ეხატა სახეზე, ისე უკანკალებდა ის ასწლოვანი ხელები, მივხვდი, სკივრსაც ჰქონია თავისი საიდუმლო და სონასაც.

განცვიფრებით და მოლოდინით ავსებული შევცქეროდი მოხუცს. ის კი შორს იყო ძალიან, მოგონების ღრმა ხვეულებში გახლართული და როგორც ჩანს, მე სულაც დავვინწყნოდი. ნელა გადმოშალა ქსოვილის ჯერ ერთი კუთხე, მერე მეორე და... გახამებულ ტილოზე ობლად დაგებული დიდი, ჟანგმოკიდებული ლურსმანი დავინახე.

– ეგ რა არის? – წამოვიყვირე იმედგაცრუებულმა.

სონა გამოერკვა, თავისი ჩანთილებული თვალებით ამომხედა, იმ დამჭკნარ სახეზე აღმურმა გადაჰკრა, რაღაცნაირი კდემამოსილებით გადაუსვა ხელი ლურსმანს და

– ეს ჩემი სიყვარულის სახსოვარიაო, – მიპასუხა.

ერთი ახალგაზრდა ხურო ჰყვარებია თურმე. იმ ბიჭს აულია და ლურსმანი უჩუქებია...

ამაზე უცნაური საჩუქარი არც მანამდე და არც მერე მსმენოდა. გაოცება შემატყო და

– ხურო იყო და ჩაქურ-ლურსმანების მეტი არც არაფერი ებადაო, – დაამატა.

ან როდის მოასწრო ასე შეყვარება? 13 წლისა უკვე სხვაზე გაუთხოვებიათ. ამ ლურსმანს კი, თავისი გულისსწორის მოსაგონებლად, თითქმის ასი წელი ინახავდა...

მერვე კლასში ვიქნებოდი, როცა სონა ბაბო მოკვდა. სკივრიდან მისი საგარეო სამოსი ამოალაგეს და გამოანყვეს. კუბოში არც ბურნუთის, საქსოვისა და სხვა „საჭირო“ ნივთების ჩადება დავინწყინათ, მაგრამ მე ვიცოდი ყველაზე მეტად რაც „გაახარებდა“. დრო ვიხელთე, თეთრ ტილოში გამომწყვდეული ლურსმანი ჩუმად ამოვიღე და მიცვალებულს ჯიბეში ჩაუყუცურე. მომეჩვენა კი არა, თითქოს ნათლად დავინახე, მაღლიერმა სონამ როგორ გაიღიმა და შვევა ვიგრძენი...

ისე, ეს რა იცოდნენ უნინ, მიცვალებულს რომ იმქვეყნად რაღაცებს ატანდნენ? თუ რას ნარმოადგენდა ადამიანი სიცოცხლეში, რა უყვარდა, რა ნივთებს მოიხმარდა – გასატანებლებიც იმის მიხედვით დგინდებოდა. მახსოვს, ერთ ჩემს ახლობელს ვაზის მაკრატელი ჩაუდეს კუბოში, მევენახეა და დასჭირდებაო... მაშინ გავიფიქრე – ნეტავ, თოხი არავის გაახსენდებოდეს-მეთქი... ის კი არა, საგარეო და საშინაო ტანსაცმელიც სეზონების მიხედვით უნდა ჩაენყო. ხან იმდენის ჩალაგება უხდებოდათ, რომ გარდაცვლილის ადგილი ძლივს რჩებოდა.

ერთხელ კი, ასეთი ამბის მომსწრეც გავხდი. მეზობლის სამძიმარზე მოსულმა ვიღაც ქალმა ჩანთიდან მამაკაცის ფეხსაცმელი ამოიღო და ტირილით გვამცნო: მეუღლისთვის, იმ ქვეყნად გამგზავრებისას, ახალი სამოსი ჩაუცმევიათ. მას მერე, გამუდმებით ესიზმრება ქმარი და შესჩივის – ახალი ფეხსაცმელი მიჭერს და ვიტანჯებო... ჰოდა, ამ ქალმა მოიტანა ქმრის ძველი ფეხსაცმელი, დადგა მიცვალებულთან და ხვეწნა დაუნყო: ნაუღე შენი ჭირიმეე, არ მითხრა უარითი, არ გამანბილოო, შენ არ შეგანუხეეებს, თვითონ მოვა და გამოგართმეეეეეს, ნაუღე აგრემც შემოგეველებიიი...

ნაუღო...

ტუკ-ტუკ... დაბ-დაბ... ბუმ-ბუმ... – ხმაურობს აპარატი.

ნეტავ რამდენი წუთი გავიდა?

ჩვენს სახლს, როგორც ძველად აშენებული სახლების უმეტესობას, განიერ რაფებიანი ფანჯრები ჰქონდა. მიყვარდა იქ ჯდომა. მოვკალათდებოდი რაფაზე და ხან ნიგნს ვკითხულობდი, ხან ნვიმას გავცქეროდი და ოცნებებს ვეძლეოდი.

იმ ფანჯრების ქვეშ დედას ყვავილნარი ჰქონდა გაშენებული. მცენარეები ადრეინ გაზაფხულზე იწყებდნენ შემკობას და დეკემბრის ბოლომდე მონაცვლეობით ყვავდნენ.

ვარდები, ტიტები, შროშანები, ბაცი მელნისფერი ზამბახები, ნარგიზები, ძონისფერი მამლის ბიბილოები, ლომისპირები, ქრიზანთემები...

მახსოვს, როგორ ეფერებოდა დედა მათ და როგორ უთბებოდა მამას მზერა, როცა ყვავილებთან მოლაპარაკე ცოლს ჰკიდებდა თვალს.

მამა სიმპათიური, იუმორით გაჯერებული, თბილისელი „სტილიაგა“ იყო. დედა კი – სოფელში გაზრდილი, დახატული, მწვანეთვალე-ბა საოცრება. მამა ყოველთვის თავად არჩევდა მისთვის ტანსაცმელსა თუ აქსესუარებს. არასდროს შეცდებოდა მოდის ტენდენციებსა და მეუღლის ზომებში. ეგ კია, კაბას ყოველთვის ამოკლებინებდა – ლამაზი ფეხები უნდა ჩანდესო – ეუბნებოდა და ამაყად დაატარებდა ყველგან...

აი, მე და ჩემს და-ძმას მანქანის ფანჯრებში თავი გვაქვს გაყოფილი. ნიავი თმებს სახეში გვაყრის, მზე მცხუნვარედ გვეფერება, გზისპირა ხეები ელვისუსწრაფესად გარბიან და ბუნების განუმეორებელი სუნი გვცემს ქროლვისგან დაბერილ ნესტოებში...

ფშატის ხეები მზეზე ვერცხლისფრად ელვარებენ და თვალს ჭრიან. მამა მანქანას აჩერებს და ფშატის ჩამოკრეფას ლამობს. მერე მუჭში დაგროვილს, ჩვენს განვდილ ხელისგულზე ცლის. ჩვენ გაოცებით დავცქერით შინდის ფორმის ვერცხლისფერ ნაყოფს და გემოს ვუსინჯავთ. მწკლარტე და თბილია, მაგრამ სასიამოვნო...

ვერცხლისფრად ელვარებს მდელოზე დახრილი მამის ტალღისებრი თმაც. მალე გვირილები ეშვება დედის კალთაში. დედა ტბასავით ღრმა, მწვანე თვალებით ქმარს შესცქერის და ლამაზ სახეს კიდევ უფრო ლამაზი ღიმილით რთავს...

ქროლვას ვაგრძელებთ და მამის ზე-იუმორზე სიცილისგან ერთმანეთს ვანყდებით.

– ილია, ნელა იარე, ახლა ხომ არ მიტაცებ? – ამბობს დედა და სიხარულითა და ბედნიერებით აღსავსენი ისევ ვიცინით...

როგორ მენატრებიან...

დაბ-დაბ... ტუკ-ტუკ... ბუმ-ბუმ... – ხმაურობს აპარატი.

...მერე ის სახლი განაახლეს, გაათანამედროვეს და ფანჯრებიც სხვებით შეცვალეს. თითქოს ბუდე დამინგრეისო, ისეთი განცდა მქონდა. ველარსად ვპოულობდი ჩემს ადგილს და ამას დიდხანს განვიცდიდი. თავის საშველად კი დედის მამულეთში გავრბოდი. იქ მეგულებოდა ძველი სისადავე, ბებუის მზითვის განჯინა, რომელშიც ყოველთვის იყო ქათქათა მარლაში გამოხვეული ჩურჩხელები, ლელვის ჩირი და შინდის კერკი...

ბებიაჩემის ახლოს ერთი ქალი ცხოვრობდა. ეთერი ერქვა, კახურად – ეთერა... ბებუასთან მიმავალს, ჯერ მის სახლთან უნდა ჩამეველო. მეშინოდა ამ ქალის. როგორც კი დამინახავდა, გამოვარდებოდა და ისე მაგრად მიხუტებდა, ფიზიკურ ტკივილს ვგრძნობდი. ჰოდა, ჩვევად მექცა ჯერ მიდამო დამეზვერა და მერე ჩამეველო, მაგრამ ხან ისე უმალ გამოხტებოდა, გაქცევას ვერ ვახერხებდი...

ჩემხელა შვილი ჰყავდა, ბიჭი... მაშინ არ ვიცოდი რა იყო დაუნის სინდრომი, პატარა ვიყავი. არც ეთერამ იცოდა ალბათ, თუმცა დიდი იყო, მაგრამ ორივე ვხვდებოდით, გამორჩეული შვილი რომ ჰყავდა. ჰოდა მე, ჩვეულებრივი ბავშვი ვყავდი ამოჩემებული. თუმცა მისი უხეში ჩახუტებისგან ნეკნებს ტკაცუნნი გაჰქონდა და ნაჩქმეტებიც ერთი კვირა მიხურდა, მაგრამ ხმას არ ვიღებდი, მის გაუნონასწორებელ მოფერებას მედგრად ვიტანდი და სანწყლად, მაგრამ მაინც ვუღიმოდი...

მრავალი წელია იქ აღარ ვყოფილვარ, არც ეთერასი ვიცი არაფერი და არც მისი შვილის, ნეტავ ცოცხლები არიან?

რალაც ჩამწყდა გულში. როგორ ქრებიან ადამიანები, როგორ იშლებიან მეხსიერებიდან... და მაინც, ზოგჯერ ისეთი ვილაც, ან რალაც ამოსხლტება ხსოვნის კუნჭულებიდან, გაოცებულნი რჩები...

ჰოდა, რას ვამბობდი? ბებიჩემის განჯინაში გადამალულ, დაშაქრულ ჩურჩხელებს ვიხსენებდი... პაპა მეტყოდა ხოლმე: ვიცი კბილები გიკანკანებს და აილე, მე დავიბრალებო...

ძალიან ლამაზი კაცი იყო პაპაჩემი. ისეთი კეთილშობილი სახე ჰქონდა, ისეთი დანყობილი ნაკვთები, ნახატი გეგონებოდა. საოცარია, მაგრამ მისი უსინათლო თვალებიც კი ძალზე მეტყველად მეჩვენებოდა, ხოლო ხმის ტემბრი მომნუსხველად სასიამოვნო.

რალაცნაირად მშვიდი, არასოდეს წუნუნებდა. ბევრ ჭირგადავლილს უსინათლობაც თან დართვოდა, მაგრამ ცხოვრებას ისეთს იღებდა, როგორც ბედმა გამოუცხო. განა არ წუხდა? მაგრამ თავის წუხილს სხვას არ მიუგდებდა განსასჯელად... ყველას თავისი წილი ტკივილი აქვს, შენი აღარ უნდა დაუმატო, მაინც ვერაფერს გიშველისო – ამბობდა.

ხშირად მივპარვივარ ფეხაკრეფით და სუნთქვაშეკრულს მისი გამომეტყველებისთვის დიდხანს მიცქერია. თითქოს ჩემთვის უცხო ენაზე დაწერილი წიგნის ნაკითხვას ვცდილობდი. აი ისე, მხოლოდ რამდენიმე სიტყვა რომ იცი ამ ენიდან და შინაარსის გაგებას მათი მეშვეობით რომ ცდილობ... ის კი იჯდა ყავარჯენზე ხელებდანყობილი და სივრცეს მისჩერებოდა თავისი გადალიბრული თვალებით. ფიქრი ფიქრს ენაცვლებოდა ალბათ, მოგონება მოგონებას... ხან ელუშებოდა სახე და ხან ღიმილით ემოსებოდა. იშვიათად კი, მისი უსინათლო მღვიმეებიდან ნაკადულებად მდინარე ცრემლსაც ნავწყლომივარ, რომელსაც უმალ მოინმენდდა და „ვინმეა აქ?“ – იკითხავდა ხმამალლა. ეშინოდა, არავინ გამხდარიყო მისი ცრემლის მომსწრე, არ უყვარდა თავისი სისუსტის სხვისთვის დანახვება, არ უნდოდა, უმწეო და უნიათო გამოჩენილიყო ვინმეს

თვალში.

ვგრძნობდი, მე განსაკუთრებით ვუყვარდი... ალბათ ყველაზე პატარა რომ ვიყავი, ამიტომ. წინ დამიყენებდა, თავიდან ფეხამდე მტკავლით გამზომავდა და კიდევ გაზრდილხარო, მეტყოდა. მერე სახეზე წელი ჩამომისვამდა ხელს, სათითაოდ მიმონმებდა ნაკვთებს, ცხვირს ოდნავ მომქაჩავდა, თვალებზე ნაზად გადამატარებდა ცერს, თითქოს მათი ფორმის ამოცნობა სურსო, თითებშია მოსინჯავდა ჩემი თმის სირბილეს და კმაყოფილი გაიღიმებდა...

ნეტავ როგორი წარმოვედგინე?

სხვებთან არც ისე ენაწყლიანს, ჩემთან უყვარდა საუბარი. ამონმებდა როგორ ვკითხულობდი, როგორი თხრობა შემეძლო, აინტერესებდა რას ვხატავდი... გაზაფხულის წვიმისას ვერანდაზე ვსხდებოდით, ჩემს პანია ხელს თავის თბილ ხელისგულში მოიქცევდა და:

– აბა, რას გიყვებიან წვიმის წვეთები? – მკითხავდა. მეც ათას ამბავს ვთხზავდი და ვთხზავდი...

ახლა ვხვდები, ამით უნდოდა გაეგო ვინ ვიყავი, რა მიხაროდა და რა მანუხებდა...

სიკვდილის წინ, სარეცლიდან ძლივს წამოწეულმა, კიდევ ერთხელ მოსინჯა ჩემი ნაკვთები, ცრემლი ჩამომწმინდა სახიდან, მერე მარცხენა მხარეს გულზე დამადო ხელი და მითხრა: ძებნას შორს ნუ დამიწყებ, აი აქ ვიცხოვრებ, როცა დაგჭირდება, აქ მომნახეო...

სწორედ ის გახდა ჩემი გულის პირველი ბინადარი. უამრავი წელი გავიდა მას შემდეგ და ჩემს გულში მასთან ერთად ბევრი ადამიანი ჩასახლდა. ახლა ჩემი გული ჩემი სახლია. იქ ცხოვრობენ ჩემთვის ძვირფასი ადამიანები. როცა მიჭირს ან მიხარია, ამ სახლს ვაკითხავ და თითოეული მათგანის ცხოვრებიდან საჭირო მაგალითს ვიღებ.

მთავარი ყურება არაა, მთავარი დანახვაა და ეს, გულს ყველაზე კარგად შეუძლია.

აი, რა მასწავლა იმ ლამაზმა, ძლიერმა, გაზაფხულის წვიმას ნაყოლილმა უსინათლო მოხუცმა.

ტუკ-ტუკ... დაბ-დაბ... ბუმ-ბუმ... – ხმაურობს აპარატი.

აღარ შემიძლია, უნდა მშველელებს მოვუხმომო და აქედან გავიქცე.

– დაწყნარდი, ეს პანიკაა, არაფერი დაგემართება... შენ ხომ ყოველთვის გძულდა ისტერიკები...

გახსოვს, როგორ გიკვირდა ქეთო მასწავლებლის? კლასში ხმაურის დროს ისტერიკაში რომ ვარდებოდა და რომელიმე ცელქ მოსწავლეს ისე აჯანჯლარებდა, ლამის შემოკვდომოდა. რა ცუდი სანახავი იყო... მაგრამ უფრო ცუდი

სანახავი მაშინ იყო, როცა მშობლებთან ერთად სახლში მივაღდექით. ვიცოდით, რომ ავადობდა და სკოლაშიც ამიტომ აღარ დადიოდა, მაგრამ რაც ჩვენ ვნახეთ, ამას არავინ ელოდა.

ისე გაღეულიყო, საწოლში თითქმის არ ჩანდა. აღარსად იყო მისი ლაჟღაჟა ლოყები, გამჭოლი გამოხედვა... ძლივს გაგვიღიმა და გვითხრა, რომ ვუყვარდით. მერე მშობლებს სთხოვა, ის ტკბილეული და ხილი, რაც მის სანახავად მივიტანეთ, ჩვენთვისვე ჩამოერიგებინათ. ხილისა და შოკოლადისთვის პირი არავის დაუკარებია.

– ნეტავ კარგად გახდებოდეს და სულ არ ამოვიღებ ხმას გაკვეთილზე, – თქვა გიამ.

– მე ვერ გავჩუმდები, ყბედი ვარ, მაგრამ ოღონდ კარგად გახდეს და თუნდაც ისე მაჯანჯლაროს, ტვინის შერყევა დამმართოს, – თქვა ნიკომ.

სხვებს არაფერი გვითქვამს, დათრგუნულები ვიყავით.

იმ ღამეს გარდაიცვალა ჩვენი კოპნია, ლამაზი, გაუთხოვარი მასწავლებელი...

გიაც აღარაა ცოცხალი, ნიკოსი კი არაფერი ვიცი...

ნეტავ სად არიან ის ლალი ბიჭები და გოგოები? ერთად რომ დავრბოდით, ჩანთებსა და ნიგნებს რომ ვურტყამდით ერთმანეთს... მერე გოგოებს მკერდი წამოგვეზარდა, ბიჭებს ხმა ჩახელიჩათ და გაპრანჭვა ვისწავლეთ.

ჩემი კლასელი მახსენდება – ბავშვობიდან მოყოლებული რომ ვუყვარდი. არაფრით მანუხებდა სხვა, გიჟი თაყვანისმცემლებისგან განსხვავებით. ხან მინდვრის ყვავილები მხვდებოდა მერხზე, ხან რამე მცირე საჩუქარი... ჩუმი, უხმაურო, უპრეტენზიო იყო მისი სიყვარული. მზერაც კი არ გაუსწორებია არასდროს... იქნებ

ამიტომ ვერ ვიტანდი? ჩვენ, ქალებს, ასეთი ჩუმი კაცები ხომ იშვიათად მოგვწონს? ჰოდა, გველისთვალეებიანს ვეძახდი და დავცინოდი. ნეტავ გველის თვალეებში როდის ჩამეხედა? არადა, იმ ბიჭს ისეთი ლამაზი, ზურმუხტისფერი თვალეები ჰქონდა, ბევრი ვერ დაიკვებნის... ახლა ძალიან მრცხვენია – ჩემი უტაქტო საქციელით რა მწარედ ვტკენდი გულს... ჰოდა, რომ მეგონა ჩემზე ოცნებაში ასე ჩუმადვე ამოხდებოდა სული, 19 წლისამ ცოლი მოიყვანა და კი დამტოვა გაოცებული...

ნეტავ როგორაა?

ჩემი კლასელები მახსენდებიან, ურთიერთობა თითქმის არავისთან მაქვს. დრომ სიმორის საზღვრები დაგვინესა და ალბათ ჩემსავით მათაც, ხან ცხადად და ხან ფრაგმენტულად, ახსენდებათ წლები, რომელსაც დიდობაში განუმეორებელ ხანას ვუნოდებთ...

დავიღალე.

სანამ კვლევაზე შევიდოდი, ექიმს ვკითხე:

– რამდენ ტესტიანია თქვენი აპარატი? თავის ტვინის შრეებში ღრმად აღწევს?

– ისე ღრმად, რომ ვერც წარმოიდგენთ...

ტვინის არ ვიცი და მეხსიერების შრეებში კი, აშკარაა, შეაღწია.

კარის ხმაა. ვილაც შემოდის.

– არტემიდა! – ვიძახი უეცრად.

– რააა?

– არტემიდას ტაძარი! ერთ-ერთი, მსოფლიოს შვიდი საოცრებიდან.

– მორჩა, უნდა ადგეთ! – მესმის გაოცებული ხმა და ნელ-ნელა სინათლისკენ მოვცურავ.

– მოიცათ რა, ცოტა ხანს კიდევ ვიქნები, ბევრი დამრჩა გასახსენებელი...

სულ სხვანაირად ანათებს მთვარე,
სიყვარულით ძვერს ჩვენი გულეშირ,
სულ სხვანაირად ანათებს ზეურ,
ძვირფასო, რორა, შენ მეგულეში.
განშორებამ მე ლანდად მაქერა,
გული კი – ინვის, როგორც ჭრამალი,
შენზე ფიქრები ისე მენვია:
როგორც – ნიავი, – ელქი, ფრთამალი.

ა. მანოშვილი

ანა მანოშვილი

10

მ
ლ
ა
ა
მ
ლ
ა
ა
მ
ლ
ა
ა
მ
ლ
ა
ა

დროის მატარებელი

სევდის წუთისოფელი, სევდით შემოვიარე,
ვერ ვიშორებ ცხოვრების ჭრილობებს და იარებს.
ცხოვრება ხომ ბრძოლაა, ტვირთი, – სატარებელი,
წამითაც არ ჩერდება – დროის მატარებელი.
მიდის, მიჰქრის, მიაღწევს: უსასრულო ნაპირებს,
ბევრჯერ გაგვახარებს და...
ბევრჯერ მწარედ გვატირებს.
ბოლოს მაინც წაგვლეკავს, –
ბობოქარი დინება,
დრო კი, მაინც, მიდის და...
მაინც, მიედინება...
სიცოცხლე კი – მიფრინავს, –
გვსურს დავინყოთ – ახლიდან,
მაგრამ, უკვე, მივდივართ,
წუთისოფლის სახლიდან.
ცხოვრება ხომ ბრძოლაა,
ტვირთი, – სატარებელი;
წამითაც არ ჩერდება –
დროის მატარებელი...

ანა მანოშვილი

ქარი

ტყეში, მოუსვენრად,
დათარეშობს ქარი,
ისე – გიჟმაჟია,
ისე – ცელქი არი.
ეჯახება ხეებს,
ფოთლებს ცაში აფრენს,
წითელს, ყვითელს, ღიას
მთლად მიწაზე აფენს.
სულ არ ეცოდება –
არც ხე, – პანანინა,
შიშისაგან შემკრთალს,
ღამით რომ არ სძინავს.
ვის შეუხსნის ფანჯრებს,
ვის შეუხსნის კარებს,
ეხეთქება ბუჩქებს
ბალახებს ძირს აწვენს.
ტყეში, მოუსვენრად,
დათარეშობს ქარი,
ისე – გიჟმაჟია,
ისე ცელქი არი!

ძვირფასო, როცა შენ მეგულები!..

სულ სხვანაირად ანათებს მთვარე,
სიყვარულით ძგერს ჩვენი გულებიც,
სულ სხვანაირად ანათებს ზეცაც,
ძვირფასო, როცა, შენ მეგულები.
განშორებამ მე ლანდად მაქცია,
გული კი – ინვის, როგორც ტრამალი,
შენზე ფიქრები ისე მენვია:
როგორც – ნიავი, – ცელქი, ფრთამალი.
ნუშის რტოებს, რომ დანამქრავს ფიფქი,
ამ გაზაფხულზე, მსურდა მენახე:
ზღვა სიყვარული მომაქვს თილისმად,
ოცნებით, მაინც, მოვალ შენამდე.
სულ სხვანაირად ანათებს მთვარე,
სიყვარულით ძგერს ჩვენი გულებიც,
სულ სხვანაირად ანათებს ზეცაც,
ძვირფასო, – როცა შენ მეგულები.

ნეტავი, ვიყოფე...

ნეტავი ვიცოდე შენ ჩემზე რას ფიქრობ?!..
ვიცოდე, ჩემს მიმართ, რასა გრძნობ?!..
თითქოს გიყვარვარ და თითქოს არ გიყვარვარ,
შენს ფიქრებს, შენს განცდებს ერთხელ არ გამანდობ...
მე შენი ხატება სულ მუდამ თან დამდეგს,
ალბათ, სიყვარულიც მენწევა,
შენზე ფიქრები – მტანჯავს და... მანვალებს,
ოცნება სულ შენსკენ მომიძღვის, მენწევა...
ვაითუ მომტაცო გული, – სამუდამოდ,
და შენ კი იქნება, სულაც, არ გიყვარდე?!
ვაიმე, რალა ვქნა?!.. ან რა მეშველება?!..
უშენოდ ძალიან, ძალიან ვიდარდებ!..
უშენოდ გაქრება დღეები, – მზიანი,
ფიქრებიც დაჰქრიან, – ქარდაქარ,
დავდივარ, დაგეძებ, დავდივარ, დაგეძებ, –
სადა ხარ?!.. ნეტავი, ნეტავი, სადა ხარ?!..

სულ, შენზე ფიქრია...

დავდივარ, დაგეძებ, დავდივარ, დაგეძებ,
დღეები უშენოდ, უშენოდ, მიქრიან,
ასე, რომ მტანჯავს და... ასე, რომ მანვალებს,
სულ შენზე ფიქრია, სულ შენზე ფიქრია.
დავდივარ, დაგეძებ, ამ ლამაზ მთებში და...
თოვლიან ქედებში გიპოვო, – იქნება,
ნეტავი, სადა ხარ?!.. ნეტავი, სადა ხარ?!..
ან რად გამიჭირდა – მე, შენი – მიგნება?!..
დავდივარ, დაგეძებ, დავდივარ, დაგეძებ,
შენს მოვლას უცდიან ნაცნობი თელებიც.
მოდი, რომ გაბრწყინდეს მაგ თვალთა ციალით
ლამაზი, ნათელი – ზღვა, ცისარტყელების.
გიხმობ და... გეძახი, გიხმობ და... გეძახი,
დღეები უშენოდ, უშენოდ, მიქრიან,
ასე რომ მტანჯავს და ასე რომ მანვალებს,
სულ შენზე ფიქრია, სულ შენზე ფიქრია.

შემოდგომა

შემოიძარცვა ზაფხულმა სამოსი მწვანე,
კარს – შემოდგომა აფახულებს ოქროსფერ თვალებს,
სურნელად აფრქვევს სიმნიფისგან მზით სავსე მტევნებს
და დიდი გარჯა დადგომია გლეხკაცის ხელებს.
ქუჩა მოურთავს ფერად-ფერად
ხეს შემწყდარ ფოთლებს,
ველარ ერევა ნიშა ხარი პირსავსე გოდრებს,
ზანტად მოდის და მოაგორებს დატვირთულ ურემს,
გლეხკაცის ლილინს თავის ურმის ტკბილ ჭრიალს ურევს.
ხავერდისფერი დასდებია მადლიან ველებს
და დიდი გარჯა დასდგომია გლეხკაცის ხელებს,
რადგან სანახელს დაუღია ძალუმად პირი,
უნდა მუცელი გაიხეთქოს ნატური ღვინით...
და მზე მინაზე ჩამოვიდა მზისფერ სვეტებად...
და შემოდგომაც კარზე მოდგა ათასფერებად...

აპრილი

(ექსპრომტი)

აპრილმა მწვანე, ხასხასა კაბაზე
იები დაიკერა ყვითელთვალა,
მერე ჩამოჯდა და ყველა ცრემლი,
ვაზის ლერწმს დადენილი, დაითვალა!
ბაღში ტკბილ ტაროსად შეიპარა,
აღუჩას გულისპირი დაუკოცნა,
ყველა ხის სიშიშველე შეიფარა,
ვარდებს დედოფლობა დაულოცა!
ბულბულმა ჩასტვინა და შეაკრთო დედამინა,
შაშვმაც შეჰგალობა ცხრათვალა მზეს:
– ყვავილებს ფერები ესაკლისათ,
ამოდი, აანთე ოქროსფრად დღე!
...აპრილი ჩამოჯდა და ვაზის ლერწმს დადენილი,
ყველა დარდი და ცრემლი დაითვალა,
მერე წამოდგა და დარდებაკრეფილი,
მაისის მოსვლამდე ფრთხილად გაიპარა!

ნიკო ფიროსმანს

ჩემო მხატვარო,
აილე ფუნჯი და მოუსვი დინჯად
თეთრ ფურცელს,
სევდის ნაპერწკალს
ნუ აანთებ ბაჯალლო გულში.
რა ვუყოთ მერე,
ფრანგმა მარგომ თუ გიღალატა,
ღალატისფერი ნაკვალევი დატოვა სულში...
მოუსვი ფუნჯი და ცოცხალი ხატე ფერები,
სულს ნუ დაამჩნევ
გარდასული დღეების რისხვას.

გინდა, თბილისი გამოსახე შენებრ ფერებით,
 ან მეეზოვე სისხამ დილით ქუჩას რომ გვიდა!
 ჩემო მხატვარო,
 თავადური ხატე ნადიმი,
 ორთაჭალელი ლამაზმანი
 ცრემლებს იქარვებს.
 არ დაგავინყდეს,
 მთვარეს შეხსნა
 ღრუბლის საკიდი,
 ალაზნის პირას იქუხა და რთველში იავდრებს!
 ხატე, მხატვარო,
 შენი ფუნჯით ღვთითკურთხეულით,
 ხატე მდიდარი, მეზადური, ლომი ღრიალა,
 ხატე ჟირაფი, გრძელფეხება ჭრელი სამოსით,
 ნუ შეშინდები, არ დაგაფრთხოს
 ფერთა კიაფმა!
 ჩემო მხატვარო,
 შეამთვრალე მირზაანს ღამე,
 არსიანის მთას მოსდგომია
 პირსავსე მთვარე,
 ჭოტის კვილი სადაცაა გააპობს ღამეს
 და განდევნილი მწუხრის ლოცვას
 ისევ აღავლენს...
 შენ კი, მხატვარო,
 უნდა დახატო,
 ხომ კარგად იცი,
 ფუნჯები შენი
 აიტანს რამდენს...

ბოშა ქალი

(გამოხმაურება ანა კალანდაძის – პოეზიის დედოფლის – ლექსს)

ხან ჩაუსტვენს მეზღვაური,
 ხანაც მთვარე შეკრთება,
 დაირას და ჟღარუნას ხმა
 ზღვის ტალღებში ერევა.
 ბოშა ქალის ჩუმ ნაღველზე
 დაირაც კი ინაღველებს,
 სურვილის ზღვა აიშლება,
 მაღლიდან ცა იავდრებს...
 ბოშა ქალო,
 ხელგაშლილი მეზღვაური
 კოცნასაც ხომ დაგპირდა,
 განწილი თმის სურნელი
 სურს შეიგრძნოს თავიდან,
 ციდან მთვარე გიდარაჯებთ,
 რომ დაგბადოთ ახლიდან...
 ზღვის ტალღებიც მოლიცლიცე,
 მასთან გიხმოვს, ნაპირთან
 გაგეპრანჭოს და ნაღველი
 ჩამოგრეცხოს სახიდან...
 სანაპიროს ბოშა ქალო,
 სტვენით ნულარ ჩაიარ...
 დაუკარი, დაუკარი
 ბოშა ქალო, დაირა!

ლანა
მანველი

მ
ლ
ა
ნ
ა
მ
ან
ვე
ლი

- სად დაიარები ამ შუალამისას! - დაუყვირა.
- მან პასუხი არ გავსჯა. შარლოტამ ჩაღლა საძინებელში შეიყვანა. ლუი ჩხუბს ავრძელებდა. მელანი სააბაზანოში შეეპარდა და აჭირდა. ძმა კარის სახელოურს ეჭაჭყურებოდა და არ წხრებოდა:
- რაო, ახლა ზავშესაჯ დააჭარებ ძველი შეყვარებულეების მოსაძებნად?!
- მელანის ისტერიული სიწილი აუტყდა. მერე ისევ აჭირდა. ამაზე ლუი სულ გადაირია:
- იწოდე, ჩემი ხელით მოგკლავ!
- მელანიმ სიმწრისგან ქვედა ტუჩი მოიკვნიტა.

ლ. მანველი

მ
ლ
ა
ნ
ა
მ
ან
ვე
ლი

Il est où le bonheur
სად არის ბედნიერება

(რომანი)

გაგრძელება. დასაწყისი იხ. „ოლე“ №4, 5, 2021 წელი; „ოლე“ №1, 2, 3, 4, 5, 6, 2022 წელი; „ოლე“ №1, №2, №3, №4, 2023 წელი.

რელიგიური შეკრებები

სტუმრებმა კარზე ზარი რომ დარეკეს, ემი-რი ჯერ კიდევ არ იყო სახლში მოსული. მელანიმ სასტუმრო ოთახში სინათლე აანთო, შემოსასვლელი კარი სანახევროდ გამოაღო, ისე რომ თავად არ გამოჩენილიყო და მობრძანდითო! - ჩუმად ჩაილაპარაკა. მერე ჩაღვასთან ერთად სწრაფად შევიდა სამზარეულოში და კარი დახურა.

ასე, ქმრის სურვილით იქცეოდა, რომელიც დღითიდღე ისლამის წესებით ცხოვრებას მოითხოვდა. მელანიმ ზუსტად არ იცოდა, მუსულმან ქალებს ამგვარ ქცევებს მართლა რელიგია ავალდებულებდათ თუ ტრადიციები, მაგრამ ქმარს უჯერებდა და წინააღმდეგობის განწევის სურვილს თანდათანობით კარგავდა. ემოციური გადაღლილობის ფონზე, ზოგჯერ საკუთარი სახელიც ავინწყებოდა.

...ერთხელ, სარეცხს ფენდა, უცბად ნიავმა წამოუქროლა და ტანსაცმელი ააფრიალა. თვალი მურადის ახლადგარეცხილი პერანგებისკენ გაექცა. თავისდა უნებურად ორივე ხელისგული ქსოვილს მიადო და თვალები დახუჭა. ისეთი შეგრძნება დაეფულა, თითქოს თავად იყო მურადის დედის შორიდან მოფრენილი სული და შვილის სამოსს მიეალერსა. გაორებული, სულ

მთლად აკანკალებული მელანი, ჩაღვას ტირილმა დააბრუნა რეალობაში.

ოთახიდან სტუმრების ხმა მოისმოდა. მელანიმ ჩაღვა თავის პატარა, საბავშვო ხალიჩაზე დასვა, იქვე სათამაშოები დაუწყო, თვითონ კი ჩორბიან ქვაბს გასათბობად ცეცხლი შეუთო. მერე კარტოფილთან, პამიდორთან და წინაკასთან ერთად მოშუშულ ფარშის ბურთულებს (კოფტე) ხის კოვზით გემო გაუსინჯა და სანახევროდ გამზადებულ სალათას, ზემოდან ზეთუნის ზეთი მოასხა.

ბოლოს, როგორც იქნა, ემირიც გამოჩნდა. ჩულღოგლუ-ს სანამცხვრეში შექნილი ბაქლავის ასორტი მელანის გადასცა და სტუმრებთან შევიდა.

მელანიმ წყლით სავსე ჩაიდანსი ქურაზე დადგა, შვილისთვის ფიალაზე ოსპის წვნიანი გადმოიღო, შიგ პურის გული ჩაფშენა და ჩაღვა თავის სათამაშოებთან ერთად საბავშვო ოთახში გაიყვანა.

ემირმა ამხანაგების დახმარებით თვითონ გაიტანა საჭმლით სავსე თეფშები სასტუმრო ოთახში. როდესაც სამზარეულო განთავისუფლდა, მელანი სამზარეულოში დაბრუნდა, პატარა ჩაიდანსი ჩაის ფერი დააყენა და ბაქლავა თეფშებზე გადაანანილა.

ვიდრე ემირს სასტუმრო ოთახიდან თეფშები გამოჰქონდა, სტუმრები სალოცავად გასუფთავდნენ. ლოცვის შემდეგ ხოჯამ საუბარი რელიგიურ თემებზე დაიწყო. მელანი ჩაღვას აძინებდა, თან მათ საუბარს უგდებდა ყურს. მალე ერთმანეთს კითხვები დაუსვენს. თან ჩაის

სვამდნენ, ზედ ბაქლავას აყოლებდნენ. შიგადაშიგ თავშეკავებულად იცინოდნენ კიდეც. მელანიმ მიძინარე ჩალლა სანოლში ჩაანვინა და მეორე ჩაიდანაც შემოდგა ცეცხლზე.

სალამოს დასასრულისკენ მოგრძო თეფშებზე ხილი გაამზადა და ემირს წასაღებად სასტუმრო ოთახის კარზე მიუკაკუნა...

გვიან ღამით, როდესაც ჩალლასაც და მამამისსაც უკვე ეძინათ, ფიქრებში წასული მელანი გვიანობამდე რეცხავდა ჭურჭელს. ირგვლივ გამეფებულ სიჩუმეს მხოლოდ ღია აივნისა და შემოსული უბნის ძაღლების ყეფა და თეფშების წკარუნნი არღვევდა.

მურადის დაბრუნება

ნებისმიერ სიყვარულს წვრილმანი უსიამოვნებები, გაუგებრობები თანდათანობით კლავს და აქრობს. მით უფრო, თუ ეს გრძნობა ძლიერი არ არის და „მჭირდები“-სა „სხვა გზა არა მაქვს“ შორის მიდი-მოდის.

მელანი ბევრს ეცადა, ემირთან ერთად თბილი, მყუდრო, ბედნიერებით სავსე ბუდე აეშენებინა; წარსულში დაეტოვებინა ყველა ტკივილი, უსიამოვნება, მაგრამ როგორც კი გაიფიქრებდა: „მგონი ყველაფერი დალაგდაო!“, – ზუსტად მაშინ იწყებოდა არეულობა.

ქორწინების შემდეგ ემირის მიმართ პატივისცემით და ერთგვარი ინტერესით განეწყო. მერე მადლიერების გრძნობა გაუჩნდა. მოენონა განსხვავებული, მისი ჩვეული გარემოსთვის უცხო სამყარო. მზად იყო ყველანაირ დათმობაზე წასულიყო, ოღონდაც სიმშვიდე და წყნარი ნავსაყუდელი ჰქონოდა. ქმარი ხანდახან უყვარდა კიდეც, მაგრამ მისი სულ მცირე უხეშობაც კი საკმარისი იყო მისი გულის გასაგრილებლად. მაშინ საშველს ისევ წარსულში ეძებდა. ჯონათანზე ფიქრის ეშინოდა. მასთან დაკავშირებულ მოგონებებს ის შემზარავი წუთები ფარავდა, რომლებიც ჯერ კიდევ მარწმუნებით უჭერდა ყელში და ირგვლივ ვერც ვერავის სთხოვდა დახმარებას. ამ დროს ფიქრებში, ისევ ელიასთან იწყებდა საუბარს. დარწმუნებული იყო, რომ მისი უპირობო ერთგულება მელანის მიმართ ყველა ტკივილის წამალი იქნებოდა.

ემირმა, სახლში ისე დააბრუნა მურადი, მელანისთვის არც არაფერი უთქვამს. მურადმა მოსვლისთანავე დაიწყო მელანის ნერვების მოშლა და ცინიკური რეპლიკები. ემირის სახლში ყოფნის დროს, თითქოს ყველაფერი რიგზე იყო, მაგრამ როგორც კი მარტო დარჩებოდნენ მომლიმარი და ვითომ გულგია ბიჭი, უეცრად აუტანელ და ყველაფრით უკმაყოფილო მოზარდად

გადაიქცეოდა ხოლმე. მელანი რამდენადაც შეეძლო ითმენდა, ხშირად ჩუმდებოდა, ზოგჯერ მეგობრულად ცდილობდა ჭკუის დარიგებას, მაგრამ უშედეგოდ. ემირი ყველაფერს მის ასაკს აბრალებდა და უზომო მფარველობით ძმას კიდევ უფრო აგულიანებდა.

იმ დღეს ჩალლას სიცხე ჰქონდა. მთელი ღამე ჭირვეულობდა. შუადღისკენ სიცხემ დაუნია და ჩაეძინა. სწორედ ამ დროს მურადმა ტელევიზორი მაღალ ხმაზე ჩართო. მელანიმ რამდენჯერმე სთხოვა, რომ ხმისთვის ოდნავ ჩაენია. მან არც კი მოუსმინა. პირიქით, სიცილს მოჰყვა და ტელევიზორის ხმას კიდევ უფრო აუნია. მოთმინებიდან გამოსულმა მელანიმ ხმას ჩაუნია და ის იყო ოთახიდან გამოსვლას აპირებდა, რომ მურადი წამოხტა, ხელები გაუშალა და ყვირილი დაუნყო. მელანი აკანკალდა. ნერვიულობისაგან პირი გაუშრა. ოთახიდან გამოსულს ემირთან დარეკვა უნდოდა, მაგრამ იქვე გაიფიქრა, რომ ამას აზრი არ ჰქონდა. საძინებელში შევიდა და ბარგის ჩალაგებას შეუდგა.

გაქცევა

მელანი მიძინარე ჩალლასთან ერთად, სახლიდან ისე გავიდა, მურადს არც კი გაუგია. კოკა კოლის ცარიელი ქილებით და მზესუმზირის ნარჩენებით გარემოცული ისევ ტელევიზორს უყურებდა. ემირს სანოლის თავთან ბარათი დაუტოვა, სადაც ერთხელ კიდევ შეეცადა აეხსნა, თუ როგორ უჭირდა სიცოცხლე მათ გვერდით:

„ემირ... ბევრს ვეცადე თქვენი ცხოვრებისთვის ფეხი ამენყო... ვეცადე ყველაფერი გამეკეთებინა თქვენთვის, ალბათ შენც...“

არც ისე დიდი დრო გავიდა, მას შემდეგ, რაც მე მშვიდი ცხოვრების საშუალება მომეცა. მაგრამ ახლა, ძალიან, ძალიან მიჭირს ...“

ვფიქრობ სჯობს ცოტა ხნით ცალ-ცალკე ვიყო...“

მელანი“

აეროპორტში წასვლამდე, უბნის ოქროულის მაღაზიაში შეიარა და ჩალლას ოქროს მონეტები ფულზე გადაცვალა.

Aéroport d'Orly

თვითმფრინავიდან ჩამოსული მელანი, შვილთან ერთად, გასასვლელისკენ მიმავალ ხალხის ნაკადს შეერია. თუმცა შვილით ხელში

სწრაფად სიარული ვერ შეძლო. მალევე ჩამორჩა, ზურგჩანთა მოიხსნა და ჩაღლასთან ერთად იქვე, დერეფანში ჩამოჯდა. ადრე ასე არასოდეს მოიქცეოდა, არ უყვარდა სხვები პირდაპირ ძირს რომ ჯდებოდნენ. მაგრამ ახლა მისთვის ყველაფერი სულერთი იყო. უწყვეტად მოდენილ ცრემლებს ხელისგულით ინმენდდა და მისი ტირილით გულაჩუყებულ 3 წლის შვილს აკანკალებული ხმით ერთი და იგივეს უმეორებდა: *C'est ma patrie, Annette !..**

ბავშვი დედას მჭიდროდ მიეკრა და თურქულად იკითხა: *Baba ne zaman gelecek? *** – მელანიმ თავზე ხელი გადაუსვა და არაფერი არ უპასუხა. ჩაღლა გაჩუმდა.

მელანიმ არ იცოდა, ახლა როგორ მოქცეულიყო. ვერ გადაეწყვიტა, დედისთვის დაერეკა და მათი ჩამოსვლა ეცნობებინა თუ პირდაპირ თავზე დასდგომოდა.

– ნეტავ, სხვა გზა კიდევ არსებობდესო, – გაიფიქრა და თავის უსუსურობაზე კიდევ უფრო აუჩუყდა გული.

ვიდრე შენობას დატოვებდნენ სტარბაქსში თავისთვის ყავა, ხოლო ჩაღლასთვის წყალი და *Pain au chocolat****-ი იყიდა და ცოტა სული მოითქვა.

პარიზიდან სტრასბურგამდე მატარებლით იმგზავრეს. ნაცრისფერი, ცივი და წვიმიანი დღე, კიდევ უფრო სევდიანად განაწყობდა მელანის. ტრამვაიში ველოსიპედებით და ინვალიდის ეტლით გადახერგილ ვაგონში ფეხზე დგომა მოუწიათ. ჩაღლა მუდმივად ხელში აყვანას ითხოვდა. არაბი ინვალიდი ქალი ხმამაღლა იცინოდა და თავის მეგზურს უწყვეტად ელაპარაკებოდა. მელანიმ ბავშვი ხელში აიყვანა და რომ არ ნაქცეულიყო, დაძაბული ზურგით ფანჯრებს მიეყრდნო. რამდენადაც უხაროდა სამშობლოში ჩამოსვლა, იმდენად უცხოოდ და მიუსაფრად გრძნობდა თავს. გარეთ წვიმამ უმატა.

– *Prochain arrêt: „Cervantès“***** – მონოტონურად გამოაცხადა დისპეტჩერმა. მელანიმ ჩანთიდან ქოლგა სწრაფად ამოიღო, ბავშვი გულზე მჭიდროდ მიიკრა, ჩახერგილ გასასვლელში წვალეებით წაინია წინ და ტრამვაიდან გამოსასვლელად მოემზადა.

შარლოტა

იმ დღეს შარლოტას გვიან გაეღვიძა. ხერხემალი სტკიოდა. სხეული გაჭიმა. ბალიშები სანოლის თავს მიაყუდა და ლოგინში გაჭირ-

* აქ ჩემი სამშობლოა ანეტ!.. – (თარგმანი ფრანგულიდან).

** მამა როდის ჩამოვა? – (თარგმანი თურქულიდან)

*** ტკბილი ლეგენდი შოკოლადის მარცვლებით.

**** შემდეგი გაჩერება: „სერვანტესი“ – (თარგმანი ფრანგულიდან)

მხატვარი სოფიო ქელიძე

ვებით წამოჯდა. სალამოს სპექტაკლში უნდა ეთამაშა. იქვე ტუმბოზე დადებული როლი საფერფლესთან ერთად აიღო და სიგარეტს მოუკიდა. სანახევროდ გადმოსწილი ფანჯრიდან ცივი ჰაერი შემოდიოდა. აღარც ახსოვდა უკვე მერამდენე წვიმიანი დღე უთენდებოდა სტრასბურგს. ძლიერმა ქარმა წვიმის წვეთები ფანჯრის მინას შეასხურა. წვიმა უყვარდა. აი, ქარი კი ეჯავრებოდა. მის ისედაც გათხლებულ თმას რომ აუფრიალებდა და ვარცხნილობას უჩეჩავდა. სიგარეტის კვამლმა ყელი დაუნვა. იქვე დადგმული ბოთლიდან წყალი ყლუპებით მოსვა. ამ ბოლო დროს მადა საერთოდ არ ჰქონდა. საჭმელს ინერციით ჭამდა. ბევრს ეწეოდა და თამაშობდა. თამაშობდა თეატრში და თამაშობდა ცხოვრებაში. პირველი უყვარდა, ხოლო მეორე სძულდა. როლი ბოლომდე გადაიმეორა და წამოდგა. შავ მაქმანებიან პენუარზე, მისივე შემოსაცმელი შემოიცვა, გარდერობის სარკეში აჩეჩილი თმა შეისწორა, შესიებული თვალების გარშემო წრიული მასაჟი გაიკეთა და ფანჯარა ბოლომდე გამოაღო.

ისევე სიგარეტისკენ გაექცა თვალი. კოლოფზე გამოსახული ავადმყოფი ადამიანის ფოტოს ხელი დააფარა და ახალი ღერი ისე ამოიღო. მოუკიდა. კვამლმა მისი ტვინის ყველა უჯრედში შეაღწია. ხელებში სიცივე და გაბზუყება იგრძნო. ჩამოჯდა. თავბრუ ეხვეო-

და. ყელში რაღაც უჭერდა. სწორედ ამ დროს კარზე ზარი გაისმა. თავიდან წამოდგომა ვერ შეძლო. სიცივე მთელ სხეულში უვლიდა. ზარი განმეორდა. წყვეტილად და მორიდებით. შარლოტამ ორივე ხელი თავზე მიიძღო და წამოდგა.

შახვედრა შვილიშვილთან

გადაფთვებული დედის დანახვაზე მელანის კიდევ უფრო შეამცვივანა. ჩაღლა დასველებულ ჯინსზე ეკვროდა და მის ფეხებში ცდილობდა სახის დამალვას. ღია კარს მოჭიდებული შარლოტა, მოსულებს უცნაურად აკვირდებოდა.

– Maman, – ამოღერლა მელანიმ.

შარლოტამ დაბინდული მზერა ჩაღლაზე გადაიტანა, წინ ოდნავ გადაიხარა და გაღიმება სცადა: *Ma petite fille**.

ჩაღლამ დედის ფეხს თვალი მოაცილა და შარლოტას მორცხვად გაუღიმა.

შარლოტამ წყნარად გახადა ჩაღლას სველი სამოსი. მელანის დიდი, თბილი პირსახოცი მოატანინა და შვილიშვილი შიგ გაახვია. მერე მოცვის იოლურთი აჭამა. თან ფრანგულად ელაპარაკებოდა. ჩაღლა მის შეკითხვებს თურქულად პასუხობდა. მელანი თარგმნიდა. თანდათან ისიც მოშინაურდა. დედამისს მისი ოთახი გადაეკეთებინა. საწოლი გაეტანა და იქ ბიბლიოთეკა მოეწყო. მისი ნივთებიდან მხოლოდ საწერი მაგიდა დაეტოვებინა.

მელანიმ ზურგჩანთა შემოსასვლელში დატოვა. იქვე ამოალაგა ჩაღლას სამოსი და ოთახში, სავარძლის საზურგეზე გადაკიდა.

შარლოტა მელანის დიდხანს არაფერს ეკითხებოდა. მხოლოდ საღამოს, როდესაც ბავშვი დააძინა და სარკის წინ თეატრში წასასვლელად მზადება დაიწყო, შვილს მკაცრი ტონით შეეკითხა: ემირმა იცის აქ რომ ხართ?

მელანის დედის სიცივეზე გული ამოუჯდა. შარლოტამ გააგრძელა: რა ხდება, მომიყევი.

მელანიმ ლაპარაკი დაიწყო. ამდენი ხნის მანძილზე დაგუბებული სიტყვები, თავისით იღვრებოდნენ. ყვებოდა ყველაფერს, რაც იქ, თურქეთში წლების მანძილზე აწუხებდა და გულს სტკენდა. შარლოტა ჩუმად უსმენდა. ნელა აიფუა კეფაზე თმა, ისევ ისე, როგორც მელანის ბავშვობაში იცოდა. სახეზე თითების დახმარებით გადაინახილა ტონალური კრემი. ზემოდან პუდრი ისევ არ წაისვა. თვალები ოდნავ შესამჩნევად მოიხატა, წამწამები აიპრისა, ტუჩებზე ღია შვინდისფერი პომადა მსუბუქად გადაისვა და დასასრულს დიპტიკის სუნამო იპკურა. ჯერ

* ჩემო პატარა გოგო – (თარგმანი ფრანგულიდან).

ყელთან, მერე მაჯებზე. მცირედი შეყოვნების შემდეგ ორივე მაჯა ცხვირთან მიიტანა და სურნელი ღრმად შეისუნთქა.

– ახლა რას აპირებ? – მელანი მიხვდა, რომ დედას მისი დახმარება არ სურდა. რა უნდა ეპასუხა. მას ამ კითხვაზე პასუხი არ ჰქონდა. გონებაში ელიასის სახელმა გაუელვა. ტკივილით მოეკუმშა გული.

შარლოტა ნავიდა. მელანი სარკეს მიუახლოვდა, ყველა ნივთი მოაწესრიგა და სინათლე ჩააქრო.

TITISEE

სულიერი სიმარტოვისგან გადაქანცული ელიასი, ძალების აღსადგენად სამხრეთ-დასავლეთ გერმანიის მთებში გაემგზავრა. ოქტომბრის ბოლოსთვის ახალი გამოფენისთვის უნდა მომზადებულიყო, რომელიც პარიზში Plaza Athénée Hotel-ის ფოიეში ორი კვირის განმავლობაში გაიმართებოდა.

საღღაც შუადღისკენ, თავისი ნაცრისფერი პეჟო, სასტუმრო „Zur Traube“-ის ავტოსადგომზე გააჩერა და ვიდრე მანქანიდან გადმოვიდოდა, სხვადასხვა ფერის ანტიდეპრესანტები ჩაიყარა პირში, ზედ მინერალური წყალი „სან პელეგრინო“ დააყოლა და თავისთვის ამოთქვა: *Willkommen Elias!***.

გრილოდა. ტიტზეს ტბიდან 10 ნუთის სავალზე მდებარე, ბადენ-ვიურტენბერგის მხარის ამ ისტორიულ სასტუმროში, ის უკვე რამდენჯერმე იყო ნამყოფი. უყვარდა აქ ჩამოსვლა და ჩანახატების გაკეთება. ასევე მოსწონდა რეგიონალური შავი ტყის ნატურალური პროდუქტი და ღვინო, რომლითაც სასტუმროს ბინადართ უმასპინძლებდნენ.

მანქანა დაკეტა, ჩანთა და საღებავები ყუთი აიღო და ხის შენობისკენ ნელი ნაბიჯით ნავიდა.

იქვე, ახლოს, მდებარე ეკლესიის სამრეკლოზე ზარს შემოჰკრეს. ულურჯესი ცის კიდევს თეთრი ღრუბლები ბამბის ქულებივით დაჰკიდებოდნენ.

სასტუმროს მოხატული ფასადი ზამბახისფერი, ვარდისფერი და თეთრი ყვავილებით კიდევ უფრო დაემშვენებინათ. ელიასმა ადმინისტრატორს ოთახის გასაღები გამოართვა, ძველებური ნივთებით მორთულ კიბეს სვენებ-სვენებით აუყვა და 203 ნომერ კართან შეჩერდა. დერეფანში ყველაფერი ისევ ისე ხელუხლებლად იყო, როგორც მისი ბოლო სტუმრობისას. მოხატული კარადები, ბორდოსფერი ხავერდის ფარდები,

** მოგესალმებით ელიას! — (თარგმანი გერმანულიდან).

საკერავი მანქანა, ქვანახშირის ფაიფურის უთო და ბერძნული ქანდაკებების მიბაძვით ჩამოსხმული უზარმაზარი სანთლები. ხის კარადაში ჩასმული საათიც ისევ მუშაობდა და ყავისფერ-კრემისფერ ნაჭრებ გადაკრული ბრებიც ისევ ანათებდნენ. ოთახში ჰაერი დაგუბებულიყო. აივნის კარი გამოაღო და აბაზანაში შევიდა. საწოლის გვერდით კომოდზე ბიბლია იდო. ფრთხილად აიღო და უჯრაში შეინახა. გვერდით ოთახიდან სიცილის ხმა მოისმა. ლოგინში ჩანვა, თავზე საბანი წაიფარა და ვიდრე ვახშმის დრო მოვიდოდა ცოტათი ნაუძინა.

რესტორანში ხალხმრავლობა იყო. მისი მაგიდის თავთან სასტუმროს დამფუძნებლების – მარია როზა შვაბის და მისი მეუღლის იოჰან პფაფის პორტრეტები ეკიდა. ოფიციატმა ნითელი ღვინო და მენიუ მოუტანა. ელიასმა ჩვეულების საწინააღმდეგოდ სწრაფად ივახშმა და გარეთ გავიდა. ვერანდაც სავსე იყო სტუმრებით. სასტუმროს ირგვლივ შემოუარა და ოთახში დაბრუნდა. სიმარტოვე, საკუთარ თავთან დარჩენა უყვარდა. ასე უკეთ გრძნობდა საკუთარ „მეს“.

ლამით ფეხი აწუხებდა. გათენებისას ჩაეძინა და მალევე ეკლესიის ზარებმა გამოაღვიძეს. აივანზე გავიდა, სიგარეტს მოუკიდა და ცას ახედა: ნეტავ, მელანიც თუ უყურებსო ახლა ცას?.. ამდენი წლის შემდეგ, მელანი მისთვის რეალურსა და ირეალურ სამყაროს შორის ფეხაკრეფით მოსიარულე მონატრება იყო. ხანდახან მისი რეალური გარეგნობაც ავიწყდებოდა. მხოლოდ იმ პირველი შეხვედრის მოგონება არ ხუნდებოდა. პატარა მელანის გაბრაზებული და ნამტირალევი სახე სამუდამოდ აღბეჭდილიყო მის გონებაში.

დილაადრიანად, საუზმის შემდეგ, რეგისტრატურაში შემოთავაზებულ ავტობუსის ბილეთებზე უარი თქვა და ტიტოზეს ტბისკენ მანქანით წავიდა. მანქანა მატარებლების სადგურთან ახლოს მდებარე ავტოსადგომზე გააჩერა. ტურისტებით სავსე ქუჩები ფრთხილად, ჯოხის დახმარებით გაიარა და მდინარის ნაპირას, ქვის ლოდებზე ჩამოჯდა. მისგან ოდნავ მოშორებით ორ ზამბახისფერ – შავ და ცისფერ – თეთრ გასაბერ ნავებში ქალი და კაცი იჯდა ორი ძაღლით. რაღაცას ჭამდნენ და ძაღლებსაც უნაწილებდნენ. საცურაო კოსტუმში გამოწყობილ ქალს სამაშველო ჟილეტი ეცვა, ხოლო

ლანა კვესელი

ჭრელშორტიან კაცს მაისური გაეხადა და ტანს ზემოთ შიშველს, ყელზე მოეხვია.

ძაღლებსაც პატარა, შავი ჟილეტები ეცვათ. მათთან ახლოს იხვები დაცურავდნენ.

ელიასმა ზურგჩანთიდან ქალღი და შავი ფანქარი ამოიღო და ხატვა დაიწყო.

ნარსულისკენ

მთელი ორი კვირის განმავლობაში მელანი უბანს არ მოცილებია. სახლიდან თითქმის არ გადიოდა. ხანდახან მარკეტში თუ წავიდოდა. არავისთან არ უნდოდა შეხვედრა, უხაროდა როდესაც შარლოტა სახლში არ იყო. მაშინ ფიქრის საშუალება ეძლეოდა, რაშიც ჩაღვას მშვიდი ხასიათიც ხელს უწყობდა.

იმ დღეს, სახლიდან ჩაღვასთან ერთად რომ გამოვიდა, უკვე საღამო ხანი იყო. შარლოტა ჯერ არ დაბრუნებულიყო. ქუჩა ისე გაიარეს ნაცნობი არავინ შეხვედრიათ. გაჩერება „დანტემდე“ ფეხით მივიდნენ. მერე „დ“ ნომერ ტრამვაიში ჩასხდნენ და ქალაქის ცენტრში გავიდნენ. გზა თეატრისკენ ფეხით გაიარეს. ჩაღვა დაიღალა. მელანიმ ხელში აიყვანა. ბავშვს ძილი მოერია და დედას კიდე უფრო ჩაეხუტა. ორმა ბაიკერმა ხმაურით ჩაუქროლეს. ჩაღვა შეკრთა. მელანის ჯონათანი დაუდგა თვალწინ. მასთან ერთად გატარებული ბედნიერი დრო გაახსენდა. ასე ეგონა მას შემდეგ ძალიან ბევრი დრო იყო გასული. ტირილი მოუწია. ყელში სიმწარე იგრძნო. ისევ აერია ფიქრები. შვილი მკერდზე მიიკრა და ცრემლი ჩაყლაპა. არ იცოდა საით მიდიოდა. გამვლელებს გვერდს უქცევდა და მშობლიურ ქალაქს უცხოობდა. გვიანლა მიხვდა, ბავშვობის უბანში მოსულიყო. ჯერ თავიანთ ყოფილ აივანს ახედა, აივანზე სქელი ფარდა დაეკიდათ, მერე ელიასის დედის ფანჯრებს ააყოლა მზერა. სინათლე არსად არ ენთო. გარემო, ადამიანები შეცვლილიყვნენ. არათითზე მორგებული საქორწინო ბეჭედი მოისინჯა. მიხვდა, რომ თავადაც შეცვლილიყო. უცბად, ძალიან მოუწია სახლში, დედასთან დაბრუნება. ბინდებოდა. ცა ისევ იქუფრებოდა. ნაბიჯს აუჩქარა. მძინარე ჩაღვა კიდე უფრო დამძიმებულიყო. ტრამვაიდან რომ გამოვიდნენ, უკვე წინწკლავდა. რამდენადაც შეეძლო ჩქარი ნაბიჯით გაუყვა დაცარიელებულ ქუჩას. კარი ლუმი გაუღო.

– სად იყავი! – შეუბღვირა. შარლოტამაც

გამოიხედა და მძინარე ბავშვი გამოართვა. ლუი ისევ ღია კარში ჩადგა და შეკითხვა გაუმეორა. მელანიმ შესვლა სცადა. ლუიმ ხელი ჰკრა:

– სად დაიარები ამ შუალამისას! – დაუყვირა.

მან პასუხი არ გასცა. შარლოტამ ჩაღლა საძინებელში შეიყვანა. ლუი ჩხუბს აგრძელებდა. მელანი სააბაზანოში შევარდა და ატირდა. ძმა კარის სახელურს ეჯაჯგურებოდა და არ ცხრებოდა:

– რაო, ახლა ბავშვსაც დაატარებ ძველი შეყვარებულების მოსაძებნად?!

მელანის ისტერიული სიცილი აუტყდა. მერე ისევ ატირდა. ამაზე ლუი სულ გადაირია:

– იცოდე, ჩემი ხელით მოგკლავ!

მელანიმ სიმწრისგან ქვედა ტუჩი მოიკვნითა.

ვიდრე ლუი არ წავიდა, სააბაზანოდან არ გამოსულა. გვიანი ღამე იყო, თვალეზღვრული ბარბაცით რომ გამოვიდა. შარლოტას ჩაღლა თავისთან დაენვინა. გათენებამდე ტიროდა. დილით ემირს დაურეკა და უთხრა, რომ სახლში ბრუნდებოდა.

თურქეთი

სტამბოლის ათათურქის სახელობის საერთაშორისო აეროპორტში უამრავი ადამიანი ირეოდა. იცოდა, ემირი აუცილებლად დახვდებოდათ. მართლაც, გასასვლელს ჯერ მიახლოებულები არც იყვნენ, ქმრის ხმა რომ გაიგონა. ჩაღლა ეძახდა, რომელიც უკვე გახარებული გარბოდა მამისკენ. მელანი ფეხათრევით გაყვა. ემირმა ბავშვი უმალ ხელში აიტაცა, მას კი გამჭოლი მზერით შეხედა და ღიმილით უთხრა: – მე რატომ არ წამიყვანეთ? მეც მომენატრა სტრასბურგი!

შეეცადა ახსნა-განმარტებებისთვის თავი აერიდებინა. მან კარგად იცოდა, ქმრის ღიმილის იქით რაც იმალებოდა. მამას ჩახუტებული ჩაღლა, ახლად ნასწავლ ფრანგულ სიტყვებს იმეორებდა და გულიანად იცინოდა.

სახლში მისვლამდე, ბოსფორის სრუტის სანაპიროზე მდებარე რესტორანში ისადილეს. ემირი მელანის თვალს არ აშორებდა და ყველა მის მოძრაობას აკვირდებოდა. მელანიმ წყლის ჭიქიდან ყინულის ნაჭერი ამოიღო და შუბლზე გადაისვა. ემირმა ჩაიციხა: გცხელა?

მელანიმ არ უპასუხა.

მის არყოფნაში, ანკარადან სტუმრად ჩამოსულ ჰანდანს, მთელი ბინა თავის ჭკუაზე

დაელაგებინა. შეეცვალა ავეჯის უწინდელი მდებარეობაც. სასტუმრო ოთახის კედლიდან მელანის ჩამოკიდებული მონა ლიზას პორტრეტი ჩამოეხსნა და მის გარდერობში შეენახა. აივნის მცენარეებიც აქეთ-იქით მიენყო. მელანის ენცინა, გაბრაზდა, ემირს კი ვითომ უკვირდა: „თავს რატომ ილლი, მე აქ დიდად შეცვლილს ვერაფერს ვხედავო!“

ემირმა თავიდან არაფერი არ უთხრა ცოლს. არანაირი საყვედური. მისი დატოვებული ბარათიც კი არ უხსენებია. მერე და მერე წამოძახებები დაიწყო. ხოლო, როდესაც მელანიმ სწავლის გაგრძელებაზე წამოიწყო ლაპარაკი, გარეთ მარტოს აღარ უშვებდა. სულ ამონებდა. სახლში მოულოდნელად ბრუნდებოდა და დაკითხვებს უწყობდა. მურადი თვალს არიდებდა და ისე იქცეოდა, თითქოს მელანი იქ საერთოდ არ იყო. ხანდახან ჩაღლას ეთამაშებოდა, მაგრამ თავს მალევე ანებებდა, რის გამოც პატარა ხშირად იბუტებოდა.

მელანი ისევ მარტო დარჩა. ოთხ კედელში გამოკეტილი, თავისი ცხოვრების შეცვლაზე ფიქრობდა. ემირთან ამ თემაზე ლაპარაკს საერთოდ ვერ ახერხებდა, როგორც კი საუბარს დაიწყებდა, ის აჩუმებდა. მისი აზრით, მელანის ყველაფერი ჰქონდა ბედნიერებისთვის და თავის ზედმეტად ატკიება საჭირო არ იყო.

ბოლო დროს თავის თავთან ლაპარაკი დასჩემდა. ყველა ტკივილს ისევ და ისევ დედასთან მიჰყავდა. უამრავი პასუხგაუცემელი კითხვა აწუხებდა. ყველაზე უმთავრესი ტვინის უღრღნიდა და პასუხს ვერ პოულობდა:

– „რატომ არ გიყვარვარ, დედა?“

კარგად იცოდა, რომც გაეგო, შარლოტა მაინც არასოდეს გასცემდა პასუხს. ან ისე შეუტრიალებდა კითხვას, სანანებლად გაუხდიდა ხმის ამოღებას.

ლუისთან კითხვები არ ჰქონდა. მიჩვეული იყო მისგან სიძულვილს. გული, დედის სიცივის გამო სტკიოდა. ის არასოდეს ცდილა შვილის გაგებას. ბავშვობაში, მელანი ყოველთვის გულისყურით უსმენდა დედას, რომელიც თავის პრობლემებზე ხშირად უყვებოდა. მაშინ, მას ბევრი რამ არ ესმოდა, მაგრამ მართლა სტკიოდა მისი ტკივილი და ახარებდა მისი სიხარული. უყვარდა ყველა, ვინც კი შარლოტას უყვარდა და სძულდა მისი მწყენინებლები. უფრო კი ტკივილებს იმასსოვრებდა.

შარლოტას არასოდეს უცდია შვილის გულში ჩახედვა. არც მას და არც ემირს. მთელი დღის განმავლობაში მექანიკურად აკეთებდა სახლის საქმეებს, უვლიდა შვილს. მარტოდ დარჩენილი მელანი ძლიერ სულიერ კათარზისს განიცდიდა.

და. ერთ დღესაც წერა დაიწყო. ახლა ასე ესაუბრებოდა საკუთარ თავს. ყველაფერი ის, რაც ახლობელმა ადამიანებმა მასში ვერ შენიშნეს, ქალაქში გადაჰქონდა და ამით ოდნავი შვების მოპოვებას ცდილობდა. ზოგჯერ, ერთი დღის განმავლობაში რამდენიმე ლექსს წერდა. წერის დროს ციებინივით ცახცახებდა, ცრემლები თავისით ეღვრებოდა თვალებიდან. მას უკვე სხვა აღარაფერი აინტერესებდა. ის თავის წარსულში მოგზაურობდა და სულიერად ეული, მხოლოდ მისთვის გასაგები რეალობით ცხოვრობდა.

ჩაღლა ჯერ კიდევ მშვიდი ბავშვი იყო. ბაღში წასვლა არ გაუპროტესტებია. მის წამოსაყვანად ემირთან ერთად მისულ მეღანის ის ყოველთვის ფანჯარასთან მარტო მდგომი ხვდებოდა.

Istanbul tekstil Fuarı*

შაბათი დღე იყო. ემირმა ჩვეულებისამებრ ადრე გაიღვიძა. ვიდრე ადგებოდა მეღანის გადახედა, რომელსაც საწოლის მარჯვენა კიდეზე მისგან ზურგშექცევით ეძინა. მოხრილი მკლავით სახე დაეფარა. მეორე, გაშლილი ხელი კი ძირს გადავარდნოდა.

– ალბათ დილამდე ინტერნეტში იყო! – გაიფიქრა და ცოლზე გაბრაზდა. ბოლო დროს აღარც ახსოვდა, როდის დაიძინეს ერთდროულად. ოთახიდან გასულმა მურადი და 9 წლის ჩაღლა გააღვიძა. სწრაფად მოემზადნენ და სტამბოლის ტექსტილის გამოფენაზე წავიდნენ.

* სტამბოლის ტექსტილის გამოფენა. – (თარგმანი თურქულიდან).

მანქანა უსკუდარზე**, სანაპიროსთან ახლოს გააჩერეს. ვიდრე ემინონზე*** წასასვლელი ბორანი მოვიდოდა, ფუნთუშეულის გამყიდველისგან ცხელ-ცხელი სიმიტები**** იყიდეს. მგზავრობის დროს ჩაიც დალიეს და მორჩენილი ფუნთუშები თოლიებს აჭამეს.

მურადმა სკოლის დამთავრების შემდეგ უმაღლესში ვერ ჩააბარა, ამიტომ ძმასთან, მალაზიაში დაიწყო მუშაობა. ემირმა ყველაფერი ასწავლა, რაც იცოდა. ასწავლა ყველაფერი ის, რაც თავის დროზე თვითონაც მამისგან ისწავლა. ახლა, მურადიც მასავით კარგად ერკვეოდა პროდუქციის ხარისხში და მარკეტინგში.

გამოფენაზე უამრავი საინტერესო სტენდი იყო მოწყობილი. დიდხანს ათვალიერებდნენ, ინიშნავდნენ ახალ მარკებს, ესაუბრებოდნენ კონსულტანტებს, მეპატრონეებს, დიზაინერებს...

ჩაღლა დაიღალა, ამიტომ შენობიდან დროებით გამოვიდნენ და სპეციალურად, გამოფენის ვიზიტორი ბავშვებისთვის სახელდახელოდ მოწყობილ ატრაქციონებზე მივიდნენ. მურადმა და ჩაღლამ ერთად დაჯდომა გადაწყვიტეს. ვიდრე ისინი ერთობოდნენ, ემირმა მობილური ტელეფონით სახლის ნომერი აკრიფა.

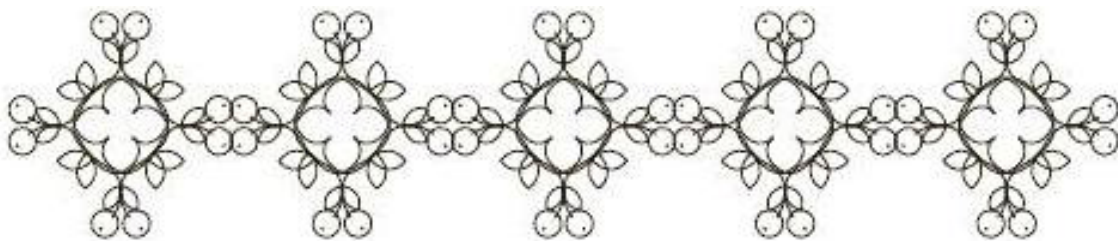
– Efendim!***** — ნამძინარევი ხმით გააგონა მეღანიმ. ემირი გაჩუმდა. მეღანიმ გათიშა. გამოფენიდან ერთ თვეში ემირმა სტამბოლის ევროპულ ნაწილში, ტექსტილის მეორე მალაზია გახსნა და ძმას ჩააბარა.

** სტამბოლის ძველი უბნები. – (ავტ. შენიშვნა).

***სტამბოლის ძველი უბნები. – (ავტ. შენიშვნა).

**** თურქული ბლითები სეზამის მარცვლებით. — (ავტ. შენიშვნა).

***** ბატონო! — (თარგმანი თურქულიდან).

კახაბერ
კავლიაშვილი

ამიქროლოა, ჩამიქროლოა,
ვერ გავიგე, რა იყო.
ამიტარს ღრუბლებს ზემოთ
და რის კარი გამიღო.

გრიხეული ისარი მტყორჩნა,
ვარსკვლავივით კრიალა.
ქრუსანტელმა დამიარა,
წერხლად ამანრიალა.

კ. პავლიაშვილი

შველისთვალეზა

ბუნების შვილნი
ჩადგნენ ფერხულში,
დადგა აპრილის
ფერისცვალება.
შენ კი, პატარავ,
ვინ დაგჭრა გულში,
ვინ გაგიმეტა,
შველისთვალეზა?

ვინ დაგიკოდა
გრძნობა ფარული,
ფერთა ციალი
ვინ გაგისუნა,
ნუთუ დობილმა
გატკინა გული,
ან განყენინა
ამ გაზაფხულმა?

ხომ არ შემოგწყრა
ტურფა ზამბახი,
ენძელამ ხომ არ
გაგინაპირა,
ზამთარმა ხომ არ
დაგასვა დალი,
ან ვერ მოგისწრო
კაბა აპრილმა?

მოდით, პატარავ,
გამოიდარე,
და ლილკილოზე
მოგაბნევ იას,
შენ უნდა მზისკენ
იმვერდე ხელებს
და შეჰხაროდე
აპრილის ბრიალს!

იეთიმი გურჭი

იყო ეული მაშრიყს და მალრიბს,
თუმცა იცოდა სიცოცხლის არსი.
სულით მდიდარს და ფულებით ღარიბს,
მხოლოდ ლექსების ებურა გარსი.

განბანილ იყო თბილისის ნამით,
ნათლით მოსილი იყო ზემოდან,
ჭიქას ასწევდა და იმავ ღამით
ლექსის ნაბადში გაეხვეოდა.

არც არავისი იყო მოჯიბრე,
მის სულში ლექსის გრიგალი ქროდა
და ნაბადს ჰქონდა რამდენიც ჯიბე,
აბაზიანიც იმდენი ჰქონდა.

ნაინემსებდა კოჯრის ნიავით
და არყის ჭიქით დილის ცვარს სვამდა.
ან ობოლ ქართველს სხვა რა შეეძლო,
სიყვარულის და ლექსების გარდა.

არ ანუხებდა ბოლმა და შულლი,
ლექსები იყო მისი საგზალი.
იყო თბილისის ბოლო აშული
და ნუთისოფლის ბედკრული მგზავრი.

დუდუკის ხმები აღმოხდათ ფილტვებს,
სიომ მტკვრის დაღმა გაიმანძილა...
და ახლაც მისი ჰანგით იღვიძებს
გალიმებული თბილისის დილა.

სიყვარულის ტაძარი

მე იმ დღეებს ვიგონებ,
მზე რომ მყავდა მეგობრად.
დავხუჭავდი თვალებს და
სულში მაინც ნათობდა.
არ ვიცოდი მღერა და
გული მაინც მღეროდა,
არა ვსვამდი ღვინოს და
სიყვარული მათრობდა.

მერე ქარმა ახლო და
შორი განედებიდან
გამოგზავნა ღრუბლების
უამრავი ლაშქარი.
და დროის სახსოვარი
ძველ ფოტოალბომიდან,
ნლებს და დღეებს შემორჩა
მოგონების რა ქარი?!..

ახლა შემოდგომაა,
შრიალია ფოთლების.
მზე ისევ მყავს მეგობრად,
მაგრამ გულში არ დარობს.
დავაბიჯებ ველზე და
შენ დაგეძებ ოცნებით,
სად შენდები, შენ, ჩემო
სიყვარულის ტაძარო?!

* * *

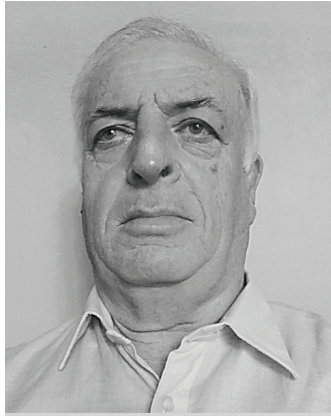
მუზა გამიწყრა, გაფრინდა,
მივდევი და ცრემლი მდის.
ულექსოდ როგორ გავუძლო
ამდენ ვარამს და ჭირს.

ახლა ისეთი დრო არის,
რომ ჩალის ფასად ღირს,
არც შრომა ფასობს, არც მადლი.
გონებას ფიქრი ღლის.

როდისღა უნდა განათდეხ,
სხივი გამოკრთეს მზის.
შუქი კვლავ არ ჩანს გვირაბში
და ცივი ქარი ქრის.

გადაივლიან ღრუბლები,
აკრეფენ თავის ჩრდილს.
ზოგნი ზეცაში გავყვებით,
ზოგნი დავრჩებით ძირს.

მე მჯერა, მოვა ლექსის დრო,
მუზა ფერად ფრთებს შლის.
ის, ვისაც ლექსი არ უყვარს,
ლექსსაც არ უყვარს ის!

**კახაბერ
ბავლიაშვილი**

* * *

მზე სიცოცხლის სანყისია,
ყრმობიდანვე ვიცი ეს.
მზის ბორჯღალი მირჩვენია
მთვარის სხივთა სიცივეს.

ჯერ ისევ დულს მზის მარმაში
ეს ვულკანი მღელვარე.
და თვითუელ ჩვენთაგანში
მზის ნატეხი ელვარებს!

გავუფრთხილდეთ ამ ნატეხებს
მომავლის იმედებად.
თუკი ერთად შევაერთებთ,
ერთი მზეც აგვენთება.

მაგრამ თუკი გვიდევი გულში,
რომ ვაქციოთ სახარჯოდ,
სიკეთეში, სიხარულში,
სიყვარულში დავხარჯოთ!

სულ პირველად

გულში რალაც შემოიჭრა,
სიოდ შეიშრიალა.
თბილი გრძნობა დამიტოვა,
მტკივნეული კი არა.

ამიქროლა, ჩამიქროლა,
ვერ გავიგე, რა იყო.
ამიტაცა ღრუბლებს ზემოთ
და ცის კარი გამილო.

გრძნეული ისარი მტყორცნა,
ვარსკვლავივით კრიალა.
ჟრუანტელმა დამიარა,
ცეცხლად ამაბრიალა.

არც მზე იყო და არც მთვარე,
არც ჭინკა, არც სატანა...
მოვიდა და სიყვარული
შენთან გამომატანა.

სოფელში გეპატიუები

ნავიდეთ, ლექსები დავასველოთ,
ჩავალბოთ გრძნობების მათარაში.
ვაზებს ცვარ-ნამი მივაპკუროთ,
ტყეს მივუალერსოთ ფაფარაშლილს.

განვაახლოთ გრძნობა მინავლული,
წყალ-ჭალას გავანდოთ ხვაშიადი,
შევიგრძნოთ შეღამების სინანული,
დავხატოთ მტრედისფერი განთიადი.

ალაზნის სიმღერას ბანი მივცეთ,
ყვარლის მთებს გავხედოთ გარინდებით,
გლუხკაცის კერია დავლოცოთ და
ვახსენოთ წასული რაინდები...

წავიდეთ, ლექსები დავასველოთ!..

სიზმარი

წუხელის შოთა დამესიზმრა
(ვიხილე პოეზიის ამირბარად).
იმდენი სიყვარული დავტოვეო,
ყველას გეყოფათო, – დამიბარა.

მე აქ საქართველოს სიყვარულში
საუკუნეებსაც ვათენებო,
სხეული თუმცა გადავმალე,
სული მანდ არისო, ქართველებო!

გავიღვიძე, თბილისს გადავხედე.
ღმერთო! რა კარგი ამინდია.
მე ჩემი სიზმარი მოგიყვებით,
კომენტარი თქვენთვის მომინდვია.

ქვანერის წყალო

ქვანერის წყალი რომ მეშხეფება,
მაშინ ვარ ყველაზე ბედნიერი.
ეს ჩემი გამზრდელი მეფერება
და მთების სიმღერას მოიმღერის.

წმინდავ და კეთილო, მთიდან ბარად
ისე ჩამოირბენ კლდეც და ლოდებს,
თითქოს და ცხოვრების ქარბორბალა
შენ არ შეგხებია არასოდეს.

მთაში თუნდაც მეხმა იგრილოს,
ღვარცოფმა ჩამორეცხოს კლდეები,
კვლავ წმინდა დარჩები და კრიალა,
ავდარსაც არ შეეპუები.

და მეც შენს ჩქერებს ვეძალები,
როგორც უკვდავებს დამათრობელს.
ხალხშიც ცოტა იყვნენ წმინდანები
და არ შემღვრეულან არასოდეს.

* * *

როცა ავანი მოჰქუხს გულშავი,
ტალახისა და ზინთის მარაგით,
შენ უერთდები მას, უშიშარი,
როგორც შავს არაგვს – თეთრი არაგვი.

და ბავშვობაში, რომ გიყურებდი,
როგორ გახრჩობდა ავანის თქეში,
ასეთ ყოფაში წარმოგიდგენდი
ვით დეზდემონას – ოტელოს ხელში.

შენს ჩანჩქერებში ხტის კალმახი და
შენს გვერდით შველიც უფრო განაზდა.
შენ ისტორიის დასაბამიდან
ჩამოჩხრიალებ ასე ლამაზად.

სხვა წყალთა შორის დასაფიცარი,
აღმტკინებელი მთრთოლვარე ლოცვის,
მდინარეებში შენ ხარ წმინდანი
და თეთრ მაჯებსაც მიტომ გიკოცნი!

ციური მესხიშვილი

ციური მესხიშვილი

ასპინძის ომის ფრთოსნები

მაშინ, როცა, აპრილის თვეს, იღვიძებდა მთა და ველი,
მზემ, მდინარე, შემიღება ლილისფერი აკვარელით!
მტკვარს ვენები დაებერა, დავით მეფის ცისფერ სისხლით,
დენტის სუნი დატრიალდა, – დაიფარა ზეცა ნისლით...

გაზაფხულზე, იგრიკის თვეს, მზემ რომ მარსში გაიღვიძა,
მეფე ერეკლეს წინაშე, ტოტლებენი გაიბლინდა...
დედოფალი, ოსმალებთან ბრძოლას, ისე ავალებდა:
„რუსულ სულით, ქართულ ხორციტ,“ როგორც რუსეთს აამებდა!..

თუმც, ერეკლე, მწყრალად იყო, ტოტლებენის ღალატითა,
ტანს, მაინც, არ იმშვენებდა, ხანის გრძელი ხალათითა.
მას პატარა კახი ერქვა, ჰქუხდა დიდის არაკითა,
პრუსიის და ფრანგთა მეფეს, არ რჩებოდა არაფრითა!..

სავსე იყო სიქველით და ნათელს ჰფენდა გზას გავლითა,
(გრაფისაგან განსხვავებით, – არ ხარბობდა ნადავლითა!..)
ეტყობა, რომ ზეცაშივე, მფარველობდა დიდი ზევსი,
უფლისწულად დაბადებულს, ძალა ჰქონდა ჰერაკლესი!..

მხარზე ანგელოზი ესვა, ხმალი ჰქონდა შიმშერისა,
ნადირ-შაჰის ნაჩუქარი, ვით ბეჭედი გიშერისა.
„ხმალი წუნკლებს!“ – რომ დასძახა და აღმართა ბაირალად! –
მორახტული ბედაურით, ბრძოლაში რომ გაილაღა...

ლოცვას სთხოვდა თამარ მეფეს, – შემწეობას დავით სოსლანს,
ხმლით ეკვეთა ურჯულოს და შეებრძოლა ლექს და ოსმალს...
სულ თავ-ბედი აწყველინა ახალციხის გოლა ფაშას,
ჩაღმით ყველა გამორჩეულს, – აფარებდა ქალის თავშალს!..

ბეგებიც წყალს გაატანა: ქურმუხ, არტან, შავშეთისა,..
მხოლოდ ღმერთით თუ იცოდა განსხვავება შავ-თეთრისა!
კობტა ბელადს რომ ეძახდნენ დალესტანში მალაჩილას, –
ერეკლესთან „დავლურის“ დროს, ისიც აღარ ღირდა ჩირად!..

ლამით ხიდი ჩამოშალეს: სვიმონ, ალაბაბ, ხუდიამ!..
თანაც ისე, მტრის ბანაკში, ვერაფერი გაუგიათ...
მტკვარს მიჰქონდა ცოცხალ-მკვდარი ნივილ-კივილ-ტირილითა,
მალაჩილას შავი რაშიც მიცურავდა ტივივითა!..

მეფე ერეკლეს ბრძანებით, დაენერა ჯვარი მზესა
და გადასცეს მესხთა გმირებს: ნებაძეს და ჯვარიძესა!..
დიდი წვლილი მიუძღოდათ ლამით ხიდის ჩახერხვაში,
მთვარემაც ხელი შეუწყო, – დაიმალა როგორც ბავშვი!..

„მატყუარა მებადურებს“, რა ბრალს დასდებთ? აბა, რაში?
დღეს, ლაჩრების საუკუნევ! შეეჯიბრე გმირობაში!..
თავის ცხენიც რომ არ ჰყავდათ, ვერ დაჰქროდნენ თეთრი რაშით,
მაგრამ ქრისტეს სული ედგა ყველა ქართველს თავის ხმალში!..

ამ ბრძოლაში, იღვრებოდა, უფრო მეტად ძმათა სისხლი,
არემარეს აყრუებდა „ვაი! დედას!“ ლალადისი...
მზე და მთვარე დაეჭირა მეფეს ხელში დაფდაფებად,
თეგზი აღარ დგაფუნობდა! – ხიდთან წყალი ქაფქაფებდა!..

მაშინ, როცა აპრილის თვეს, იღვიძებდა მთა და ველი,
ასპინძასთან შეილება მტკვარი წითელ აკვარელით!..
თვალზე ცრემლი მოსდიოდა ფუძეს მიკედლებულ მერცხალს,
მთვარეს ხმალი დაუვარდა და ლომთა მზეს ამის შერცხვა!..

უფლისჩიტა ჩაფრენოდა თეთრი არაბულას ფაფარს,
ჩიტბატონას უყვებოდა კახთა მეფის ახალ ამბავს:
ხერთვისთან რომ გაიმარჯვა და აფრინა მალემსრბოლი,
როგორ ჩამოაგდო ციდან, მთვარე – მშვილდისარის სროლით!..

ნიშნს უგებდა ახლა, მეფე, (გრაფს!), ოსმალთა ალაფითა,
(სურამში რომ დაბანაკდა თავის ურცხვი მარაქითა)...
პეტერბურგში გაუგზავნა ოცდახუთი(!).. თურქთა დროშა,
სამი ლეკიც მიაყოლა, – რაც უღირდა მეფეს გროშად!..

სწამდა მეფეს, ერთმორწმუნე მოუტანდა საქმეს „ტკბილსა“,
რა იცოდა, მის შვილიშვილს, რომ მოსჭრიდა მერე კბილსა?!..
მანაც სცადა გასწორება შეცდომის თუ იმ ნაკლისა...
კახთა მეფის მსგავსი მეფე, ერმა ბევრჯერ ისაკლისა...

ძველ სამცხეში, ივერთ მეფეს, უმზადებდა ნადიმს ქარი
და მზად იყო საზეიმოდ ნარიყალაც, – ნადიკვარიც...
ძღუნად მიართვეს ჯავახებმა ფურირემი (მეწველი თან) –
ქრისტეს დროშა აფრიალდა, ღვთისმშობლის შეწვევითა!..

.....
ასპინძის მთებს, ექოსავით, ახლაც ესმით მოთქმა მტრისა
და სევდიანი დუდუნი მრავალჭირნახული მტკვრისა.
არც, არავის ავინყდება თქმა-წარწერა მეფის ხმლისა:
„მე ვარ ავი მუსაიფი, კახთ ბატონის ირაკლისა!..“

ჯემალ
შანიძე

მ
შ
ა
ნ
ი
ძ
ე

ის გული, ადრე შენთვის რომ ძვერდა,
დღეს ვერ პოულობს შენამდე მანძილს,
დავკარგე უკვე კავშირი ღმერთთან,
გარეთ ვარ, ისე საოურად მანვიმს...
იქნებ მიპოვნო და შემიფარო,
ან შენ სადა ხარ ის მაინც მითხარ.
მჭირდები, როგორც მეომარს ფარი,
როგორც მეთყენეს საქერნი თიხა.

ჯ. შანიძე

ო
ლ
ა
ო
ლ
ა
ო
ლ
ა
ო
ლ
ა
ო
ლ
ა
ო
ლ
ა
ო
ლ
ა
ო
ლ
ა

სოფლის სურათი

დაეფარა ეზო თალარს,
ლობის ქვეშ წევს შავი მურა.

პაპა სიმორცხვესა მალავს,
სახლი ჩრდილით დაიბურა.

უზარმაზარ კედლის ღუმელს
ბებო უზის, თმებით ხშირი,
ზოგჯერ შემით გაახურებს,
ზოგჯერ კიდეც – ქვანახშირით.

გარეთ თოვს და სახლის სითბო
ერთურთს ძლიერ გვახალისებს.
ბებო შემის ტრიალს ითხოვს
ხან ასე და ხანაც ისე.

სოფლის სითბოს, ღმერთო ჩემო,
ნუთუ რამე შეედრება.
სამუდამოდ დამრჩეს გემო
და სიმღერის ეს ვედრება...

ჯემალ შანიძე

* * *

მე გამოვედი ძველი სიზმრიდან,
გამოვაყოლე სული გოდებით,
და ახლა, მგონი, უფრო მიზიდავ
და კიდეც უფრო მიახლოვდები.

მე ვერ გიხილე, როცა მენადა,
შენ არ მომეცი შანსი, ცბიერი,
რომ კიდეც ერთხელ გამომეცადა
ეს გრძნობა – დიდი და ზეციერი.

* * *

როგორ ვთქვა ჩემი აღარ ხარ უკვე,
რომ სხვასთან ერთად დაიდე ბინა.
ძვირფასო, აწი სხვას ვის მოვუყვებ,
რომ ძლიერ მიჭირს და აღარ მძინავს.
რომ სარეცელზე ვკვდები მარტოკა,
მონყენილი და ნატანჯი ძლიერ,
სიომ ჭადრის ხე ვერ შეატოკა,
გთხოვ, ახლოს მოდი და მოინიე.
ის გული, ადრე შენთვის რომ ძგერდა,
დღეს ვერ პოულობს შენამდე მანძილს,
დავკარგე უკვე კავშირი ღმერთთან,
გარეთ ვარ, ისე საოცრად მანვიმს...
იქნებ მიპოვნო და შემიფარო,
ან შენ სადა ხარ ის მაინც მითხარ.
მჭირდება, როგორც მეომარს ფარი,
როგორც მეთუნეს საძერწი თიხა.

* * *

მიყვარხარ, მაგრამ მიჭირს გამხელა,
ნისლში ჩაფლულებს ვხედავ ქარაფებს,
კვლავ გამახსენა ფიქრმა თავხედმა
შენი თავი და ვამბობ არაფერს.

მოვდივარ, მაგრამ ველარ მოვდივარ,
მეხება ქარი, მოგდევ სიოთი,
ვერ გამოვედი ძველი შფოთვიდან,
გეძახდი, მაგრამ ვერ მოვდიოდი.

არ მავინყდება შენი ნაზი ხმაც,
თითქოს მალლიდან ღმერთი დამხარის,
დაბრუნდი ჩემთან, სხვასთან რად ზიხარ,
დაბრუნდი ჩემთან და გამახარე.

* * *

ყველგან გეძებ, იქნებ სადმე
მაინც შემხვდე, ჩემო კარგო,
დღეს გადავდე ყველა საქმე,
ვერ გიპოვნე, არ ვიდარდო?!

თუმც რა გული გაიცრიცა,
ამ ლოდინის დავრჩი მოძმე,
სადღა არის ახლა ის ცა,
ჩვენი სიხარულის მონმე.

ვიცი ზოგჯერ გულში მნალვლობ
და ცრემლები დაგდის მცირე,
იქნებ ერთხელ სადმე გნახო,
შენზე ფიქრებს არ ვიცვილებ.

ახლოს რომ ხარ, ამას გული
მძაფრად გრძნობს და ფეთქავს ძლიერ,
ვაი, თუკი გიპოვნე და
მერე ველარ დაგენიე.

ცხოველს სახრეს ან შოლტს რომ დაარტყამს, ის ადამიანსაც გაიმეტებსო. ასეთი ღვთისნიერი ადამიანები იშვიათად იბადებიან“.

გიგოლამ საუბრის თემა შეცვალა: „ვანო, გამიგია ადამიანი სიკვდილის მოახლოებას წინასწარ გრძნობსო. მე ინვალიდი ვარ, ჩემი სიცოცხლე ტანჯვის მეტი არაფერია, მაგრამ სიკვდილი მაინც არ მინდა...“

„გიგოლ, ადამიანი ღმერთის ნებით იბადება, სიკვდილიც მხოლოდ მან იცის. სანამ ცოცხალია ადამიანი და შეუძლია მზე დაინახოს, სიცოცხლით უნდა ტკბებოდეს. შენ, ვერ, სიკვდილის ნიშანწყალი არ გეტყობა“, – უთხრა პაპაჩემმა და ჭიქა ღვინით შეუვსო.

ბებიჩემი, – მარუსა ხონჩაზე შოთი პურს, ყველს, მოხარულ კვერცხებს, კიტრის ან ნივრის მწნილს და ლეღვის ჩირს თუ ალაგდებდა, ადვილი მისახვედრი იყო, რომ გიგოლასთვის გასაგზავნად ტაბლას ამზადებდა. სამსახურში ნაჩუქარი ღვინო მას მუდმივად ჰქონდა.

კარის მეზობელი ბიჭი, მეტსახელად „ტუშუკა“, ხშირად აბრაზებდა: გიგოლ, შვილად ამიყვანე, რომ შენი ქონება მე დამრჩესო. რაზედაც, გიგოლა პასუხობდა: შე, მამაძაღლო, ახლგაზრდა კაცი ხარ, გატოკ-გამოტოკდი და შენც დააგროვებ ქონებასო.

„ტუშუკა“, ჩემ სახლში შეპარვა და ქურდობა არ გაბედო, თორემ, ისეთ დღეს დაგაყრი, პირში კბილები არ დაგრჩება“, – აფრთხილებდა პატარა გიგოლა, უკვე, ჭაბუკობაში შესულ კარის მეზობელს.

პატარა გიგოლა, დაბადებიდან, ინვალიდი იყო. მისი სიმაღლე ასოციდან ასოცდაათი სანტიმეტრი თუ იქნებოდა. წვერი არ ამოსდიოდა, თმას კი, სოფლის ცენტრში არსებული საპარიკმახეროს დალაქები უფასოდ კრეჭდნენ. ინვალიდ კაცს შრომა არ ეზარებოდა, – წინანდლის ცნობილ მარანში მუშაობდა. შუადღის პირველ საათზე ჩამოუვლიდა მუშებს და შესვენების დანყებას ამცნობდა. დაღლილი მუშები გულისფანცქალით ელოდებოდნენ მის დაძახილს: „პირველიაო!“

პატარა გიგოლა ყველას ისე უყვარდა, თვალში რომ ჩავარდნოდათ, ხელს არ მოისვამდნენ. ხელობით ბონდერი ლენტოც ღვინის მარანში მუშაობდა. დილაობით სამუშაოზე წასვლა მას და გიგოლას ხშირად ერთად უწევდათ. მაღალ და გამხდარ ლენტოს გიგოლა მკერდამდეც რომ ვერ სწვდებოდა, მათ დანახვა თანასოფლელებს, ველისციხელი თევზებით მოვაჭრეების გაყიდულ დიდ-პატარა შამაიას წყვილებს მოაგონებდა და ძალაუნებურად ეცინებოდათ, რაც ლენტოს და გიგოლას ძალიან აღიზიანებდა.

პატარა გიგოლას ხუმრობაც უყვარდა. ხშირად, იტყოდა ხოლმე: „ჩემს ახალგაზრდობაში რუსეთის ჯარში ვმსახურობდი ოფიცრად. პოლკოვნიკობამდე მივადღნიე. პენსიას რომ არ შეეშალა ხელი, გენერლის ნოდებას გამოვკრავდი ხელსო.“

და, კიდევ, ერთი: თავის ხნის კაცებთან, ხშირად, უთქვამს: „კარგია დაბალი რომ ვარ, ხალხმრავალ ადგილას მხარს ვერაფერს გამკრავსო“. ჩემთვის კი, ასეთი რჩევა მოუცია:

„ბალო, დიდი რომ გაიზრდები, ქუჩაში გამვლეღმა მხარი თუ გაგკრა, მტრად არ ჩათვალო,

მხატვარი სოფიო ქელიძე

შეიძლება მოეწონე და დამეგობრება უნდა. გაუღიმიე, გაიცანი... მე, ასეთი, „მხარგაკრული“, მეგობარი დღესაც მყავს და... მემამყება“.

მოხუცი გიგოლა ძალიან უყვარდა ბავშვებს. იცოდნენ როდის ბრუნდებოდა სამუშაოდან, გზაში უყარაულდებოდნენ რომ კანფეტები ეჭმია მათთვის.

მახსოვს, ზამთრის ანუ საშობაო არდადეგებს წინანდალში ვატარებდი. დრო ვიხელთე და ბებიჩემ მარუსას ორი ცალი ჩურჩხელა და ლეღვის ჩირი მოვპარე. ნაქურდალი გიგოლას მივუტანე. მე რომ მეგონა ამ საქმეს უჩუმრად ვაკეთებდი, თურმე, ვტყუვდებოდი. ბებია, შორიახლოს, ჩასაფრებული ყოფილა. ასე მისაყვედურა: „შვილო, თუ გიგოლასთვის უნდა მიგეტანა, მეტყოდი და ჩვენი ძროხის ყველსაც გაგატანდი, მაგ საცოდავზე უპრიანიასო“.

მას შემდეგ 70 წელია გასული და დღესაც მახსოვს გიგოლას სიხარულით გაბრწყინებული თვალები.

* * *

ვინ დარჩენილა სააქაოზე სამუდამოდ?! გიგოლას კარზეც მიაკაკუნა სიკვდილმა. მთელი სოფელი მიაცილებდა პატარა გიგოლას ყვავილებით შემკულ მოკლე კუბოს. მათ შორის იყვნენ ისინი, ვინც გიგოლასთან წლები გაატარეს ღვინის მარანში და ის მოზარდი თაობაც, ვინც ქუჩაში გავლისას, შეძახილით „პირველიაო“ აღიზიანებდა.

გიგოლას გარდაცვალების მერე ათი წელი იცოცხლა პაპაჩემმა ვანომ. 6 მაისს, გიორგობის დღეს, ყოველ წელს სუფრას შლიდა გიგოლას სახელზე. სუფრის წევრები იყვნენ, – უბნის მამაკაცები – ყველა თაობა. ვანო პაპა, ჩემთან საუბარში, ხშირად ახსენებდა ხოლმე წასულ ძმადნაფიცს. ღმერთმა გაანათლოს მათი სულები...

ცხოვრება ოკრობოკრო გზა არი,
ხან გაუხეშემს, ხანაჯ – განაზემს,
ყველაფერს გულთან კი ნუ მიიტან,
ცხოვრება რასაჯ შემოგთავაზემს.

სიწორხლოე მუდამ ზენვზე ჰკიფია,
უნდა ხეფავდე, უნდა იწოდდე,
დამიზნებული ტყვია ვერ მოგკლავს,
მავრამ ზრმა ტყვია ნაგვგროის სიწორხლოეს.

შ. არაგველი

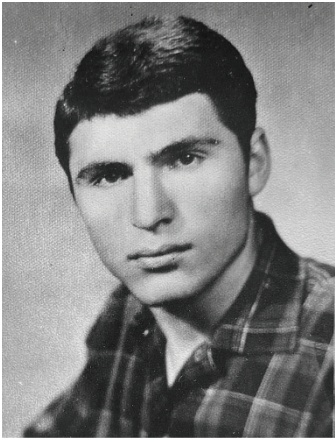

შავლეგო არაგველი

**შავლეგო
არაგველი**

შავლეგო არაგველის შავლეგო არაგველი

მე კარგად გიცნობ, ვიცი, ვინცა ხარ,
სჯობდა კი, სულ რომ არ გამეცანი,
გვარი მართლაც რომ დიდებული გაქვს,
თავად ხარ ბილნი და გარენარი.

შავლეგო არაგველი

ცხოვრებას ალლო შენ ვერ აუღე
და მწარე ყოფა კიდევ მოგებურდა,
შემოქმედება, როგორც სასჯელი,
ზურგზე მჭლე კუზად ამოგეზარდა.

არ იცი, რა ჰქნა, ბედის ქირქილში
ღვთის ხელი არ ჩანს, ეშმაკი გითრევეს,
შემოქმედებით თავს იქცევ მხოლოდ
და ეფერები აბეზარ რითმებს.

შენი ცხოვრებით ვის რა შემატე,
არ რომ არსებობ, აზრი რა არი?
ერთი რიგითი ვინმე ბრძანდები,
ერთი წყალწყალა კაცის სადარი.

შენი ტოლფარდი და უმჯობესი
იმდენი დადის, გნებავეს რამდენიც,
შენ ფასეული კაცი არა ხარ,
არც ღირებული საქმის ჩამდენი.

მინც ამძიმებ ამ ნაკურთხ მიწას
თავად ცოდვილი და ღვთის მგმობელი,
ამდენ უზნეო საქმეთა ჩამდენს
მიგეტევება განა რომელი!

თუმცა ამაოდ გეკამათები
რადგან არ გესმის ჩემგან ნასწავლი,
რაკი არავის ადგილს არ იჭერ,
დე, მიგეტევოს ფუჭი წანწალი.

მე ვერ ვიქნები შენი მსაჯული,
შენი მოძღვარი, ჭკუის დამრიგე,
სანამ იცოცხლებ, ცვითე საწუთრო,
ღმერთის არ გესმის, მე რას გამიგებ.

შავლეგო არაგველი შავლეგო არაგველს

შენ სულ შემთხვევით გაჩნდი ამქვეყნად
შემთხვევით იქეც მთელის ნაწილად,
ემშაქს არ სურდა, მზე რომ გეხილა,
მაგრამ უფალმა შენ არ გაგნირა.

იზარდე, როგორც მწვანე ჯეჯილი,
დაპურდი, ყანა ხარ მოსამკელი,
შენ შენი გზა გაქვს, შენი მიზანი,
შენი გეგმა და შენი სათქმელი.

შემოქმედება ხელობად გექცა,
ვერსად გაექეც დამთხვეულ მუზებს,
შენ რაც უფალმა ტანჯვად გარგუნა,
იმას მკითხველი ქირქილით უმზერს.

გართიმულ აზრებს დიდი ხიბლი აქვს,
ეს კარგად იცი და კარგად გესმის,
მთავარი არი, რას როგორ იტყვი,
სუსტ რითმას კიდევ აიტანს ლექსი.

წერე როდესაც გრძნობად აღიძრვი,
გრძნობის გარეშე ლექსი ცუდდება.
ჭკუით იყავი, არ აჰყვე, ბიჭო,
ამ წუთისოფლის მრავალ ცდუნებას.

რაც დაგინერა წერამწერალმა
ბედ-იღბლის წიგნში, მას ვერ ასცდები,
ზღაპრული ქალი შეგყვარებია
კონტროლდაკარგულ გრძნობა-განცდებით.

ცხოვრება ოკრობოკრო გზა არი,
ხან გაუხეშებს, ხანაც – განაზებს,
ყველაფერს გულთან კი წუ მიიტან,
ცხოვრება რასაც შემოგთავაზებს.

სიცოცხლე მუდამ ბენვზე ჰკიდია,
უნდა ხედავდე, უნდა იცოდე,
დამიზნებული ტყვია ვერ მოგკლავს,
მაგრამ ბრმა ტყვია წაგგვრის სიცოცხლეს.

ეჰ, ნეტავ დედას არ გასჩენოდი,
შენ გასაზრდელი მართლაც არ იყავ,
რაც შენ კალამი ხელში აიღე,
წიგნი გაცუდდა, ლექსი შეირყვნა.

დადიხარ, დაგაქვს გულისტკივილით
ის, რაც არ ჰკმარობს მრავალს სიცილად,
ქალს, სამშობლოს და უფალს უმღერი,
შენ სხვა სიმღერის არა იცი რა.

სტუმრად მისული სალხინო სუფრას
სევდას უხამებ, რა ჰქნა, არ იცი,
ისე არასდროს დახარჯავ სიტყვას,
შინაარსისგან იყოს დაცლილი.

დროს ვაჭრის თვალთ შენ არ უყურებ,
კარგია, მაგრამ ფუჭად ნუ აბნევ,
კარგი რაცა გაქვს, ვერ დაგიკარგავ,
ცუდზე კი თვალებს ვერ დავიბრმავებ.

მე ხშირად გიმზერ მსაჯულის თვალთ,
რომ გიერთგულო ხმალმა ნალესმა,
მშვენიერ ქალს რომ თვალი დაადგი,
რა მოგიტანა მისმა ალერსმა.

ვიცი, რომ მეტყვი: – „გრძნობა მძაფრდება,
გრძნობა კი ლექსის შქმნაში მშველის“.
რაც არი არი, არ გედავები,
ჩამიქნევია მაგაზეც ხელი.

შენ და კუზიანს მხოლოდ სამარე
თუ გაგასწორებთ, სხვა რა გიშველის,
შენ ამ ცხოვრების გერის გერი ხარ,
ფეხჩაუცმელი და ტანშიშველი.

შენი ქონება თვით შენშივეა,
თუმცა ლექსებით მთა ვერ შესძარი,
სიმდიდრე ისე გარბის შენიდან,
ვით უფულოსგან ქალი მეძავი.

გგონია, დარდობ? არა, ღმერთმანი,
ბევრი არ გიცნობს, რით ხარ ნაშენი.
ლექსებს თხზავ, შემდეგ წიგნად გამოსცემ,
ვილას არ ჩუქნი სულის სამშვენიისა.

იმდენი გაქე, არ დაიჯერო,
თითქოს ყველაფრით ხარ ზნეკეთილი,
იმდენ უზნეო თვისებას გამჩნევ,
მეც ველარ ვმაღავ, შენი კეთილი.

თუმცა სიმართლე რომ გაგიმჟღავნო
და სიტყვა გითხრა გულის სინრფელით,
მე შენზე მეტად უსინდისო ვარ,
გმოძღვრავ და ერთხელ არა ვწითლდები.

რალა ვთქვა, გული რით დავიმშვიდო,
როგორ შევცვალო მწარე სიტყბოთი,
შენ რომ მართალი კაცი არ იყო,
მწარე სიმართლეს არც მე ვიტყვოდი.

შემინდე, თუკი მკვახედ რამ გითხარ,
უკადრებელი თუ რამ გაკადრე,
შენ მთიულეთის ღვიძლი შვილი ხარ,
სწორედ იქ ზრდიდნენ სამას არაგველს.

ეჰ, რალა გითხრა, სჯობს დავმდუმარდე,
ამდენ ლაქლაქით მთლად გავთავხედდი,
მე ზეციური სული ვარ შენი
და შენთა აზრთა გადმოსახედი.

კარგად მენახე და მინდა, გითხრა,
ჩემი ნათქვამი ნუ გაგახელებს,
საიქიოში როცა შევხვდებით,
დანარჩენ სათქმელს იქ მოგახსენებ.

მანია
დიაკონიძე

იმ ღამეს ზაზუს საყდარი მოვისმინე, ნამდვილად ავა-
დაა, რალარ სტკივა, თორემ ასე არ მოიქცეოდაო, ზეზის
ეუნებოდა. ახლა ზაზუს ნინასწარმეცყველონა, მალე მოკ-
ვდა ჩვენი წენი. ზაზუარ ავაფ გახდა, ერთ თვეში ისორ
გარდაიწვალა. ვერ გადაიტანა მეგობრის სიკვდილიო, ამ-
ზობდა ზეზია, მე კი დღესაერ ნინ მიდგას ჩემი თეთრი
ზაზუა, მომლიძარი, გვერდზე თავისი ხურჭინგადაკიდებული
თეთრი წენით. ასე მგონია, იმ ქვეყნადარ ერთად არიან.

მ. დიაკონიძე

შემთხვევა იორზე

გიორგიმ ღამით კარგად ვერ დაიძინა, როცა სათევზაოდ მიდიოდა ყოველთვის გული უფანცქალებდა. ჯერ პაპას დაჰყავდა იორზე, მერე მამას, ახლა ნამოიზარდა – 13 წლისაა და სხვა თანატოლ ბიჭებთან ერთად მიდის, მაგრამ გული ისევ ისე უფანცქა-
ლებს, როგორც პატარაობისას.

მარტოს მოუნევს წასვლა, რადგან ყვე-
ლას რალაც საქმე გამოუჩნდა. არდადეგებია, ზოგი ბებო-პაპასთანაა წასული მეზობელ სოფლებში. იმ ღამით თავკომბალები ეს-
იზმრა, მხიარულად დაცურავდნენ წყალში. გაღვიძებისას გაუკვირდა, სათევზაოდ მი-
ვდივარ და თავკომბალები რამ დამასიზმრაო. წარმოიდგინა, კამკამა წყალში მოცურავე ოქროსფერი თევზები კუდს როგორ ღაზა-
თიანად გაიქნევ-გამოიქნევდნენ. ბევრჯერ უცდია მათი დაჭერა, მაგრამ ყოველთვის ხელიდან უსხლტებოდნენ, ბოლოს სლიპი-
ნა კუდი შერჩებოდა და ისიც თითებიდან უძვრებოდა... მერე გუბეში მოცურავე თავ-
კომბალები წარმოესახა თვალწინ, მოშავო ფერისანი. ვერაფერი სილამაზე ვერ იპოვა მათში და სახე ოდნავ მომანჭა, მაგრამ უცე-
ბვე ბედნიერმა ღიმილმა გადაუარა.

დღეს ბარაქიანი თევზაობის იმედი ჰქონდა. უყვარდა სათევზაოდ სიარული. ადრიანი დილა იყო. არავინ გაუღვიძე-
ბია. ფრთხილად შევიდა სამზარეულოში, ბებია-პაპა და დედ-მამა არ შევანუხო ჩემი ადრე ადგომითო. ცოტა წაიხემსა, პურის ნაჭერი ხელში ჩაბლუჯა, ჭამა-ჭამით გამოვ-
იდა გარეთ და თხილის რტოსგან გამოთ-
ლილ ანკესს მოჰკიდა ხელი აივნის კუთხეში

რომ მიეყუდებინა ღამით. ნინა დღეს მინაში ნაგროვები ჭიებით გავსებული კოლოფი ვედროში ჩადო, ვედრო თხილის ანკესზე წამოაცვა, მხარზე გადაიდო, აივნის კიბეზე ფრთხილად დაეშვა და ასკინკილით გაუდგა გზას.

ივრის პირს მალე მიაღწია. გზად ჭალა ჰქონდა გასავლელი, იქით ხის ტოტებს შეხედა ფოთლებზე ლოკოკინების კვალი რომ დამჩნეოდათ. აქეთ-იქიდან მწერებ-
მაც აუბზუილ-ჩამოუბზუილეს ბიჭს, ღა-
მაზმა ფრთახატულა პეპლებმაც ჩაუფრინეს თვალწინ. მზერა გააყოლა, აბა, სად დასხ-
დებიანო. ერთი იქვე ღამაზ ყვავილზე ჩა-
მოსკუპდა, თითქოს ბიჭს ეუბნებოდა, მოდი, შემომხედე, რა კოხტა ვარო. გიორგიც ახ-
ლოს მივიდა, მისი თეთრ, მოყვითალო ლაქებით მოხატულ ფრთებს დააკვირდა. ის იყო ხელი უნდა ეტაცა, რომ პეპელა აფ-
რინდა, ცხვირწინ ჩაუქროლა და შორეული მინდვრისკენ წაფარფატდა. ბიჭმაც თვალი გააყოლა, ერთი კი გაიფიქრა, გავეკიდებო, მაგრამ გაახსენდა, რომ სულ სხვა რამისთ-
ვის იყო წამოსული და გზა განაგრძო.

ნაპირ-ნაპირ მიჰყვებოდა იორს, რომე-
ლიც წყლის სიმცირის გამო ადგილ-ადგილ დატოტვილიყო. ბიჭი ოსტატურად გადარ-
ბოდა ქვიდან ქვაზე, ხმელეთიდან ხმელე-
თზე, ცდილობდა წყალში არ ჩავარდნოდა ფეხი და ფეხსაცმელი არ დასველებოდა. თევზაობას ხომ დიდი დრო და მოთმინება სჭირდებოდა, სველი წინდებით კი დიდხანს ვერ გაძლებდა. წყალს რომ გადაახტა გვე-
ლი დაინახა, საყურეებიანი. საოცრება იყო,

ტანი ახლამოსულ მზეზე ისე უბრწყინავდა საყურეები ოქროსი გეგონებოდა. გველს დააკვირდა, რომელსაც პირი ბაყაყის ფეხისთვის ჩაეჭიდა. ფართხალებდა ბაყაყი, თათების ნაკანრები რჩებოდა შლამზე, ცდილობდა გველს დასხლტომოდა. ბიჭს ტანში შიშის ჟრუანტელმა დაუარა, ყველაფერი გაახსენდა რაც გველის ბოროტებასთან იყო დაკავშირებული. სწორედ მის გამო გამოადგეს ადამ და ევა სამოთხიდან. ეს ისტორია ბებუას ხათრით ათასჯერ ნაუკითხავს ბიბლიაში. ისიც გაახსენდა, რამდენი ადამიანი დაუგესლავს და მოუკლავს ამ საშიშ არსებას. სანამ ბაყაყი ფართხალს და წინააღმდეგობას არ შეწყვეტდა, გველს ტყვეობაში ეყოლებოდა, მერე კი შეჭამდა. ბაყაყი შეეცოდა, შიში დაძლია და თხილის წკნელისგან გაკეთებული ანკესი გველს მოუქნია. იცოდა წელში უნდა ჩაერთყა, რომ მოეკლა. მოკვლით ვერ მოკლა, მაგრამ გველმა მსხვერპლს პირი უშვა და წყალში შეცურდა. ბაყაყი ხტუნვა-ხტუნვით გაეშურა საითკენლაც. ბიჭს აღარც შეუხედავს, გვარიანად შეშინებული იქაურობას სწრაფად გაეცალა.

ამ ამბავმა თევზაობა სულ დაავინყა და იქვე დეიდას სახლისკენ აიღო გეზი. სახლში დეიდაშვილები დახვდნენ. შეკრიბა მთელი ოჯახი და თავს გადახდენილი ამბავი დიდი განცდებითა და ემოციებით მოყვა. ყველა პირდაღებული უსმენდა. ბიჯოს, ეს რა გიქნია, კიდევ კარგი გველმა არ გიკბინაო, გადააქნიეს ბავშვებმა თავები. დეიდას ჩუმჩუმად ეღიმებოდა. ვაჟკაცი ბიჭი მყავხარო, მოუთათუნა ხელი თავზე და ქოჩორი აუნენა. მას მერე, სადაც კი გიორგი ამ ამბავს ყვებოდა ყველგან ინტერესით და გაოცებით უსმედნენ.

გამოხდა ხანი. 16-17 წლისა შეიქნა ვაჟი. ერთხელაც დეიდამ დაიბარა. ოთახს, სადაც დიშვილი შეიყვანა, საიდუმლო ელფერი მისცემოდა. კედლებს, ჩამავალი მზის სხივებქვეშ ოქროსფერი დასდებოდათ. ის ძველი ისტორია გაახსენა და უთხრა: შვილო, დროა იცოდე, შენნაირებს ხალხში „გველ-ბაყაყის გამყრელს“ ეძახიან. მეც შემემთხვა ასეთი ისტორია და მას მერე მშობიარე ქალებთან მეძახიან, ჭიქა წყალს დავალევიან და მშობიარობის ტკივილები ეხსნებათ, ადვილად მშობიარობენ. შენ კაცი ხარ და შენი ჯადო-ძალები კიდევ უფრო დიდიაო. გაოცდა გიორგი. ხან ასე ატრიალა

მხატვარი სოფიო ქელიძე

დეიდას ნათქვამი, ხან ისე, ნეტავ, რასთან უნდა იყოს დაკავშირებული ეს გადმოცემა თუ თქმულებაო. ღმერთმა ხომ ქალი იმიტომ დასაჯა, რომ გველის რჩევით აკრძალული ნაყოფი იგემა და უთხრა, ტკივილებში ბადებდე შენს ძესო. ახლა კი ადამიანისგან ბაყაყის გადარჩენისთვის წყალი იძენს მაგიურ ძალას, რომ ქალმა ადვილად იმშობიაროს და ტკივილებისგან გათავისუფლდესო?! ისიც გაახსენდა, იმ დღეს, სანამ ეს ამბავი მოხდებოდა, წყალში მოცურავე თავკომბალები რომ ნახა სიზმარში. გაიფიქრა, წყალი ხომ სანყისია სიცოცხლისა, განახლებისა, აღორძინებისა და ბაყაყის და ადამიანის ჩანასახიც ერთმანეთს ძალიან ჰგავს, იქნებ ამაშია ამ ამბის საიდუმლოო. ბევრი ფიქრისგან აზრები ერთმანეთში აერია, საბოლოოდ დასკვნაც ვერ გააკეთა. ეს თქვა მხოლოდ, ვცდი, ჩემგან რა მიდისო და პირველად თავისი მეგობრის მშობიარე ცოლს მიაწოდა წყალი. ეს ამბავი კი ასე იყო.

მზია და ალექო სულ ახალგაზრდები დაქორწინდნენ. გიორგი მეჯვარედ მიიწვიეს. სულ დოღ-გარმონითა და ზურნა-დუდუკის თანხლებით გაიმართა ქორწილი. მეგობრის ცოლი მალე დაფხმძიმდა

კიდევ. მუცლის ტკივილებმა რომ მოუარეს, სამშობიაროში გააქანეს. გიორგი რომ მივიდა, ალექოს და მზიას ნათესავები სამშობიაროს ეზოში შეკრებილიყვნენ. სხვა მელოგინეთა ახლობლებიც იქვე ჯგუფებად ჩამომდგარიყვნენ. ლოდინის სიმძიმე რომ შეემსუბუქებინათ ხანდახან ერთმანეთს გადაულაპარაკებდნენ, თქვენმა რა ქნაო, პასუხი ხან დადებითი იყო ხან უარყოფითი. ზოგი იტყოდა, ბიჭი შეგვეძინაო, ზოგიც — გოგოო. ინყებოდა მილოცვები, ნაცნობი იყო თუ უცნობი, აბა, რა მნიშვნელობა ჰქონდა?! ახალი სიცოცხლე იბადებოდა. სიხარულიც საერთო იყო და მწუხარებაც. ალექო ყველაზე მეტს ნერვიულობდა, ცოლის კივილს კარგად არჩევდა სხვა ქალების ხმაში. მიხვდა გიორგი, თავისი ძალა, თუკი ნამდვილად ჰქონდა, ახლა უნდა გამოეყენებინა და ჩუმად უჩურჩულა მეგობარს: ხომ გახსოვს, გველისა და ბაყაყის გაყრის ისტორია, მე რომ გადამხდა, ერთ ჭიქა წყალს დავალევიანებ შენს ცოლს და ადვილი მშობიარობა ექნებაო. ცდა ბედის მონახევრეაო, დაეთანხმა ალექო. სამშობიაროში კაცებს მაშინ აბა ვინ შეუშვებდა?! დაირბინეს ახლომახლო სახლები, კიბე მოიტანეს, მიადგეს სამშობიაროს მეორე სართულის ფანჯარას, საიდანაც მზია პერიოდულად თავს გამოჰყოფდა ხოლმე და ქმარს შეელას სთხოვდა. აძვრა კიბეზე გიორგი, ქვევიდან ალექო იმედით სავსე თვალებით შესცქეროდა, მიანოდა ჭიქა წყალი ქალს, დალიე, ნახე, ისეთი წყალი მოგიტანე ადვილი მშობიარობა გექნებაო. სვამდა წყალს მზია და გრძნობდა გიორგი ტკივილებისგან ხსნის როგორი ძალა გადადიოდა წყლიდან ქალის სხეულში. ახალი სიცოცხლეც სულ სხვანაირად შეინძრა მუცელში, თითქოს მასაც ძალები მომატებოდა. წყალი, რომელშიც პატარა მოძრაობს მუცელში და წყალი, რომელშიც თავკომბალა დაცურავს ერთია,

მანია ღიაკონია

ისაა სანყისი სიცოცხლისა, დაბადებისა. მზიას ცოტა ხანში ტკივილები სრულიად გაუქრა, მალე, ბიჭიაო, დაიძახეს.

მეორედ ძმის — ნიაზის ცოლს დაეხმარა. შენუხებული დახვდა სამშობიაროსთან ძმა, ბავშვი ფეხებით მოდის და არ ვიცი რა მოხდებაო. დაალევიანა გიორგიმ ჭიქა წყალი ირმას. შორს წასული არ იყო, რომ ხედავს ძმის სიმამრმა გვერდზე ჩაუფრინა. გამოეკიდა, რა ხდება, სად გარბიხარ

კაცოო. ბიჭი გაგვიჩნდა. შენ რომ წყალი დაალევიანე ჩემს გოგოს, ბავშვი შემოტრიალდა და თავით წამოვიდა, გადარჩა საკეისროს ირმა. შენ გაგახაროს ღმერთმა, ისე ვარ გადარეული, შე კაცო, ველარც გიცანი. ახლა ბაზარში სამწვადეს ასალეხად გავრბივარ, სუფრაზე გელოდებითო. გახარებული კაცი გიორგის მხარზე უტყაპუნებდა ხელებს და ეხვეოდა. ახალგაზრდას სიხარულს საზღვარი არ ჰქონდა.

მას მერე ხშირად იხმობდნენ და დღესაც იხმობენ გიორგის მშობიარე ქალებთან, „გველ-ბაყაყის გამყრელო“, დაგვეხმარეო. ლოცავდნენ ქალები ახალგაზრდას, ლოცავდნენ ახლა უკვე კაცს, გაიხარე, მარტო მაგისტვის მიგიღებს ღმერთი სამოთხეში, ჩვენ რომ გვშველიო. კაცი კი ახლაც ყოყმანით იქნევს თავს, მე კი არა, ღმერთი გშველით, მე რა შუაში ვარო. გულში კი კმაყოფილია, რომ ახალი სიცოცხლის დაბადებას უწყობს ხელს, ორმოცდაათი პატარის ქვეყნად მოვლინებაც ხომ მისი ჯადო-ძალის გამოყენებით ანუ ღვთის შემწეობით ხდებოდა. „გველ-ბაყაყის გამყრელო!“ ეძახის ახლა პატარა შვილიშვილი. გიორგი კი გულიანად იცინის: „შე მამაძაღლო, წადი, გამშორდიო“, ეუბნება ბავშვს და წიგნებს ჩაჰკირკიტებს, უნდა ცხოვრების კიდევ ბევრი ამოუხსნელი საიდუმლო შეისწავლოს და ამოსახსნელი ამოხსნას.

თეთრი ცხენი

პირველად დავინახე, რომ ბაბუა ტიროდა, მოხუცს მხრები უცახცახებდა, ცრემლი

ედინებოდა გაყვითლებულ წვერზე. თავზარი დამცა ამ ამბავმა, ვერაფერი ვკითხე

და ბებიას მივადექი. ცხენმა უკბინაო თითზე, მითხრა ბებია. დავაკვირდი, თითი მართლაც შეხვეული ჰქონდა. არ ვიცი, ასე ძალიან სტკიოდა თუ ნაწყენი იყო თავის გაზრდილზე. ცხენი მის ხელში დაბერებულიყო, ბალანი გაჰყვითლებოდა. ბაბუას ძალიან უყვარდა თავისი თეთრი ცხენი, სულ იმას უტრიალებდა, უვლიდა, ბანდა, ასუფთავებდა და ბავშვებს რომ არ გაგვეგო ჩუმად ელაპარაკებოდა.

შაბათობით ჩვენს სოფელში ბაზრობა იმართებოდა, იმერეთიდან თიხის ჭურჭელი ჩამოჰქონდათ. ურემზე დაგვაჯენდა და ნაგვიყვანდა. ჩამოფურბენდით უზარმაზარ ქვევრებს, დოქებს, ჭინჭილებს. აუცილებლად გვიყიდოდა თითო-თითოს, თვითონ რას ყიდულობდა, არც მახსოვს, მაგრამ ჩვენი სიხარულით რომ კმაყოფილი იყო, ვიცოდი. უღვაშებში ჩაიღიმებდა, ეზოში ჭინჭილებით და დოქებით ხელში რომ შევცვივდებოდით ხოლმე. ცხენს ურმიდან გამოხსნიდა, მოეფერებოდა, სახეზე ხელს მოუთათუნებდა, თვალეში ჩახედავდა, ისიც წყნარი, მშვიდი თვალეებით შეაცქერდებოდა, უსიტყვოდ ესმოდით ერთმანეთის. ცხენის მიმართ ასეთი

სიყვარული არც მინახავს.

იმ ღამეს ბაბუას საუბარი მოვისმინე, ნამდვილად ავადაა, რალაც სტკივა, თორემ ასე არ გამიმეტებდაო, ბებიას ეუბნებოდა. ახდა ბაბუას წინასწარმეტყველება, მალე მოკვდა ჩვენი ცხენი. ბაბუაც ავად გახდა, ერთ თვეში ისიც გარდაიცვალა. ვერ გადაიტანა მეგობრის სიკვდილი, ამბობდა ბებია. მე კი დღესაც წინ მიდგას ჩემი თეთრი ბაბუა, მომლიმარი, გვერდზე თავისი ხურჯინგადაკიდებული თეთრი ცხენით. ასე მგონია, იმ ქვეყნადაც ერთად არიან.

ბაბუ, ჩემო ტკბილო ბაბუ,
რა ხანია ღამეა,
შენთვის ვერცხლის უზანგები
ლურჯას მოუტანია.
ველარ ხედავ ნაცნობ შუკას,
ველარც სოფლის საჩხებებს...
იქ ლურჯა დგას, შენი ლურჯა,
ღამეს თეთრად ათენებს.
მაგრამ წყვილად ვერ ერევა, –
თვალეებს ტყუილად აცეცებს,
შენ ნათელში, ის კი – ბნელში,
სულ ერთმანეთს დაეძებთ.

მატარებელი

ვაგონი ვაგონს ჩაბმია, დგანან თავდახრილები. ეს ელექტროდეპოა, თითქოს დრო მოჭამესო ვაგონებმა, აღარავის ახსოვს, დაჟანგულები, სიცოცხლენართმეულები, ერთ დროს რომ ტვირთს დაატარებდნენ მთელ საქართველოში და არა მარტო: მოსკოვი, ხარკოვი, ოდესა, ბაქო, ერევანი... ამაყად ჩაუქროლებდნენ ბაქანზე მდგომთ, ნახეთ, რამდენს ვშრომობთ ადამიანებისთვის, რამდენი ტვირთი მოგვაქვსო. ახლა კი დგანან მუხლჩახრილნი, მუხლშეკეცილნი. ელექტროდეპოს ხიდზე გადამსვლელნი თუ გადაულებენ სურათს, უფრო უცხოელები, სევდით გადახედავენ ნაშთს ძველი დიდებისას. გახსოვთ, ალბათ, თბილისის ელმავალმშენებელი ქარხანა, როგორ ქუხდა და გრგვინავდა. ახლა აქა-იქ თუ აღმოაჩენ რკინაზე მომუშავეთ და მოკაკუნეთ.

ისევ მატარებლები მახსენდება, სულ

კვილ-კვილი რომ გაუდიოდათ, ღამითაც არ ჩუმდებოდნენ. ახლა ერთი-ორი თუ ჩაივლის ზღაზვნით, მთქნარებით, თითქოს ხალისიც დაუკარგავთ, არავინ ეგებებათ. საიდან ვიცი?! აქ ვცხოვრობ, ელექტროდეპოსთან, ადრე სამხრეთ დეპოს ეძახდნენ. ყველა მატარებელი აქ იყრიდა თავს, ზოგი დასასვენებლად შემოჰყავდათ, ზოგსაც არემონტებდნენ.

ბავშვობაში ყველა მატარებელს ხელს ვუქნევდი, მეგონა ჩემი და არა მარტო ჩემი, ყველა ბავშვის ოცნება მიჰქონდათ ღმერთთან ასასრულებლად. ამ ჩაჟანგული მატარებლის ვაგონებივით ჩამომსხდარან ჩემი ოცნებებიც მათ სახურავებზე. ნარმოიდგინეთ, ჩაჟანგული, დაღლილი თვალეებითა და სულით ვაგონის თავსახურზე ჩამომჯდარი ოცნება. ესაა დღევანდელი საქართველოს რეალობა... თუ ასე არაა, ვინმე შემედავეთ.

ნუნუ კამუკაშვილი

**ნოდარ ფუმბაძეს
დაბადების 95-წლისთავისთვის**

სიმართლე და სიკეთე
გაიხადე მეგზურად...
გსურდა – ადამიანებს
ერთმანეთზე ეზრუნა,

სულ სიკეთე ვთესოთო,
ტკივილი, რომ არ იყოს:
ვახალისოთ ცხოვრება:
სევდა-დარდმა არ გვრიყოს...

მადლი ქვაზე დაიდოს,
დაბრუნდება – ასჯერა...
და მზე ნახა ხატიათ, –
მზესიყვარულს დასჯერდა.

იუმორით ნათელი
იყო ზურას ცხოვრება,
თავს ბებია ერჩია,
მუდამ ემასსოვრება...

ილარიონს, ილიკოს
მეგობრობა შეენოდათ;
ურთიერთ სიხარულით
მათი გული მღეროდა.

გადმოფინე, როდესაც
თეთრი ბაირალები;
სიმართლეზე ამბობდი,
სიკეთის გზას ალებდი!

პატარებიც ახარე, –
კუნწულებით ლექსების,
სტრიქონებში ანთია
სიყვარულის მზე-გზნებით.

გამოვლინდნენ კონკურსში „ჩვენ მოვლივართ!“ გამარჯვებულნი

(შემოქმედებითი ტრადიცია გრძელდება...)

მიმდინარე წლის ივნისში გაიმართა ახალგაზრდა მწერალთა შემოქმედებითი კონკურსი. ჟიურიმ იმსჯელა საკონკურსოდ შემოსულ ნაწარმოებების ავ-კარგზე, შეაფასა და თითოეულს სათანადო ადგილი მიანიჭა, – აზრისა და მხატვრულობის დონის მიხედვით.

ოქროს დიპლომით დაჯილდოვდნენ: გიორგი ზუბიტაშვილი და მაკა ლარიბაშვილი.

ვერცხლის დიპლომი დაიმსახურეს: თამარ ბურნაძემ, ნათია ჯავშანაშვილმა, ნინო მოსიაშვილმა და გიორგი გუგეშაშვილმა.

ბრინჯაოს დიპლომი ერგოთ: მზია აზნიაშვილს, ელიზბარ ნერსესოვს, ნანა ბართიშვილს და ნანა სულხანიშვილს.

ჟიურიმ სიგელები მიაკუთვნა: ზაირა როსტომაშვილს, თათია გოშაძეს და ქეთევან ჭანკოტაძეს.

მწერალთა ასოციაცია „ლიტერატურული კახეთი“ ულოცავს გამარჯვებულებს დამსახურებულ ჯილდოებს და ვუსურვებთ მომავალი მწერლობის მესვეურთ უფრო მაღალ შემოქმედებით ნარმატებებს.

მწერალთა ასოციაცია „ლიტერატურული კახეთის“

ახალგაზრდა მწერალთა სექციის ხელმძღვანელი

ნუნუ კამუკაშვილი

გიორგი ზუბიტაშვილი

მყირე ჰეიზაყი

ცრემლისფერ ნისლებს წაიღებს ქარი,
მთის მკერდზე არვე მოსწყდება მზერას
და ტყეში გამლილ ირმების ბლავილს
მიემგვანება მწუხრის სიმღერა.

შეყვითლდებიან ბებერი ხენი,
წაბლი, წიფელი, მურყანი, თელა...

შეიმწუხრება ბილიკი ჩემი,
თითქოს, ამ ვრცელი სამყაროს – ხელა!

და... ზამთრის პირზე, ვაჟიას ლექსით.

სხვა მზესა ვნახავ, როგორც მინდია,
ხან, გულმოსული ჩემს თავს შეგყმუვლებ.

წუთისოფელი, როცა ბინდია!

და, როცა მთებზე თოვლისფრად მოთოვს,
ვით, ხევი წარკვეთს ოქროსფერ ფოთოლს,

მინდა, მეც, ისე დავზავდე სიკვდილს,
გამოვეთხოვო: ცრემლისფერ ნისლებს,

განითლებულ მზით მინავლულ მზერას,
ოქტომბერს ტყეში ირმების ბლავილს

და ჩემგან უთქმელ მწუხრის სიმღერას!

მოლოდინი

ჩანახატი

შემოდგომა... გელოდები...
 და სევდა მიპყრობს იმის გამო, რომ შენ, ჩემ-
 თან არ ხარ...
 თუმცა, არ ვიცი ვინ ხარ და როგორი ხარ,
 სინამდვილეში...
 ჩემს ოცნებებში კი, დაუმარცხებელ რაინდს
 გაეხარ...
 რომ იცოდე, როგორ მიჭირს უშენოდ...
 შენს მეტს, ჩემი, არავის ესმის, ეს შენც იცი...
 როდესაც, მარტო ვარ და ყოველი ნაცნობი
 სახის დანახვა არა მსურს, შენ ხარ: ერთადერთი,
 მესაიდუმლე და...
 ერთადერთი, გამგები ჩემი...
 თუმცა, შენც ნაცნობი ხარ, მაგრამ...
 მე, შენ, არასოდეს, მომბეზრდები...
 შენი სახე, ერთადერთია, – ჩემში და...
 მე, ამ სახის დანახვა არასოდეს დამილამებს ხა-
 სიათს...
 თუმცა, არ ვიცი, ვინ ხარ და...
 როგორი ხარ, – სინამდვილეში...
 ხან, მოსიყვარულე მიჯნური ხარ...
 ხან, ქვეშევრდომებზე გაბრაზებულ ბატონს

გაეხარ...
 ხან, მტერთან მებრძოლი ჯარის – მამაცი სარ-
 დალი ხარ...
 ხან, სატრფოსთან ფანჯრიდან შეპარულ რომე-
 ოს ჰგავხარ...
 ხან ჯიბე გახვრეტილი ამპარტავანი ხარ...
 ხან, ყოველნამს, ჩემს გვერდით ხარ...
 ხანაც, დრო გადის და თავს მანატრებ, მა-
 გრამ... როდესაც – მოდიხარ, ჩვეული, შენთვის და-
 მახასიათებელი სიტბოთი მითბობ გაყინულ გულსა
 და ხელებს...
 თუმცა, არ ვიცი, ვინ ხარ და...
 როგორი ხარ, – სინამდვილეში...
 სახელიც არ ვიცი, თუმც, არც უმაგისობა
 განუხებს ძალიან...
 აი, ჩემი შერქმეული სახელი კი ძლიერ გიხდე-
 ბა..
 ჩემი სიცოცხლე, ან, ჩემი სიყვარული... უბრალ-
 ოდ...
 თუმცა, არ ვიცი, ვინ ხარ და...
 როგორი ხარ, – სინამდვილეში...
 ახლა კი, რომ იცოდე, როგორ მიჭირს უშენოდ.

ნათია ჯავახიანი

გაზაფხული

მოვიარე – მთა და ბარი,
 და... ავივსე – სიამით,
 ყველა მხრიდან მესალმება –
 ცელქი სიო, ნიავი.
 საქართველოს სილამაზე
 ლექსში როგორ ჩავტიო?!..
 ყვაფილების თაიგულებს
 შეიფერებს, – ჩანს ტილოც...
 აპრილს უყვარს ია ლურჯი,
 და... მთებს თეთრი ლაბადა...
 ზე-დგას კავკასიონი კი,
 როგორც კარგი თამადა.

* * *

მზეს ჩაეძინა და ჰორიზონტს გააყოლა
 ღრუბლის ქულები და ნისლი, – აფრენილი,
 სევდით შეიმოსა, ერთ დროს, მხიარული,
 ოქროს ნაწნავი თუ ღია ქვაფენილი.
 სევდა ფოთლებია, სევდა შემოდგომის,
 ათას პალიტრად და ფიქრად დაფენილი.
 მე კი მარტოობით ძალა დამელია.
 ბალი სამყაროა ფერით გატენილი,
 მაგრამ... ეს ფერები, მხოლოდ, ნალველია.
 მინა მოქარგულა ათას ყვავილებით:
 ლურჯი იებია, თეთრი ვარდებია,
 ნახე, რამდენია, ჩემი დარდებია,
 ჩემს გულში დაშვებული თეთრი ფარდებია.
 ვაზის ტოტებია, – ქარვით დახუნძლული,
 მთაში, მწვერვალებზე, სევდის ქარებია.
 ისე დაღლილი ვარ, ისე ცარიელი,
 თითქოს, ცხოვრებაში არვინ მყვარებია.
 ჩემი გაღიმება, ჩემი სიხარული,
 ბედის დაცინვა და სულის ჩადრებია.
 თმებში ჩაბნეული თეთრი გვირილები,
 ნახე, რამდენია, ჩემი დარდებია.

მონატრებაა, თუ, სიყვარული?!

მონატრებაა, თუ, სიყვარული?..
 მე შენს დანახვას სიზმრად რომ ველი,
 მონატრებაა, თუ, სიყვარული?..
 ამ გულს რომ ერჩის ფიქრები მწველი...
 მომელანდები მე ცის ციალში,
 ვითომც, შენ იყო ცისარტყელაში...
 მომენატრები ფიქრის ნიაღში,
 ნუთუ, ბევრია, კიდევ, შენამდი?!
 მონატრებაა, თუ, სიყვარული? —
 ყოველ ნუთს შენს ზარს განცდით, რომ ველი...
 მონატრებაა, თუ, სიყვარული? —
 ყოველ, ახალ დღეს კითხვის მთოველი...
 მიებარება სანუთროს – ეს დროც,
 გამოიღვევ ამ გულშიც გრძნობა...
 მერე, იქნება გვიანი, უკვე,
 ყოველი სიტყვა, ბგერა და ცნობა...

ნიწო მოსიაშვილი

მოსეტიალე ღრუბლების ფიქრები

მე, ერთი, პატარა ღრუბელი ვარ. ვცხოვრობ
 ცაში. დედობას ცა მინევს, მამობას – დედამინა.
 ვმოგზაურობ დედამინის გარშემო. იქ ვჩნდები, სა-
 დაც ვიცი, რომ საჭირო ვარ. ხან გაზაფხულის ცხე-
 ლი მზით გადამხმარ არემარეს ვახარებ, ხან გლეხ-
 ის მიერ დათესილ ყანას, რადგან უხვი მოსავალი
 მიიღოს და ციდან მისი გახარებული და ბედნიერი
 სახე დავინახო და დავრწმუნდე, რომ მეც შემიძლია
 სიკეთის კეთება. მე, უკვე, ბევრი ქვეყანა მაქვს
 მოვლილი და ვთვლი, რომ ყველა მათგანს თავისი
 ხიბლი აქვს.

მიყვარს, საღამოობით მზე რომ ჩადის, მისი
 სხივები ჩემზე ვარდისფრად ანათებს. ეს სილამაზე
 ადამიანის თვალს არ გამოორჩენია. ბევრმა მხატვარ-
 მა გადაიტანა ეს სურათი ტილოზე, მწერალმა კი

– სიტყვებით აღწერა და გამოხატა თავისი შთაბე-
 ქდილება.

ნეტავ, შემეძლოს ველაპარაკო ადამიანებს,
 ჩემი ოცნებები და ფიქრები გავუმხილო. ძალიან
 მინდა ბევრი მეგობარი მყავდეს, მაგრამ... ღრუ-
 ბლებს შორის ყველაზე პატარა ვარ და ვიჩაგრები.
 დიდი ღრუბლები, სულ, დამცინიან. ეჰ, ადამიანებო,
 მე რამდენი რამ ვიცი თქვენს ფიქრებზე, ოცნებებ-
 ზე. მიხარია, ხანდახან თქვენს საიდუმლოებებს რომ
 მეუბნებით ჩუმად, მაგრამ თქვენ გგონიათ, რომ ზო-
 გჯერ, მე თქვენი არ მესმის, რადგან ვერ გელაპარ-
 აკებით. ადამიანებო! გიყვარდეთ და... რაც შეიძლე-
 ბა, მოუფრთხილდით ერთმანეთს და ნუ მიაციენებთ
 ზიანს, რადგან, თქვენც მარტო არ იყოთ და მეგო-
 ბარი სანატრელი არ გაგიხდეთ.

ნანა პართიუვილი

უნდა იყოფე...

მნარეა, მართლაც, ჩემს „მე“-სთან ბრძოლა,
იბრძვი ბოლომდე და მაინც აგებ...
ამ ომში უნდა იცოდე ბრძოლა,
არა – ღიმილი, – ნასროლი განგებ...
და, მაინც ქალის იარაღია:
თვალეზიც, ტანიც, ეშხიც, ღიმილიც...
და რას ვაკეთებთ, თუკი, სწორფერმა
ჩვენ არ დაგვადგა, მაინც, – გვირგვინი?
იპოვეთ იგი, ვინც დაგაფასებთ,
და... თქვენ, არ იტყვიოთ: „დავემონები“...
მაშ, თქვენ იქნებით: ლამაზი ქალი
ვაჟკაცი ქმრით და წყნარი გონებით!..

მზია აზნიაშვილი

ადამიანო!..

რას გარგებს, ადამიანო,
სულ, მუდამ, ავის კეთება?!..
ბოროტებაზე ფიქრებით,
როდესაც გული ბნელდება...
რას გარგებს, ადამიანო,
შენი მოყვასის მტერობა?!..
იცხოვრე – სიყვარულისთვის,
სხვასაც შემატე მხნეობა.
სიმათლე იყოს მეგზური, –
შენი ცხოვრების დღეების,
ნუ გადაუხვევ – ღვთის მცნებას,
გზას გაგინათებს მზეები...
ვისაც სჭირდება სიკეთე,
ნურავის დაუგვიანებ,
ტყუილი დაგმე, სიმათლე
ხალხს, მუდამ, გაუზიარე...
დავიცვათ ქრისტეს მცნებანი,
ვეცადოთ: ვიყოთ – სრულქმნილი,
ვიცხოვროთ მცნებით უფლისა
და... ნუ ვიქნებით – ცოდვილნი!..
ცხოვრება ვიცით – ნუთია,
სიკვდილი გვადგას კარზედა,
სიმათლეთა და სიკეთით
ავიდეთ ქრისტეს მთაზედა.
როცა მოვკვდებით, იტყვიან:
ცხონდეს მის სული ცხოველი...
და... შეგვიქებენ გამზრდელსა, –
კარგი ჰყავდაო – მშობელი.

ელიზბარ ნერსესოვი

გინახავთ?!

გინახავთ, როგორ მიცურავს მთვარე,
 მთაწმინდის თავზე?!
 გინახავთ, როგორ ტორტმანებს
 ხანძთა და ზარზმას?
 გინახავთ, ადრეულ გაზაფხულზე
 მწვანეთ მოხავერდებული ნარიყალა?!
 გინახავთ, მტკვარზე მონარნარე
 ქალ-ჯეირნები!?
 გინახავთ, კახეთის გაკვირტება
 ზამთრის ძილიდან!?
 გინახავთ, ჭალარა ალაზანი
 მისი ველები თვისით მონარწყელები!?
 გინახავთ, როგორ მღერიან
 „ლილეოს“ მთაში!?
 გინახავთ, რა ლამაზია თუშეთი
 და ლაშქრობა თუშური!?
 გინახავთ, იისფერი შებინდება
 გომბორიდან თელავის თავზე!?
 გინახავთ, ნისლების ცეკვა
 ყადორის თავზე!?
 გინახავთ, ალავერდი თვისი
 სიმაღლით და სინატიფით ამალღებული!?
 გინახავთ, კოშკები როშკის.
 გინახავთ, სვანეთი სალი ქვებით ნაგები!?
 გინახავთ, რიონი, მდუმარე, მქუხარე, –
 მასზე სიმღერით ქუთათურები!?
 გინახავთ, რაჭა, მასზე ფენილი
 რძისფერ ნისლები!?
 ამის შემყურე იყვნენ,
 მხატვრები,
 მწერლები,
 და სიყვარულის მქადაგებლები.
 აკაკი, გალა და
 ფიროსმანი, – და
 კიდევ სხვანი და სხვანი...
 და ჩვენც მივყვებით
 სიტყვათა ზღვაში
 მელანის ნავებით და
 კალმის ნიჩბებით.

***

გადის წლები და იმ წლებს ყოველთვის,
 ნეტავ, ცხოვრების ალით ვინ რთავდა,
 რომელსაც აწმყოს გულზე ვანერდი
 და სულ მეგონა, ნაიკითხავდა.
 თუმცა, სიცოცხლე, როგორც ნანატრი,
 მარადისობის მსგავსად სურვილის,
 მრჩება შვილებში – სულის შთაბერვით,
 მრჩება და ვმდიდრობ მეტი წყურვილით!
 სხვა რა სიმდიდრე! თუ გამარჯვებით,
 ვგავარ ომიდან სახლში მიმავალს,
 გადარჩენილი რწმენის სანგრებით
 სიყვარული და სული მიმაქვს თან.
 ამინდისფერი, გამკრთალ თვალებით,
 ნისლში მზის დარდად, რომ არ მინავლდა,
 გადის წლები და რჩება – დრო, წელი, –
 დარად – ცხოვრების შუქად, – მზის ალთა!

თათია გოშაძე

ვაჟა-ფშაველა

უყვარდა ბუნება, მთანი მაღალნი,
 ფიქრობდა ბევრს და იყო მამაცი,
 ვაჟა-ფშაველა – ერთი გვყავს, მხოლოდ
 და მისი სული ღმერთმა დალოცოს.

დრო

მაშინ აფასებ თავისუფლებას,
 როცა არა გაქვს იგი,
 მთელი ცხოვრება ელოდები და
 ეს დროც რა მალე მირბის...
 სულ ჩქარობ, მაინც – გაგვიანდება,
 მიდინარ, სადღაც, იქით...
 და, ბოლოს, ხალხო, იცით რა ხდება?!
 ჩვენი სიცოცხლეც მიდის.

ზაირა როსტომაშვილი

ზამთარი

ერთხელ, როდესაც,
გათენდა დილა,
მინას ეხურა –
თეთრი საბანი, –
თოვდა, ბარდნიდა,
გულუხვად სცრიდა, –
ისროდა ფიფქებს, –
ციდან დავარდნილს,
თოვდა და თოვდა,
ირგვლივ ათოვდა,
და მინას, თეთრად,
სამოსს აქსოვდა...

44

ქეთევან ჭანკოტაძე

ცირკის მსახიობები

თანდათან უფრო დაღლილი ვხდები, ვხდები უფრო ნაცრისფერი და მდორე. თანდათან უფრო ვემს-გავსები ცირკის მსახიობს, რომელიც ყოველდღე, ერთი და იგივე წარმოდგენას მართავს. მეორდება...

მეორდება, ისევ მეორდება, ისევ ტრიალებს საათის ისარი, ისევ ქარი უბერავს და... ისევ, ჩემს თავს ვეხუტები. ვუყურებ და ვხედავ, როგორი საცოდავია, როგორი მონყენილია, აღარ იღიმის, მხრები ჩამოყარა, თავი დაუმძიმდა და თვალს თვალში ველარ მიყრის... ვუყურებ, ვუყურებ და ბრაზი მახრჩობს, ის ხომ ჩემი უბრალო ანარეკლია, სანყალი...

გალინა
ბრანოვსკაია

მ
ს
ე
ნ
ი
მ
ს
ე
ნ
ი
მ
ს
ე
ნ
ი
მ
ს
ე
ნ
ი

– მშვიდობიან ფრენას ვისურვებ, – ნაიბუცბუცა ქაღმა, ჯერ კიდევ ვერ გაეგო, რა ხდებოდა. ახლახან გვერდით ეჯდა და გაქრა, ჩასასხდომად აჩქარებულ მგზავრებს შორის გაუჩინარდა და ველარასოდეს ნახავს. ამ აზრის გელევენისას რაღაჯამ მტკივნეულად უჩხვლიტა და საბოლოოდ გამოფხიზლდა – კარს არც მისამართი, არც ტელეფონი არ დაუტოვებია, ადამიანთა მასიდან გამოჩნდა და მასაშივე ჩაიკარგა. არის აქ რაიმე გასაკვირი? მგზავრობისას ასეთი რამ ხშირად ხდება. ვინ იყის, რამდენჯერ გადაუხსნია გული უცნობი ადამიანებისთვის, რომელთა სახეებსა და სახელებს ახლა ვერც კი გაიხსენებს...

გ. ბრანოვსკაია

რომანტიკული გაცნობა

ფრენა კვლავ გადაიდო: „ძლიერი ქარის გამო რეისები გაუქმებულია“. მოსკოვში ქარბუქია? ყოველი მორიგი ინფორმაციის გამოცხადებისთანავე, მოპირდაპირე კედელზე, ელექტრო საათის დიდი ისარი ხუთ წუთს ახტებოდა და ალიონას ხასიათი სულ უფრო მეტად უფუჭდებოდა. სალამოს რვა საათისათვის კი განწყობა მთლად წაუხდა, ისევე როგორც მგზავრების უმრავლესობას გაფრენის მოლოდინში ნახევარი დღე რომ გაფლანგეს. ალიონა წამოდგა, გვერდით მჯდომ ხანდაზმულ ქალს ადგილის შენახვა სთხოვა და დარბაზის შორეულ კუთხეში, კაფისკენ გაემართა. შესაძლოა ღამის გათევა აქ მოუწიოს და წახემსება არ აწყენდა, რადგან ფუნთუშა და რამდენიმე კოტლეტი, გამომგზავრებისას დედამ ხელჩანთაში ძალად რომ ჩაუდო, კარგა ხანია შეჭამა. არა, მომავალში მხოლოდ მატარებლით იმგზავრებს. მართალია დიდი დრო მიაქვს, სამაგიეროდ დათქმულ დროს ჩახვალ. ახლა მშვიდად უნდა მიდიოდეს და მატარებლის ბორბლების დაგადუგში ტკბილ სიზმრებს ხედავდეს.

ალიონამ მეორე ჭიქაც შესვა და უკან გაბრუნდა. გზად, საგაზეთო ჯიხურში ჟურნალი „სილამაზე და მოდა“ იყიდა. ჟურნალში მხოლოდ ფოტოები და ასტროლოგთა და ფსიქოლოგთა წერილებია, მაგრამ გულის გამანწვრილებლად განელილი დრო რაღაცით ხომ უნდა გაიყვანო. სკამზე მოხერხებულად ჩამოჯდა და პრიალა ფურცლები გადაათვალიერა. თავდაპირველად, მზიანი კურორტის სარეკლამო ფოტოსურათებს გადახედა, მერე ჰოროსკოპებით დაინტერესდა. ნეტავ ვინ

ადგენს ამ ჰოროსკოპებს? ამოიხრბრა, ჟურნალი დახურა და დარბაზს მზერა მოავლო. რატომღაც სიცივისგან დაორთქლილი სარკმილიდან მოშორებით გადაჯდომა გადანყვიტა, წამოდგა, რამდენიმე ნაბიჯი გადადგა და კინალამ გასასვლელის მთელ სიგრძეზე გაჭიმულ გრძელ ფეხებს წამოედო. მამაკაცს სახე ქურთუკის საყელოში ჩაემალა, ხელეზი მკერდზე დაეკრიფა და ტკბილად ეძინა –

მხატვარი სოფიო ქელოძე

სულაც არ დარდობდა, რომ მისი გამოიხილებით კინალამ ცხვირი მოიტყეხეს. ალიონა მის გვერდით გათავისუფლებულ სკამზე ჩამოჯდა და მორიგ განცხადებას მიუგდო ყური, რომელმაც იმედი დაუკარგა, რომ მურმანსკს მალე დატოვებდა – თვითმფრინავის გაფრენა დილის ექვსი საათისათვის გადაიდო. იქნებ ბილეთი ჩააბაროს, შინ დაბრუნდეს, ღამე გაათიოს და მეორე დღეს მატარებლით გაემგზავროს? არა, ღრმად ამოისუნთქა, ასე მგზავრობა რამდენიმე დღით გახანგრძლივდება და ფულსაც დაკარგავს. სჯობს კიდევ მოითმინოს. ჩაძინება კარგი იქნებოდა, ძილში დრო სწრაფად გარბის, მაგრამ მოუხერხებელ სკამზე როგორ გინდა დაიძინო, თანაც ასეთ ხმაურსა და კაშკაშა სინათლეში? ალიონამ ქურთუკის საყელოდან ამოჩრილ ნიკაპზე ჯაგარივით მოდებულ წვერს ალმაცერად გახედა და გაიფიქრა – ვისაც ძილი უნდა, ასეთი წვრილმანები ხელს არ შეუშლის.

თითქოს მისი მზერა იგრძნო, გვერდით მჯდომი უცებ შეიჩხრა, ფეხები აკეცა და მხრებში გაიმართა. მამაკაცი ახალგაზრდა აღმოჩნდა, თანაც ლამაზი. გაუპარსავი წვერი და აწეწილი, აქეთ-იქით გაფშეკილი ჩალისფერი თმა უხდებოდა კიდევ. ალიონამ ყურნალი გადაშალა. მამაკაცმა დაამთქნარა, ნამძინარევი თვალები დარბაზს მოავლო, თითქოს ცდილობდა გარკვეულიყო სად იმყოფებოდა, მერე უცებ ალიონასკენ შებრუნდა და ძილისგან ჩახრინწული ხმით დაინტერესდა, რომელი საათი იყო. ქალს უნდოდა თითოთ კედელზე მიეთითებინა – აგერ საათი, უზარმაზარი, ელექტრო, პირდაპირ შენს წინ კიდეა, მაგრამ მიხვდა, კაცი მთლად არ გამოფხიზლებულიყო, საათს ჯერ ვერ ხედავდა. დაახანა და უთხრა:

– თორმეტს აკლია ათი წუთი.

– ოჰო! – მან მზერა ფანჯრისკენ გადაიტანა, – გამოდის, უკვე ღამეა.

– წელიწადის ამ დროს აქ მუდამ ღამეა, – ალიონამ იქედნური ჩაცინებისგან თავი ვერ შეიკავა.

კაცმა გაიღიმა და ქალიშვილს რაღაც სხვანაირი ყურადღებით შეხედა. თუმცა, არასასიამოვნოა, როდესაც სწორედ მაშინ გაკვირდებიან საუკეთესოდ რომ არ გამოიყურები.

– არდადეგებიდან ბრუნდები? – იკითხა კაცმა.

სახეზე აწერია, რომ სტუდენტია?

– ახლა ყველა არდადეგებიდან ბრუნდება, – კაცმა საკუთარი მიხვედრილობით თავი მოიწონა.

ალბათ თვითონაც სტუდენტია, გაიფიქრა ალიონამ, თუმცა არაფერი უკითხავს. თუ მოინადინა, თვითონვე ჰკითხავს. თუ სტუდენტია, საინტერესოა სად სწავლობს, ან სად მუშაობს. ლაპარაკზე ეტყობა, რომ მოსკოველი არ არის. შესაძლოა, მასავით მურმანსკიდან იყოს.

კაცმა თითქოს მისი აზრები წაიკითხაო.

– მურმანსკში მივლინებით ვიყავი. მოსკოვში რამდენიმე დღე დავრჩები, მერე კი შინ, ტიუმენში გავფრინდები. შენ, შორს მიფრინავ?

– მოსკოვში.

– რომელი რეისით?

რატომღაც იმედი გაუცრუვდა, როდესაც გაირკვა, რომ სხვადასხვა რეისით მიფრინავდნენ. არადა, მათი თვითმფრინავები მოსკოვში გუშინ საღამოს უნდა ჩაფრენილიყვნენ.

– მატარებლით მგზავრობა მომწონს. ადამიანებს ეცნობი...

– თვითმფრინავშიც ასე ხდება. მე სერგეი მქვია. შენ?

ანაზღად მათ თავს ზემოთ ნეონის ოთხკუთხა ნათურა ატკაცუნდა, ჩაქრა და დარბაზის ერთი მხარე დაიბუნდა. კაცმა, რომელიც ალიონას წინ გაზეთს კითხულობდა, მალლა აიხედა და შეიგინა. სერგეის ჩაეცინა, მან კი შვებით ამოისუნთქა – ბინდბუნდში უკეთესად იგრძნო თავი, ცისფერ-თეთრი ნათებისგან თვალი ისე აღარ იძაბება. ლაპარაკიც, რატომღაც, უფრო იოლია. კაცი სიმპათიური რომ არ ყოფილიყო, უფრო თავისუფლად იგრძნობდა თავს. ალიონას ბიჭებთან ურთიერთობა არ უჭირდა, რადგან პატარაობიდანვე სხვადასხვა სპორტულ სექციებში დადიოდა, სადაც გოგონებს მუდამ ბიჭები სჭარბობენ. ბიჭები უნივერსიტეტშიაც ბლომად იყვნენ და გვერდს გულგრილად არასოდეს უვლიდნენ. ხან ფულს სესხულობდნენ, ხშირად კონსპექტებს სთხოვდნენ. ყველაფერს აკონსპექტებდა და თანაც მკაფიო ხელწერა ჰქონდა. თუმცა, სხვა გოგონებისგან განსხვავებით, მისთვის პაემანი არავის დაუნიშნავს. „ეს იმიტომ, რომ შენ მათთვის ძმაკაცივით ხარ, თავისიანად გთვლიან – ვითარებაში გაარკვია ქსენიამ,

რომელთანაც ერთ ოთახში ცხოვრობდა, – როგორც ქალი, შეუფერებლად იქცევი. კაცებს ქალებში ის უყვართ, რაც მათგან განგვასხვავებს. მათ შორის, გრძელი თმები. შენ კი, ჯარისკაცივით ზღარბივით თმა გაქვს. ქუსლიანი ფეხსაცმელი და ნორმალური კაბა ჩაიცვი, რათა შორიდანვე იგრძნობოდეს რომ ქალი მოდის და არა ჩერჩეტი გოგონა!“ ერთხელ, ქსენიას ახლობელი ბიჭი რომცა შეეცადა ალიონას დახმარებოდა და გადაწყვიტა ნათესავი ბიჭი გაეცნო;

გალინა ბრანოვსკაია

თქვენ ერთმანეთს იდეალურად შეეწყობით, სპორტდარბაზიდან ისიც არ გამოდის. შეხვედრაც შედგა. ვასილი მართლაც დაკუნთული აღმოჩნდა, რაც მამაკაცს გარკვეულ მიმზიდველობას ანიჭებდა. ღვინო და კამფეტებიც მოიტანა. სანამ ქსენია და რომა სამზარეულოში კარტოფილს წვავდნენ, ის ალიონას საკოცნელად მიეტანა, შეეცადა ხელი კაბის ქვეშ შეეცურებინა და ეს გაცნობიდან მხოლოდ ნახევარ საათში. ალიონამ მაშინვე მიახვედრა, რომ ასეთი თავხედური საქციელი მისთვის მიუღებელი იყო. როგორც ჩანს, ვასილიმ თავი შეურაცხყოფილად იგრძნო და ადრიანად წავიდა. მოიმიზეზა, რომ დილით მნიშვნელოვანი შეხვედრა ჰქონდა. ქსენია დაინტერესდა: აბა, მოგეწონა? არა, უპასუხა ალიონამ. უნდოდა დაემატებინა, რომ უკეთესია არავის შეხვედრე ვიდრე ასეთ ხეპრესთან გქონდეს ურთიერთობა. თუმცა, ალიონა ბუნებით ოპტიმისტი იყო და იმედს არ კარგავდა, რომ ისეთ ადამიანს შეხვდებოდა, რომელიც მასში გაცილებით მნიშვნელოვანს დაინახავდა, ვიდრე ფეხების სიგრძე და მკერდის ზომაა. ბიჭები, რომლებიც ქალის ინტელექტზე გიჟდებიან, უბრალოდ, ბუნებაში არ არსებობენ და არც არასდროს ყოფილან. რომც არსებულყვნენ, მამონტებივით გადაშენდებოდნენ. ვინც ადამიანთა მოდგმის გასაგრძელებლად არ არის დაპროგრამებული, დედამიწიდან უთუოდ გაქრება... ქსენიას საპირისპირო სქესისადმი ურთიერთობის დიდი გამოცდილება ჰქონდა და მისი სიტყვები სარწმუნოდ ჟღერდა.

სერგეი ნორმალური ბიჭი ჩანს, რაც მისი გარეგნობიდან გამომდინარე გასაკვირია.

– თორმეცია, – კაცი საათს უყურებდა, – შუალამეა.

საინტერესოა, შუალამისას გაცნობა რამეს თუ ნიშნავს? „ჩვენ ერთმანეთი ზუსტად შუალამისას გავიცანით, აღმოსავლეთის აეროპორტში“..... ლამაზად ჟღერს. კინოშიც, ალბათ რომანტიკული საყურებელი იქნებოდა. რეალობაში კი, ამაში, არავითარი რომანტიკა არ არის. მოსაცდელ დარბაზში ორპირი ქარი დასეირნობს, ხელ-ფეხი გეყინება და გაკანკალებს. მთელი დღე

უმოდრაოდ და ქურთუკის გაუხდელად ზიხარ – ადგები და ადგილს წამში დაკარგავ. ისედაც ტევა არ არის, ხალხი კი სულ უფრო და უფრო მატულობს. გაცნობა შეიძლება რაღაც საღამოზე, ან დისკოთეკაზე, როდესაც გამოპრანჭული ხარ. არა, ღამე აეროპორტში – რომანტიკული გაცნობისთვის საუკეთესო ადგილი არ არის. ახლა სახლში რომ იყოს, ერთი კარგად გამოიძინებდა.

– ღვეზელი გინდა? – ჰკითხა სერგეიმ.

დიახ, უნდა. ხელი გამონვდილ პარკში ჩაყო, ღვეზელი ამოიღო და ჩაკბიჩა. გემრიელი იყო, ვაშლის ჯემით.

– ჩვენთან ასეთები სკოლაში იყიდებოდა.

– ხო! ჩვენთანაც. კიდევ აიღე.

ალიონამ უარის ნიშნად თავი გააქნია: არა, მეორეს ვერ მოერევა. არადა, მესამესაც მოერეოდა და მეოთხესაც, მაგრამ პარკში ერთი ფუნთუშალა იყო დარჩენილი...

ალიონა ტკაცუნის ხმამ გამოაღვიძა. თვალი გაახილა და იატაკზე დავარდნილი ჟურნალი დაინახა. სერგეი დაიხარა და აიღო. ალიონამ დაამთქნარა, თვალეები დახუჭა და როდესაც გაახილა კაცს მხარზე ჩანთა მოეგდო და მას დაჰყურებდა. სერგეის ზურგს უკან საათი ხუთის ნახევარს აჩვენებდა.

– გაიღვიძე? ყოჩაღ. ყინული დაიძრა, მივემგზავრები, – კაცმა ჟურნალი გაუნოდა, დაიხარა და უცებ ლოყაზე აკოცა, – დროებით. უნდა გავიქცე, ჩასხდომა გამოცხადდა.

– მშვიდობიან ფრენას გისურვებ, – ნაიბუტბუტა ქალმა, ჯერ კიდევ ვერ გაეგო, რა ხდებოდა. ახლახან გვერდით ეჯდა

და გაქრა, ჩასასხდომად აჩქარებულ მგზავრებს შორის გაუჩინარდა და ველარასოდეს ნახავს. ამ აზრის გაელვებისას რალაცამ მტკივნეულად უჩხვლიტა და საბოლოოდ გამოფხიზლდა – კაცს არც მისამართი, არც ტელეფონი არ დაუტოვებია, ადამიანთა მასიდან გამოჩნდა და მასაშივე ჩაიკარგა. არის აქ რაიმე გასაკვირი? მგზავრობისას ასეთი რამ ხშირად ხდება. ვინ იცის, რამდენჯერ გადაუხსნია გული უცნობი ადამიანებისთვის, რომელთა სახეებსა და სახელებს ახლავერც კი გაიხსენებს... ასეთი შემთხვევითი შეხვედრები კაცსაც უამრავი ექნება. მენავთობეა. თავად თქვა, დღეს აქაა, ხვალ იქ. შესაძლოა, უკვე სხვა გოგონას ეცნობა და ახლა მას უამბობს ანეკდოტებს... გამაღვიძა, ამაზედაც მაღლობა. შესაძლოა ჩემი თვითმფრინავი ისე აფრენილიყო არც გამღვიძებოდა. ალიონა მოიბუზა და წამოდგომა დააპირა თუ არა მის რეისზე ჩასხდომა გამოცხადდა.

ნახევარ საათში უკვე თვითმფრინავის სალონში იჯდა, გასასვლელში, მოუხერხებელ ადგილას. თქმა არ უნდა, დღეც უიღბლო გამოდგა. მართლაც, სერგეის ხომ შეეძლო, თუნდაც თავაზიანობისთვის, ტელეფონის ნომერი ეკითხა. თუმცა, ამის გაკეთება თავადაც შეეძლო. რა აზრი აქვს? ის მოსკოვში სწავლობს, კაცი კი ტიუმენში ცხოვრობს. მათ რომანტიკულ გაცნობას სხვა რა დასასრული უნდა ჰქონოდა? არადა, კიდევ ერთ კვირას უნდა დარჩეს მოსკოვში, შეიძლება და შეხვედრილიყვნენ. წყენამ მწარედ უბნკინა... კარგი, დაივიწყე, ურჩია საღმა აზრმა.

ერთი დღის შემდეგ მურმანსკიცა და ფრენაც მისი გონებიდან საბოლოოდ გაქრა. ფულის გამომუშავების საშუალება გამოხტა – ერთი მეტად მოუცლელი მენეჯერისთვის, რომელიც დაუსწრებელზე სწავლობდა, სასწრაფოდ საკონტროლო უნდა მოემზადებინა. საქმეს რომ შეუდგა, ოთახში ქსენია

შემოვიდა, ერთ ხელში ყავის დიდი ფინჯანი ეჭირა, მეორეში კი ჟურნალი. ის დასვენების დღეებში მშობლებს ესტუმრა და ბალაშიხადან დილით დაბრუნდა.

ქსენიამ თვალეები მოჭუტა, ოთახი მოათვალიერა და მზერა ალიონას საწოლზე შეაჩერა.

– აბა, როგორია ის? – ჰკითხა ეშმაკური ღიმილით.

– ვინ? – გაიკვირვა ალიონამ.

– მეც მაგის გარკვევას ვცდილობ, ვინ?

– ვისზე ამბობ? – გაღიზიანებით ჰკითხა ალიონამ.

ქსენიამ ჩაიხითხითა:

– თავი უბინო ქალწულად ნუ მოგაქვს. თუკი რამის დამალვა გინდოდა ჟურნალი ყველაზე დასანახ ადგილას არ უნდა დაგედო! – მან ჟურნალი გადააბრუნა და თითქმის დამარცვლით წაიკითხა: – „შენი გაღვიძება არ მინდოდა. აუცილებლად დამირეკე, გელი!“

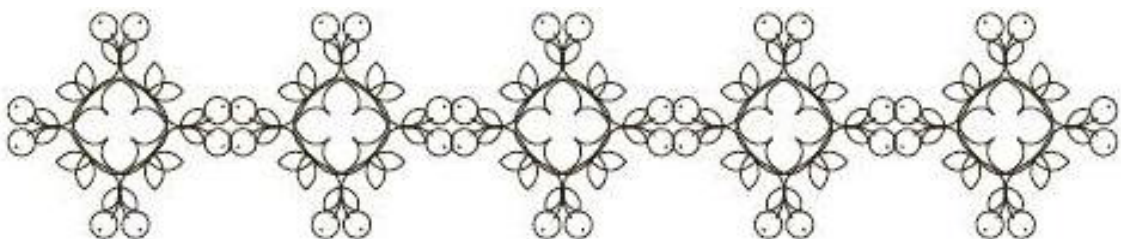
ალიონას გული აუფრთხილდა და დაგადუგი დაუნყო. მერე წამოხტა, სკამი ხმაურით გასწია და ქსენიას ჟურნალი ხელიდან გამოჰგლიჯა. უკანა მხარეს მართლაც გაკრული ხელით ეწერა: „შენი გაღვიძება არ მინდოდა. აუცილებლად დამირეკე, გელი!“ და ტელეფონის ნომერი.

ალიონას რომ არ გასცინებოდა ტუჩზე იკბინა, მერე მხრები შეატოკა და მკვირცხლად დაიწყო ჩეჩოტკის ცეკვა.

– სულელი ხარ! – ქსენიამ თავი გააქნია.

სულელია, აბა რა, ნამდვილი სულელი. გიხაროდეს და არ იცოდე რა. ტელეფონის ნომერი – დიდი ამბავი. ეს ჯერ კიდევ არაფერს ნიშნავს, სრულიად არაფერს. მაგრამ გულის სიღრმეში სჯეროდა, რომ ისინი ერთმანეთს კვლავ შეხვდებოდნენ.

**რუსულიდან თარგმნა
აკაკი დაუშვილა**

ნანა

რჩეულიშვილი

ფილოლოგიის დოქტორი,
პროფესორი

მ
ლ
ა
ნ
ა
რ
ჩ
ე
უ
ლ
ი
შ
ვ
ი
ლ
ი

წნობილია, რომ რომანტიკული ესთეტიკის განყოფილი ელემენტია სიმბოლოურობა და სწრაფვა უჩვეულოსაკენ. სიმბოლოური თვალსაზრისით, ჩვენთვის საინტერესო აღმოჩნდა ყორნის სახე, ედგარ პოს წნობილი ლექსიდან „ყორანი“. მისი ანალოგი გვხვდება ქართული რომანტიკული პოეზიის მრავალფეროვნებაში ნარმომადგენლის, ნიკოლოზ შარათაშვილის ლექსში „მერანი“. ორი პოეტის შემოქმედებაში იდენტურია „მეამბოხე სულის“ ტრაგიკული განწყობები და აღქმული ქვეყნისაკენ სწრაფვის მარადიული იდეა. ამ მხრივ საყურადღებოა ედგარ პოს ლექსი „ელდორადო“ და მისი პარალელი შარათაშვილის ლექსთან „მერანი“.

ნ. რჩეულიშვილი

რომანტიკული პოეზიის ერთი ესთეტიკური ასპექტის შესახებ

მსოფლიო ლიტერატურის ისტორიას ახსოვს გენიოსი ადამიანების სახელები...

„რკინის ჯოხით და რკინის კვერთხით
ვისაც მსახვრალი ბედი დევნიდა,
ვისაც გარდახდა ჭირი ბევრი და
ვინც არ დაინდეს და არ დაზოგეს,
ვინც წუთისოფლის მოჰკლა ამბოხმა....“

ეს სიტყვები ამერიკული რომანტიზმის თვალსაჩინო ნარმომადგენელს ედგარ ალან პოს ეკუთვნის და ზუსტად ესადაგება მისი ავტორის ყოფითსა და შემოქმედებით ნატურას. ნაწყვეტი ციტირებულია ცნობილი ლექსიდან „ყორანი“ (3.200), რომელიც უკიდვანო სევდის, მწუხარებისა და იმედგაცრუების მოტივებზეა შექმნილი და რომელიც საინტერესო გამხდარა არა მარტო უცხოელი, არამედ ქართველი პოეტებისა და პოეზიით გატაცებული ადამიანებისთვის

არ არსებობს რომანტიზმი ტრაგიკული განცდის გარეშე. იქნებ ამიტომაც გახდა ეს ლიტერატურული მიმდინარეობა „მსოფლიო სევდის“ მატარებელი ადამიანებისათვის გარე სამყაროსთან დაპირისპირებით მიღებული განცდების გამოვლენის ერთი ყველაზე მისაღები გზა. რომანტიკოსი არასოდეს ყოფილა „ბედნიერი“, ამ სიტყვის პირდაპირი მნიშვნელობით. მტანჯველი განცდა ცხოვრების ამოებისა, მარტოსულობის მუდმივი შეგრძნება და მარადიული სამყაროს განუწყვეტელი ძიების გზაზე „ბედი-მდევრის“ სასტიკი, დაუნდობელი წინააღმდეგობა, ბუნებრივია, პიროვნებაში იწვევდა აუტანელ სულიერ ტკივილებს. ეს პროცესი მხატვრულად განაზოგადა ინგლისური რომანტიზმის ბრწყინვალე ნარმომადგენ-

ელმა პერსი ბიში შელიმ, როდესაც აღნიშნა: „სილამაზის ელფერი ერწყმის ტანჯვის წყვილად“. ანუ, ტრაგიკული, შერწყმული ამქვეყნიურ სილამაზესა და სინამდვილესთან, – ეს არის რომანტიზმის ნამდვილი იერსახე.

ცნობილი აზრია, რომ ხელოვანი და ხელოვნება რომანტიზმის პოეტიკაში უფრო ღირებული ცნებებია, ვიდრე სინამდვილის ობიექტური სახე. ამის მიხედვით, რომანტიკოსების შემოქმედებაში დიდმნიშვნელოვანია ოცნების, ფანტასტიკის, მგრძობელობის გამოხატულებათა სიღრმე და შინაარსი. სწრაფვა უჩვეულოსა და ირეალურისაკენ, იდეალური და მეტად მიმზიდველი იყო იმ მეამბოხე სულებისთვის, რომელთა შინაგანი მოწოდება წინააღმდეგობაში მოდიოდა სამყაროს არსებულ კანონებთან. რომანტიკოსის სააზროვნო სივრცე კი, რომელიც გერმანული ფილოსოფიის უდიდესმა ნარმომადგენელმა ფიხტემ განსაზღვრა, დასაბამს პირადი „მე“-დან იწყებდა და სამყაროსაც იქიდან განიხილავდა. აი, ფიხტესეული მოწოდებაც: „მოარიდე მზერა ყოველივეს, რაც შენ გარშემოა და მიმართე საკუთარი შინაგანი სამყაროსკენ... იმას, რაც შენს გარეთაა, არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს. ერთადერთი პრობლემა შენთვის შენ თვითონ ხარ“ (5.59). ბუნებრივია, არსებულის შეცნობას სინამდვილის მძაფრი ტრაგედია მოსდევდა. ეს ტრაგედია თვალსაჩინოდ გამოიხატა ორი უნიჭიერესი რომანტიკოსის, ამერიკელი ედგარ ალან პოსა და ქართველი პოეტის, ნიკოლოზ ბარათაშვილის პირად ცხოვრებასა და პოეზიაში.

ედგარ ალან პო, ამერიკული ლიტერატურის ისტორიაში შესულია, როგორც დეტექტიური ჟანრის ერთ-ერთი დამფუძნებელი. გარდა ამისა, იგი ცნობილია, როგორც ჟურ-

ნალ-გაზეთების რედაქტორი და ლიტერატურის თეორეტიკოსი. ჩვენი ყურადღება მისმა პოეტურმა მემკვიდრეობამ მიიპყრო, რომელშიც განსაკუთრებული სიძლიერითაა ასახული რომანტიკული პოეზიისათვის დამახასიათებელი პრობლემატიკა.

პო 1809 წელს დაიბადა ბოსტონში, მსახიობის ოჯახში. ადრე დაობლებულმა ყმაწვილმა ვირჯინიის შტატის უნივერსიტეტში მიიღო უმაღლესი განათლება. რედაქტორობდა ფილადელფიასა და ნიუ-იორკში გამოცემულ ჟურნალ-გაზეთებს. საინტერესო გამოკვლევები შექმნა ლიტერატურის თეორიულ საკითხებზე. გატაცებული ყოფილა მისტიკით, რაც კარგად ჩანს მის მოთხრობებში. სიცოცხლის ბოლო წლები აუტანელ სიღატაკესა და ლოთობაში გაატარა. ცხოვრების არასწორი რეჟიმის გამო იდუმალებით მოცული დარჩა მისი სიკვდილი. ლიტერატურულ კრიტიკაში მითითებულია, რომ ედგარ პომ ახალ სიმაღლეზე აიტანა ამერიკული ლექსი. დღეს ის ერთ-ერთ პოპულარულ მწერლად ითვლება მთელ მსოფლიოში.

ედგარ პოს პიროვნების ტრაგიკულმა ელფერმა მე-20 საუკუნის ქართველი პოეტების ყურადღებაც მიიპყრო. ამერიკელი პოეტის პოეზიაში გამეფებულმა სასაფლაოს, ნისლიანი მხარის, მთვარისა და ზოგადად, ირეალური სამყაროსადმი განსაკუთრებულმა სწრაფვამ დიდი გამომხაურება ჰპოვა „ცისფერყანწელთა“ პოეტურ აზროვნებაში. გალაკტიონ ტაბიძის, ვალერიან გაფრინდაშვილის და სხვათა ლექსებში მოჩანს პოს პოეტური სახისმეტყველების უშუალო კვალი. გალაკტიონმა მას უძღვნა არაერთი შთამბეჭდავი სტრიქონი, სადაც ხაზგასმულია ედგარის პიროვნული სახისა და პოეზიისათვის დამახასიათებელი ტრაგიკული ნიუანსები. მათგან ჩვენ მხოლოდ ერთი ლექსიდან გავიხსენებთ ნაწყვეტს, რომელშიც ასე ოსტატურადაა შერითმული იდეალი პოეტის სახელი პოეზიასთან:

„ლანდებს სასახლეში მხოლოდ მაშინ ელი,
როცა საუბარი ედგარ პოეზეა.
აჩრდილის თანაზიარს მარად საშინელი
დასდევს განწირულთა შავი პოეზია“
(„საუბარი ედგარზე“).

ნანა რჩულიშვილი

„განწირულთა შავი პოეზია“ არაერთხელ გამხდარა „ცისფერყანწელთა“ შთაგონების მუზა. „იდუმალ პოეტურ ხილვებთან თავდავინყებით გამიჯნურებული“ (გურამ ბენაშვილი) ვალერიან გაფრინდაშვილი დიდად აფასებდა ედგარ პოს შემოქმედებას.

ცნობილია, რომ ვალერიან გაფრინდაშვილმა თარგმნა ედგარ პოს სამი ლექსი: „ჰიმნი გარმოდის და არისტოგეტონს“, „ანაბელ ლი“ და „ულალუმი“, რომელთაც „ცისფერყანწელი“ პოეტის ყურადღება მიიპყრეს იდუმალ სამყაროში, ქალის იდუმალი სახისადმი მიძღვნილი სასიყვარულო განცდებით. ტრაგიკულსა და არამინიერს ხედავდა ვალ. გაფრინდაშვილი ნიკოლოზ ბარათაშვილის პოეზიაშიც. არანაკლებ მნიშვნელოვანია ამ მხრივ მისი ესე „ბარათაშვილი“, სადაც ვკითხულობთ: „შუალამისას, როდესაც მარტოობა გვიკარნახებს თავის კომმარებს და ნევრასტენია მთრთოლვარე ხელებით გულზე ფოლაქებს იბნევს, გვაგონდება ჩვენ ბარათაშვილის ლექსები, მათი ჟინიანი და დაუზოგველი ჩურჩული, ბარბაროსულ რითმებით და უძველეს ეპითეტებით, რომელნიც მეტოქეობას გაუწევენ საშუალო საუკუნეთა გობელენებს“ (2. .596).

ცნობილია, რომ რომანტიკული ესთეტიკის განუყოფელი ელემენტია სიმბოლურობა და სწრაფვა უჩვეულოსაკენ. სიმბოლური თვალსაზრისით, ჩვენთვის საინტერესო აღმოჩნდა ყორნის სახე, ედგარ პოს ცნობილი ლექსიდან „ყორანი“. მისი ანალოგი გვხვდება ქართული რომანტიკული პოეზიის ბრწყინვალე წარმომადგენლის, ნიკოლოზ ბარათაშვილის ლექსში „მერანი“. ორი პოეტის შემოქმედებაში იდენტურია „მეამბოხე სულის“ ტრაგიკული განცდები და აღქმული ქვეყნისაკენ სწრაფვის მარადიული იდეაც. ამ მხრივ საყურადღებოა ედგარ პოს ლექსი „ელდორადო“ და მისი პარალელი ბარათაშვილის ლექსთან „მერანი“.

ელდორადო არარსებული, მითიური ქვეყნის სახელია, რომელიც ოქროსა და თვალმარგალიტის მდიდარი საბადოებით იყო განთქმული. მას სამხრეთ ამერიკაში დიდხანს ამაოდ ეძებდნენ ესპანელი დამპყრობლები. გადატანითი მნიშვნელობით, ელდორადო ზღაპრული სიმდიდრისა და სასწაულების ქვეყანას ნიშნავს. ეს სასწაულებით სავსე მხარე უხმობდა ედგარ პოს ლექსის ლირიკულ გმირს:

„არ ამინებდა მას არცა შიმშილი,
და არც წყურვილის ტანჯვა...“

დადის დაწყველილ წრეზე და სულ დაე-
ძებს ის ელდორადოს...

ლექსის შინაარსის მიხედვით, დაღლილ
რაინდს მოევილინა იდუმალი ჩრდილი, რომელ-
მაც კითხვაზე: „როგორ მივაგნო ჩემს ელდო-
რადოს?“ რაინდს მოუწოდა:

„გასწი, რაინდო, გასწიე სწრაფად!
მთვარის ჯადოსნურ მთებში, სადაც
ტირიან ბნელში,
სადაც ბორბალი ვერ გაქცევს ქარად,
სადაც სულების ოხვრა, სადაც ეშმაკის
მოდგმა,
სადაც დემონებს ცრემლები ართობს,
აი, სად ნახავ შენს ელდორადოს!“
(თარგმანი სტანისლავ ციბულსკის).

ალექსულ ქვეყანას დაეძებს ნიკოლოზ
ბარათაშვილის მხედარიც, რომელიც თავდაუ-
ზოგავად მიაპობს კლდე-ღრესა და წყალს,
ოღონდ იპოვოს საოცნებო მხარე, ადგილი,
სადაც ნახავს შესაფერ ასპარეზს მშვიდი ცხ-
ოვრებისა და მოღვაწეობისათვის.

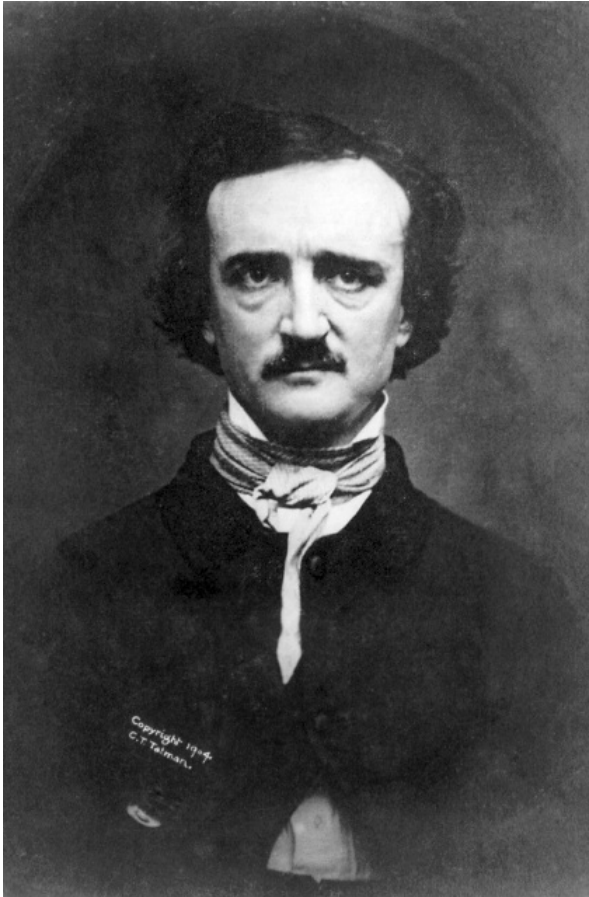
ის დემონური სანყისი, რომელიც ნიკოლოზ
ბარათაშვილს ყმანვილობიდან სდევდა, თავ-
იდანვე არ ყოფილა პოეტის მიმართ ბოროტი
ზრახვით განწყობილი. ეს ხმა განუწყვეტლივ
მოითხოვდა მისგან საკუთარი ხვედრის ძიებას
გარემომცველ სამყაროში. ამ პრობლემას თა-
ვისებური ინტერპრეტაცია მისცა მიხ. კვესე-
ლავამ წიგნში „ფაუსტური პარადიგმები“. მისი
აზრით, ბარათაშვილს, ისევე როგორც გოეთეს
გმირს, ფაუსტს, ორგვარი ხმა ჩაესმის. ერთი
ანგელოსისაა, ხოლო მეორე – დემონის. თუ
ფაუსტისათვის ცნობილია ამ ორი ხმის წარმო-
მავლობა (ანგელოზებრივი ზესკნელიდან, ხოლო,
ბოროტი სულის – ქვესკნელიდან), ქართველი
პოეტისათვის გაურკვეველია ეს და ამიტომაც
მიმართავს „უსახეო ძალას“:

„ანგელოსი ხარ, მფარველი ჩემი,
ან თუ ეშმაკი, მაცთური ჩემი?
ვინცა ხარ, მარქვი, რას მომისწავებ...“

„მისი გონება სულ იმ უხილავისა და იდუმ-
ალის საზღვრისკენ მიილტვის, რაც ადამიანურ
შესაძლებლობებს აღემატება. ეს საზღვარი
შორსაა, ცის ხატების მიღმა „პირველად ქმ-
ნილ“ და არა „ამქვეყნიურ სივრცეში“ (4 .533).

ცხოვრების მკაცრ სინამდვილესთან შე-
ჯახებამ შეარყია პოეტის ძლიერი სული.“
დავუმორჩილდი ჩემს მკაცრს ბედსა-ო, წერს
ერთ პირად წერილში ბიძას, გრიგოლ ორბე-
ლიანს. ჩანს, ის უჩინო „იდუმალი ხმა“ უკვე
მკაცრ ბედისწერად ქცეულა მისი ცხოვრების
გზაზე. თუმცა ხანდისხან ჯავრით ვაპირებ
მასთან შებმას-ო, ესეც დაამატა, ალბათ იმის
შიშით, სილაჩრე არ ესაყვედურა მისთვის ბი-
ძას. აკი, თავის მართლებაც მოუხდა ამის გამო:
„ჩემი აქ დარჩომა სიზარმაცეში არ ჩამომარ-
თოთ, ღმერთმა დამიფაროს!... ზარმაცი არა
ვარ, მაგრამ რა ვქნა, რა გაეწყობა სოფლის
ბრუნვას!-ო“ (7. 131-132). მოგვიანებით დაწ-
ერილ ლექსში კი სულით ობლობას უჩივის
(„სული ობოლი“) და შვებას მხოლოდ ოხვრაში
პოულობს. მკაცრ ბედზე ისევე იცვლება მისი
აზრი 1838 წელს, როდესაც წერს ლექსს „ნაპო-
ლეონ“, რომელშიც ცნობილი ფრანგი იმპერა-
ტორის სიტყვებით გადმოსცემს საკუთარი გუ-
ლის პასუხს ბედისწერაზე: „არა, არა მრწამს,
რომე ბედმა მე მიორგულოს, მე მან გამზარდა
და თვისს განვრთნილს რალა მიხერხოს!“
წლები მიდის და ტატო ისევე ოხრავს თავ-
შესაფარი ტაძრის დაკარგვის გამო, ერთხანს
თითქოს ლოცვაში პოულობს შვებას, მაგრამ,
როგორც ჩანს, აპოთეოზს აღწევს მისი მოთ-
მინება და სამკვედრო-სასიცოცხლო ბრძოლაში
ეშმაკი „შავს ბედთან“. სასტიკი ბედი-მდევრის
სახე იკვეთება შავი ყორნის სიმბოლური სახ-
ით ლექსში „მერანი“ (თავდაპირველად, ლექსს
„თავგანწირული მხედარი“ რქმევია). ილიკო
ორბელიანის ლექთაგან დატყვევება გამხდა-
რა ერთგვარი საბაბი მემამბოხე სულისათვის,
ბრძოლის უკიდურესი ფორმების გამოსახატა-
ვად. „უკან მომჩხავის თვალბედითი შავი ყორ-
ანი“, – ჩანს ყორნის სახე „თვალბედითია“,
გამთვალავია, დემონური ძალაა, რომელიც
მარადიულ დაბრკოლებად იქცა პოეტისათ-
ვის პიროვნული თავისუფლებისაკენ სწრაფვის
გზაზე. „შავი ყორანი გამითხრის საფლავს“-ო,
სინანულით შენიშნავს პოეტი. ამ შავ ძალას მხ-
ოლოდ სამარის გათხრა შეუძლია. აი, მთელი
არსი ბოროტი სულისა, ავი ბედისწერისა, რომ-
ლის ტრაგიკული მსხვერპლიც გახდა ოცდაშვი-
დი წლის გენიოსი პოეტი. კიტა აბაშიძე წერდა:
„...ვინ მიხვდეს და მისწვდეს საიდუმლოებას
ცხოვრებისას. იქნება იმ შემთხვევამ, რომელ-
მაც დაბადა იგი, ეგრეთი პირობანიც მიუსა-
ჯა... მის პოეზიისათვის სწორედ იმ კაემნითა
და სევდით გამოწვეული გარემოებანი იყო
საჭირო, რომელშიაც იმყოფებოდა ნიადაგ...
ფუფუნება და განცხრომა აკლებს ძლიერე-

ბას გრძნობას, ტანჯვა და უსიამოვნება მეტის ძალით აგრძნობინებს პოეტს ცხოვრების მიძიმე საიდუმლოებას, უფრო მეტის სინრფელით აღსავსე კენესას და გოდებას გამოიწვევს მასში“ (ინტერნეტრესურსი). ეს ტანჯვა კი ყმანვილობიდან სდევდა ბარათაშვილის ცხოვრებას. ამის უამრავი ეპიზოდი გვახსოვს მისი ბიოგრაფიიდან.

პიროვნული მელანქოლია ახლდა თან ედგარ პოს ცხოვრებასა და პოეზიას. მისი პირადი ცხოვრება დამძიმებულია ტრაგიკული მოვლენებით. ღარიბი მსახიობების შვილი, ჯერ კიდევ ორი წლის ასაკში დაობლებული, მდიდარი კომერსანტის ოჯახში აღმოჩნდა. სიმდიდრე არ აღმოჩნდა მისთვის ბედნიერებისა და სულიერი მისწრაფებების დაკმაყოფილების საშუალება. ედგარის პოეზიით გატაცება ძნელი გასაგები იყო მდიდარი გამზრდელისათვის, რომელსაც ერჩია რაიმე პრაქტიკული საქმისათვის მოეკიდა ხელი მის აღზრდილს. აზრთა შეუთავსებლობამ იგი ყოველგვარი ფინანსური დახმარების გარეშე დატოვა. აქედან დაიწყო მისი დაძაბული შრომა ჟურნალისტიკასა და ლიტერატურულ კრიტიკაში. მუდმივ ხელმოკლეობას თან დაერთო ახალგაზრდა და მეტად საყვარელი მეუღლის გარდაცვალება. მიუსაფარი, ალკოჰოლსა და ნარკოტიკებს მიძალე-

ბული მწერალი, ნაადრევად, 40 წლის ასაკში დაიღუპა. პოს, რომლის აზრითაც „ყველა პოეტურ ტონთაგან მელანქოლია ყველაზე მეტად კანონზომიერია“, თავის ჭეშმარიტ მონოდებად სწორედ პოეზია მიაჩნდა. როგორც რომანტიკოსს, მას იზიდავდა ყოველივე უჩვეულო, იშვიათი. მისთვის ფანტასტიკა იყო საშუალება ნაწარმოების იდეის უკეთ გახსნისა და ადამიანის სულიერი ყოფის ჯერ კიდევ ამოუცნობ შრეებში შეღწევისათვის.

როგორც პოეტს, მას ავტორიტეტი მოუპოვა ლექსმა „ყორანი“ და ეს ავტორიტეტი განაპირობა ლექსის როგორც რიტმულმა და მუსიკალურმა ჟღერადობამ, ასევე მისმა იდეურმა შინაარსმაც. ლექსს მთელ მანძილზე რეფრენად გასდევს ყორნის ჩხავილი – „აღარასოდეს“, რომელსაც ლექსის ლირიკულ გმირს სთავაზობს დაუპატიჟებელი ღამეული სტუმარი. გმირი სევდიანია საყვარელი ადამიანის დაკარგვის გამო და ცდილობს ძველი ფოლიანტების ღამეულ თვალიერებაში ჩაიკლას დარდი:

„...დილა ვინატრე გულდანყვეტილმა,
რაკი ვერ შევძელ ძველ წიგნებიდან
ისეთი რამე ამომეკითხა,
ვინძლო ჩამეკლა გულის ვარამი...“
(თარგმანი გიორგი ნიშნიანიძისა).

ლექსის მისტიკური ფონი მკითხველს თავიდანვე განაწყობს უცნაური მოვლენის განცდისა და ხილვისათვის. ეს უცნაური მოვლენა შავი ყორანი, „ქუში, როგორც ყომრალი,“ „გულგოროზი“, „ამპარტავანი“, „გონჯი მიმიკით“, „კეთილის მამრძოლი და მათეტი“, „ავბედითი“, აქ მოხმობილია უამრავი ეპითეტი ამ ბოროტი სულის დასახატად, რომელიც თავს უცნაურ სახელს უწოდებს: „ალარასოდეს“. ლექსის ლირიკული გმირი ცდილობს ჩანვდეს ამ არსების შინაგან სულს, გაიგოს მისი მოსვლის მიზანი:

„ბილწო ხიზანო, იქნებ მაცთურო თუ გულთმისანო,
მე შენი თავი ვინ მომიგზავნა...
მე ხომ ვიცოცხლებ მხოლოდ იმ ერთი,
მხოლოდ იმ ერთი სუსტი იმედით...
მარქვი, მაცთურო, მხოლოდ იმ ერთი
იმედით-მეთქი ხომ ვისაზრდობ?
ხოლო მან ბრძანა: „ალარასოდეს“.

ლირიკული გმირი კვლავ ცდილობს გამოთხოვოს ყორანს იმედი, რომ მისი სული იმქვეყნად ხანდახან მაინც მისწვდება საოცნებო არსებას, მაგრამ ამოდ... ყორანი მას უსპობს ყველა იმედს.

„მაშინ ბოროტო სულო, გამცილდი,
კვლავ გვაშორებდეს დრო და მანძილი...
ალილე შენი შავი ნისკარტი,
გულს უმონყალოდ რომ მისისხლავდი...
განვედ, ცხოვრების ვით განმკიცხავი
და სიზმარეულს მიესასოვე...“

გმირის ამბოხს არად აგდებს ყორანი... ის ალარასოდეს დატოვებს მას:

„და კვლავ ბიუსტზე შავად მბოლავი,
როგორც ცივი და ქუში ყომრალი
ზის დემონივით შავი ყორანი...“

ყორნის სიმბოლოთი გამოხატული ბოროტი ძალა სამუდამოდ ეუფლება ადამიანის სულს და არ აძლევს მას მომავალზე ფიქრის საშუალებას. ასეთია ედგარ პოს მსოფლმხედველობა ფილოსოფიურსა თუ რეალური ცხოვრების ქრილში. ამერიკელი რომანტიკოსის ლირიკული გმირი საზოგადოებისაგან მკვეთრად გამიჯნული, მხოლოდ საკუთარ ჩარ-

ჩოში მჯდომი სტერეოტიპია, რომლისთვისაც სულ ერთია სააქაო და საიქიო ცხოვრებაც. ედგარ პოსათვის რეალურ ცხოვრებასთან შეუგუებლობა გამოიხატება არა ბუნებასთან აბსოლუტურ თანაჩართულობაში, არამედ საშინელებათა მოძალების, შიშის ფენომენის გამძაფრებით. ის სიკვდილის მისტიფიცირების გზით ქმნის ადამიანის ისეთ ფსიქოტიპს, რომლისთვისაც ცხოვრება შიშისმომგვრელია და ერთგვარად მოძალადეც (5.237). ბარათაშვილი თავის პოეტურ სამყაროში მოიაზრებს ბუნების პირველქმნილი სილამაზის გარეგნულსა და შინაგან ძალებს, რომლებიც აცოცხლებენ მის განწირულ იდეალებსა და სულს შთაბერავენ მათ მომავალი, ახალი სიცოცხლის ასაღორძინებლად. „მერანის“ ლირიკული გმირიც ხომ თითქმის ახალი სიცოცხლის ზღურბლზე დგას, ბოროტი ძალისადმი დაუმორჩილებლობითა და არნახული ბრძოლის პათოსით ავსებული. ის თვით სიკვდილზე გამარჯვებული და ამაღლებული, დაუსრულებლად მიიწევს წინ, სიცოცხლის უმაღლესი საზრისის მისაღწევად. ასეთი პათოსი კი მარცხით არასოდეს დასრულებულა. ეს იყო სწორედ ბარათაშვილის ბედისწერის მთავარი ნიშნული, რომელიც მის უკვდავებაში გარდაისახა.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. აბაშიძე კ. (1962), ეტიუდები; თბილისი;
2. გაფრინდაშვილი ვ. (1990), ლექსები, პოემა, თარგმანები... გამომც. „მერანი“;
3. ინგლისური და ამერიკული პოეზიის მცირე ანთოლოგია (1885), ინგლისურიდან თარგმანი გ. ნიშნიანიძისა; გამომც. „საბჭოთა საქართველო“, თბილისი;
4. კვესელავა მ. (1961), ფაუსტური პარადიგმები, წიგნი 1, გამომც. „საბჭოთა საქართველო“, თბილისი;
5. ქართული რომანტიზმი – ნაციონალური და ინტერნაციონალური საზღვრები (2012), თბილისის შოთა რუსთაველის ლიტერატურის ინსტიტუტი; გამომც. „საარი“, თბილისი;
6. ხავთასი გ. და სხვები (1985), საზღვარგარეთული ლიტერატურის ისტორია, რედ. ზ. ჭარხალაშვილი; გამომც. „განათლება“, თბილისი;
7. XIX-XX საუკუნეების ქართველ მწერალთა ეპისტოლური მემკვიდრეობის აკად. გამოცემა (2011), ტ.1, გამომც. „უნივერსალი“, თბილისი.

ქეთევან
ჯარპალიძე

მ
ლ
ა
ნ
ა
ს
ა
ნ
ა
ს
ა
ნ
ა
ს
ა
ნ
ა
ს
ა
ნ
ა

მთაზე ასვლისა და დგომის მოტივი ქართულ ლიტერატურაში გიორგი მერჩულიის „გრიგოლ ხანძთელის წხოვრებაში“ ინყემს მხატვრულ წხოვრებას, გამოივლის საუკუნეებს დიდი ქართველების გულსა და გონებას: რუსთველის, გურამიშვილის, ალექსანდრე ჭავჭავაძის, გრიგოლ ორბელიანის, ნიკოლოზ შარათაშვილის ილიას, აკაკის, ვაჟას... და მოაღწევს ჩვენამდე... მთიდან დაშვება.

ქ. ჯერვალისე

მთას ვიყავ, მწვერვალზე ვიდე

(მთაზე ასვლა, დგომა და დაშვება)

ლიტერატურულ-სამეცნიერო ესე

ვაჟას ამ ლექსში მთავარია არა მხოლოდ მთაზე დგომის მოტივი, – რაც მთაზე ასვლის მოტივთან ერთად მხოლოდ ქართული ქრისტიანული კულტურის კი არა, წარმართულ ქართული კულტურის კუთვნილებაცაა. სამწუხაროდ, ამის, წარმართულის, დამადასტურებელი წერილობითი ძეგლები ჩვენ არ გაგვაჩნია. მთაზე დგომა ამავე დროს ზოგად წარმართულიც გახლავთ, ფსალმუნურიც. იუდაიზმის ძეგლი ჰქვია ფსალმუნს, თორემ ადამიანური ხედვანი და განცდანი ყველა ხალხისა ერთსა და იმავე დროში მსგავსია, ეპოქალურობის ნიშნით ალბეჭდილი: „ვინ აღვიდეს მთასა უფლისასა, ანუ ვინ დადგეს ადგილსა წმიდასა მისსა?“ (23,3) – კითხულობს მეფსალმუნე და თვითონვე ჰპასუხობს ისეთი მაქსიმებით, მოკვდავი კაცისთვის ყველა დროსა და სივრცეში მიუწვდომელი თუ არა, ძნელად მისაღწევი მაინცა რომაა, უიშვიათესი! „არამედ უბრალოე ჴელითა და წმიდაე გულითა, რომელმან არა აღილო ამაოებასა ზედა და არა სული თვისი და არცა ეფუცა ზაკვით მოყვასსა თვისს“ (23,4); ასეა ეს ზოროასტრიზმშიც“ წმინდა გონება, წმინდა გული, წმინდა ენა და წმინდა ხელი.

გრიგოლ ორბელიანი კი ასეთ პერიფრაზს შემოგვთავაზებს:

„ვის არ შეეხო ზაკვის გესლი ძმისა განკითხვად, სულითა წრფელი, მშვიდი გულით, ფიქრით განწმენდილ... ვინც ძლიერებას მძლევის სიტყვით ამცნო სიმართლე და ძმებს, დაცემულთ, მისცა ხელი აღსადგენადა“.

(იქნებ ილიას გავლენითაც დაინერა? ამ დროს ილიას „პოეტი“ უკვე დაწერილია და სხვა მსგავსები კიდევ).

ამ ლექსს „ფსალმუნი“ უწოდა ორბელიანმა და

თავის „უღმობელ კრიტიკოსს“, ილიას მეუღლეს, კნინა (კნიაგინია) ოლლა გურამიშვილს გაუგზავნა. მაგრამ ეს გაგზავნის პროცედურაც ძალიან საინტერესოა. გრიგოლმა წერილი მისწერა ილიას:

„ჩემო ბატონო, კნიაზო ილიავ,

დავებრდი და შევეუდეგ სულის გზასა, ვჰკითხულობ დავითნსა და აი რა დადნა ამ კითხვისაგან. მაგრამ გთხოვ კი, რომ თქუწნვე ნაუკითხოთ ჩემს უღმობელს კრიტიკოსსა კნე: ოლლასა; თუ მოეწონოს, ხომ რა კარგი, და თუ არა, აიღეთ კარანდაში, ნაუსვით და წამოუსვით, ისე რომ მაგ ლექსის სახსენებელიც აღარსად იყოს ჩემს შესარცხვენელად. შემდეგ მოყვანილია ლექსი „ფსალმუნი“. წერილს ასრულებს ადრესანტის ვინაობა და დრო წერილის გაგზავნისა:

„თქუწნი მარადის ბედნიერების მსურველი თ. გრიგოლ ორბელიანი 25-ს ივნისს 1879...“

ამ თემაზე, ღმერთისადმი მიმსგავსების თემაზე, საუბარმა ჩემი ნამონაფარი სანდრო ქართველიშვილი გამახსენა, რუსულენოვანი, რომელმაც ჩემი ახსნილის შემდეგ, – „ღვთის გარდამოხდომა სანუთროში ეს მკურნალობის მეთოდია... ძე ღვთისა ხდება ძე კაცისა, რათა ძე კაცისა მიმადლებით ძე ღვთისად იქცეს“ (ირინეოსი II ს.) – ეს სიტყვები ვუთხარი მარტივად, როგორც მაცხოვარმა დაიმდაბლა თავი და ადამიანს მიემსგავსა, ასევე უნდა აიმაღლოს თავი ადამიანმა და მიემსგავსოს ქრისტეს-მეთქი. სანდრომ თანამედროვე ხედვით მიპასუხა და გაკვირვებისაგან ლამის თვალები გადმომაყრევინა: „უყურე შენ, თავისთვის რა იოლი გაზაურჩევია მაცხოვარს? ადამიანად ქცევას რა უნდაო?“

გამოგიტყდებით, ასეთი რამ, ქალი დავებრდი სწავლასა და სწავლებაში და არასოდეს მომსვლია

თავში აზრად, არც მომისმენია ახალგაზრდისგან, მიუხედავად იმისა, რომ ბერძნულ მითოლოგიაში სულ ასეა, მოკვდავი ადამიანების სახით ეცხადებიან ღმერთები მათ მიერ არჩეულ პერსონებს, ანუ თავს ჯერ იმდაბლებენ და მერე, ღვთიური სახით გამოცხადება მათი ადამიანებს კარგს არაფერს უქადის. ადამიანებზე ზრუნვის გამო ხდება ასე. მერე ბევრი ვიფიქრე სანდროს შემოგდებულ იდეაზე, რა ელო საფუძვლად ჩემს განსხვავებულ დამოკიდებულებას საკითხებისადმი? – ქრისტესთან დაკავშირებული საკრალური იყო, ბერძნულ მითოლოგიასთან – ზღაპრული... არათუ ქრისტეს ადამიანად ქცევა, ის ხომ კაცი იყო „თვინიერ ცოდვისა“? ნებისმიერი დიდი ადამიანის „პატარა“ ადამიანად ქცევა ერთი უცებ არ ხდება, ის ტანჯვის გრძელ გზას გადის... მაგრამ ეს სხვა დროს...

კეთევან ჯაპარიძე

მთაზე ასვლისა და დგომის მოტივი ქართულ ლიტერატურაში გიორგი მერჩულის „გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრებაში“ იწყებს მხატვრულ ცხოვრებას, გამოივლის საუკუნეებს დიდი ქართველების გულსა და გონებას: რუსთველის, გურამიშვილის, ალექსანდრე ჭავჭავაძის, გრიგოლ ორბელიანის, ნიკოლოზ ბარათაშვილის ილიას, აკაკის, ვაჟას... და მოაღწევს ჩვენამდე... მთიდან დაშვება.

მთა ეს მსოფლიო ლიტერატურის უდიდესი თემაა, ვერ ამოვწურავთ და ამაოდ დავშვრებით, მაგრამ მცირეს მაინც ვიტყვი. მთა საკრალური მეცნიერების უდიდესი სიმბოლოა, ღმერთების დავანების ადგილი, როდესაც ყველა ხედავს მათ, ღმერთებს, ჭეშმარიტებას ცხადად, განსაკუთრებული უნარების გარეშე. სხვათა შორის, პოემა „ბახტრიონში“ ვაჟა ისე გადმოგცემს მთების თანამონაწილეობისთვის მზადებას ბახტრიონის ბრძოლაში, თითქოს ყველა ხედავდეს და ეს ასეც უნდა იყოს თითქოს:

„დილის მზის სხივით იპოხენ ქედებს კახეთის მთანია“.

ხედავენ ისე, როგორც ყველა ხედავს დაძრული ლაშარისთვის წმინდა გიორგის წინამძღოლობას:

„შადეგით“, ჰყვირის ლუხუმი, სამკლავიანის ხელითა: „ვერა ჰნახეთა, ბატონი წინ მიგვიძღვება ცხენითა!?“

ეს ხედვა ნორმა მთაში ქადაგისათვის და არა გამონაკლისი, მერე კი ხალხისთვისაც. რაც გამონაკლისი ხდება, ის იბურება და იფარება, უჩინარდება... სხვათა შორის დავითის ისტორიკოსისთვისაც წმინდა გიორგი ხილულად მიუძღვება დიდგორის ბრძოლაში ქართველთა ლაშქარს.

ამ საღვთო მთაზე არა მარტო აღსვლის და დგომის, დაშვების მოტივი და მომენტიც, უმნიშვნელოვანესია, ესოდენ აღსავსე ხან დრამატიზმით,

ხანაც ტრაგიზმით, ხანაც ცრემლნარევი ოპტიმიზმით:

არაბეთის პირველი მოყმისთვის, რომელიც ძალიან ჰგავს ჩვენს გრიგოლ ხანძთელს, ჩვენი ავთანდილისთვის, „ძონეულით მოსილისა და პიროქოროიდენისთვის“, მთაზე მრავალმხრივი განსჯის შემდეგ, იქედან დაშვების მიზეზი კი ხდება დარწმუნება საკუთარი თავისა იმაში, რომ: 191. „ავსა კარგად ვერვინ შესცვლის, თავსა ახლად ვერვინ იშობს“... ავთანდილისთვის სწორედ თავისი ადამიანური შესაძლებლობების ამონურვის შემდეგ, – მან ხომ ცის ქვეშეთი

მოიარა დავალების შესასრულებლად? – მოდის ხსნა იქიდან, საიდანაც არ ელოდება, უვარგისი, უგემური, მქისი ქვეყნიდან. უგემური და მქისია ეს ქვეყანა, რადგან ის უადამიანებო ქვეყანაა: – 188. „მიჰხვდა რასმე ქვეყანასა უგემურსა, მეტად მქისსა, (ბ) თვე ერთ კაცსა ვერა ნახავს, ვერას შვილსა ადამისსა“; ქვეყნის დახასიათება გემოს აღმნიშვნელი სიტყვით – საინტერესოა, არა?! ილიასთან გვაქვს დღის უგემურად რბოლა:

„იქ დღე ჰრბის დღესა, ვით ჰრბოდა გუშინ, ერთნაირად და უგემურადა“, – („აჩრდილი“ თ. 10).

მე სოფელში ადამიანზე, მომისმენია, დიდი უგემური კაციაო.

ავთანდილის მიერ უგემური ქვეყნის მთაზე მიღებული გადაწყვეტილება, ვაკეზე, ალბათ ისევე „უგემური ქვეყნის“ ვაკეა, იცვლება ექვსი ცხენოსნის გამოჩენისა და მათთან გაბაასების შემდეგ... ხდება ავთანდილის გაღწევა ჩაკეტილი – (ხელმოცარული უნდა დაბრუნებულიყო სამშობლოში) – წრიდან, უპერსპექტივობიდან პერსპექტივაში გადასაცვლება და ეს ხდება უფლის შენეებით. „უგემური ქვეყანა“ თურმე ძალიანაც მაღლიანი ყოფილა. წმინდა ქრისტიანული ხედვაცაა ეს... ძირს დაშვება ავთანდილისა ფიზიკურად დროებითია. ის დასაბამი ხდება შემდეგ კვლავ მთის წვერზე აღსვლისა, როგორც სულიერი მთის მწვერვალზე მეტაფორულად, ასევე ამსოფლიურისაც, ავთანდილი ღირსი ხდება უფლის, მეფის, მარჯვენა მხარეს დადგომისა. მან დავალებას წარმატებით გაართვა თავი: 1. ასრულებს სატრფო მეფისა და სახელმწიფოს დავალებას; 2. ეხმარება უცხო ადამიანს, რომელსაც ერთი დანახვით იცნობს და დაუმეგობრდება 3. ადასტურებს რომ შეუცვლელია და ღირსი თინათინთან ერთად თანამეგობრისა. ის მეგვიდრეობით კი არა მხოლოდ, (წონეული და პიროქოროდე ამშვენებს მას, სამეფო ფერების აქსესუარები), დამსახურებითაც იღებს მეფობას; 4. ავთანდილი თანაბრად ემსახურება მეფეს ანუ სახელმწიფოს, რაც ფეოდალური მსახურების ნორმა და ქალს, რაც უკვე რენესანსული იდეალია.

მეფის პერსონაში გამთლიანდა ძველი და ახალი ნესი – ფეოდალური და რენესანსული. ჩვენი „ვეფხისტყაოსანი“ განმანათლებლური პოემა ც გახლავთ, ბატონებო, რადგან სამეფო პერსონის აღზრდა ქვეყნისა და მისი შვილების ბედნიერი ცხოვრების სანინდრად იქცა. ფეოდალიზმი, რენესანსი და განმანათლებლობა – ღმერთო, განა ეს სასწაული არ არის?! ფეოდალიზმს ყავლი არ გასვლია, რენესანსი ჯერ არ დამდგარა, განმანათლებლობა კი, როგორც ეპოქა აზროვნების მრავალი მიმართულებებისა, ბევრად გვიან იქნება.

„ხანძელის ცხოვრებაში“ გიორგი მერჩულე გრიგოლის ასეთი განსაკუთრებულობის შესახებ წერს: „ძალი ღმრთისაჲ სადაცა დაადგრეს, ყოველსავე აღასრულებს უფროჲს ბუნებისა და ცნობისა კაცობრივისაო“ [თ. 33]. ეს შეიძლება ჩვენი პოემის ავტორზეც გადავიტანოთ.

მართლაც, შეფერება ეს სიტყვები რუსთაველსაც. ავთანდილის პიროვნებაში სულიერი სიმადლე, რწმენა ღვთისადმი, მრავალმხრივი განსწავლულება, ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების უნარი და ამა სოფლის იერარქიული ზეაღსვლა – მეფედ გახდომა – ანონასწორებენ ერთმანეთს. „ქვენათ ზეც“, ანუ ქვედა ზეცა, დედამინაც, ასე გააზრებაც კი ავთანდილს ეკუთვნის, ხომ ღვთის სამფლობელოა? და აი აქ, კინიკოსებისა და სტოიკოსების კოსმოპოლიტიზმიც შემოდის: „სახლ-საყოფი არ ეყო და ცამცა გაიდარბაზესა“ – თან ჰიპერბოლაცაა. – ბუნებაც ხომ ღვთის ქმნილებაა? უცნობი ავტორის „დავით გარეჯელის საგალობელში“ კი ვკითხულობთ: „ველთა ყვავილნი სათნოებისა ყუავილსა მიუძღუანებენ სულსა სულნებისასაო“ და რაღა დარჩა ბარათაშვილამდე? ეს ბუნება, ტატოს თქმითაც, ხომ ღმერთს სუნნელების სახით სამადლობელს აღუვლენს?

„ძირს გაშლილს ლამაზს ველსა ყვავილნი მოჰფენენ, ვითა ტაბლას წმიდასა,

და ვით გუნდრუკსა სამადლობელსა, შენდა აღკმევენ სუნნელებასა!“,

და ამ ბუნებას განსაკუთრებული ენა აქვს:

„მრწამს, რომ არს ენა რამ საიდუმლო

უასაკოთაც და უსულთ შორის,

და უცხოველეს სხვათა ენათა არს

მნიშვნელობა მათის საუბრის!“...

დიდ გერმანელ პოეტს, ჰაინრიხ ჰაინეს (1797-1856) ბუნების გრამატიკის შესწავლაში სატრფოს სახე ეხმარება:

„გრამატიკაში მხმარებოდა

უსაყვარლესი ჩემს სატრფოს სახე“...

ვაჟასა და ბუნებაზე სიტყვას აღარ გაავაგრძელებთ...

უმთავრესი – სამყარო მინისა და ზეცის, ექვსისა (მინა) და ცხრის (ზეცა) ჰარმონიული კავშირია. როდესაც მინის შვილთა კეთილი საქმენი, ზეცად აღინევა, იქიდან ახალ მადლად მოეფინება

ქვეყანას და ადამიანიც მთის წვერზე დგას. ხოლო როდესაც კეთილნი საქმენი კნინდება, უპირველესად მსახურება სამშობლოსადმი, „მსახურება ქვეყნისა, მსახურება ღვთისაო“ (გაბრიელ ქიქოძე), მაშინ „ცადსხივმიმფენი დიდებიდან“ (გრ. ორბელიანი) მხოლოდ დარღვეული ტაძარი რჩება „ოქროვანი საუკუნის“ – (სოლომონ დოდაშვილი (1805-1836) ჩანს ამ ფორმულის – „ოქროვანი საუკუნე“ – XII ს-ის საქართველოსთვის მიმსადაგებელი) – მეფის გამოსახულებით...

ადამიანი და ერიც ვითომ თავისუფალია გზის არჩევანში, მაგრამ ვაი, რომ თავისუფალი არ ყოფილა, ის გარემოებათა მსხვერპლიც არის. ეს გარემოებანი კი მრავალგვარია, ისტორიული, გეოგრაფიული, ბედნიერისმიერნი... ის თან ღვთის მორჩილებაშია და თან მთელ სამყაროსთან დიალექტიკურ კავშირშიც გახლავთ ჩაბმული თუ გაბმული...

სხვანაირადაც ხდება, როდესაც სულიერად გამარჯვებული ჩვენი ბათუსავით „ბარბაცით აივლის ხოლმე აღმართს“ (აკაკი); ან „გადივლის თოვლით შეკრულ მთის ყელს ერთხელ მობრუნვით თავისა“ (ქეთელაური); ან წინაპართა გვერდით დამარხვასაც ვერ ეღირსება (ჯოყოლა, აღაზა) (ვაჟა); ან გალაკტიონივით შეარჩევს ყოფნა-არყოფნას: „დღეს ყველგან მზეა და სილამაზე სიკვდილთან ჩემი შემრიგებელი“...

მთაზე მდგომთ „ნაწუთისოფლარ, ნაბაზრაღაც“ მოსჩვენებიათ მთის ქვედა სივრცე მიტოვებული ღმერთით: „ნაწუთისოფლარ, ნაბაზრალი და უკაცური დაბლა მოსჩანდა მიდამო, ვრცელი და ლეგა“; წარმოიდგინეთ, ღმერთიც კი შეიძლება დარჩეს ერთი მმოსველის ამარა. ასეთი ამბავი მოთხრობილია იმპერატორ იულიანე განდგომილის შესახებ გადმოცემაში. ეს იცოდა იოანე საბანისძემაც და ამიტომ მიმართავს მწერალი თავის მსმენელთ: „გხედავ თქუენ, ვითარცა ღმრთივ-ცნობილთა და ღმრთისა მცნობელთაო“, ანუ ამ კავშირის ორმხრივობაა ხაზგასმული; ან ზეციდან მიწაზე დაშვებულთ სულის ნავსაყუდარიც უპოვიათ მიწაზე, სადაც კაცს ღმერთი ისევე ელოდება, როგორც ზეცაში: „ფრთებდაცეცილი დავემვი თავქვე და ხატიტყეში, ბებო-პაპათ სულის წყაროსთან, ძედ ადამისად და შეგიცან სევდიან მოყმედ“ (ანა სულხანიშვილი);

იმაზეც უფიქრია ქართველ კაცს, რომ აქ ადამიანი სულ მარტოა, თავისი თავისუფალი ნების ამარა, იქ კი ელის განკითხვა. ეს იდეა გატარებულია ილიას „ოთარანთ ქვრივში“ და თავისი წარმომავლობით ეს ბენვის ხიდის იდეა ზოროასტრულია. შოთა ნიშნიანიძეც კი განაცალკევებს ბონდის ხიდსა და ბენვის ხიდს: „თურმე ბენვის ხიდი იყო, მე მეგონა ბონდის ხიდი“. გაღმა გასასვლელად და საოცარი „ქართული ზღაპრის“ სახილველად პოეტისთვის სწორედ ბენვის ხიდი საჭირო, მართალ კაცს რომ გაიყვანს და ცრუს რომ ჩაუნყდება...

ვილაც „ცეცხლის მთას სანთელივით იდგამს მხარზე“; ან მიცისკიდებული მთების ყვავილნარში ნათლობის რიტუალს ეზიარება, რათა ქრისტე და დალის მხოლოდმობილი ნული – ორივე საკრალური – შეათანხმოს მეტაფიზიკურ-ემპირიულს შორის დარღვეული ჰარმონიის აღსადგენად:

„მიცისკიდებული მთები და მე, ამ მთების ყვავილნარში,

ისე ვდგები, ვითარც იესო იორდანის წყლებში... მაგრამ ამ დაწნეულ ბილიკს დალის მხოლოდ-მობილი

შვილი თუ ივლის და სული მისი მე საით მი-ვის?..

ოცნებას დანაკლისი აღუვსე, ეკლესიავ!

რომ დალის მხოლოდმობილი ნული

მოვიდეს შენსას ვით მესია?!“

ზოგათა მთაზე ასვლის და დგომის მიზანი კი ისაა, იმ სიმაღლიდან დასცინოს მისთვის მიუღებელ ადამიანებს თუ საზოგადოებას, როგორც ამის შესახებ დიდი გერმანელი პოეტი ჰაინრიხ ჰაინე (1797-1856) წერს თავისი ნარკვევის – „მოგზაურობა ჰარცზე“ – შესავალში:

„ავალ მთებზე და მწვერვალებიდან

გადმოგხედავთ დ დაგცინებთ მწარედ“

(თარგმანი ჯორჯანელეებისა).

მთა, როგორც წინალობა ადამიანისთვის მიზნის მიღწევის გზაზე ვლადიმერ მაიაკოვსკისთვის (1893-1930) კი, მთა, სახელდობრ ყაზბეგის მთა, როგორც წინალობა/წინააღმდეგობა და ძველი სინმინდე, საჭიროების შემთხვევაში, ახალ ცხოვრებას ხელს თუ შეუშლიდა, მოსათხრელიც კი იყო:

„Если

Даже

Казбек помешает —

скрыты!“

1924.

ასე წერდა ის ლექსში „ვლადიკავკაზი – ტიფლისი – Владикавказ _ Тифлис“.

მთა, როგორც წინალობა ადამიანისთვის მიზნის მიღწევის გზაზე – გვაქვს ისეთ მშვენიერ ქართულ ზმნაში როგორიცაა – ლახ-ავ-ს, გადა-ლახ-ა – გად-უ-ლახ-ავ-ს; გალახა – დაძლიაო, დაიმორჩილაო, სცემა, მოერიაო. ლახუ ჩვენს სვანურში მთას ნიშნავს, გადა-ლახ-ა – გამოვა მთა გადაიარაო. ზმნაშიც გადაიარა მთა უნდა გვექონდეს: გადა-ი-არ-ა – არ ებრაულად სწორედ მთას ნიშნავს; ჰარა – მთაგორიანი ქვეყანა, ებრაელთა გადასახლების ადგილი (I ნეშტ. 5. 26); სიტყვა ლახუ დავკარგეთ თითქოს, მაგრამ ზმნიდან იჭყიტება მაინც ის მშვენიერი, თავისი არსით საკრალური ალბათ ოდესლაც და დღეს პროფანირებული. ალბათ არ-ის შესახებაც იმავს გამეორება შეიძლება. თუმცა ეს მხოლოდ ესკიზია, ჩანახატი, დამტკიცება რომ სჭირდება...

მაგრამ ძალიან ბევრი გვინახავს გატეხილი და ხელჩაქნეული ადამიანი, განრიდებული აქტიურ ცხ-

ოვრებას, თვითგვემას მიცემული, როგორც ვაჟას ლექსშია: „რად მოვალ, თავქვე რად მოვალ, ჩემს თავს რად ვიხდი ტიალად?“ თითქოს მხოლოდ ადამიანზე იყოს დამოკიდებული ეს „დაშვება“ და როგორც აკაკისთანაა ლექსში „აღმართ-აღმართ“:

„ჩემო თავო! ველარ გკურნენ წამალით!

დაღმართ-დაღმართ დაუყევი, ნა მალით!

იქ ჩაბრძანდი, სად გელიან ლოდებით,

ბართ, ნიჩბით, კუბოთი და ლოდებით!“

ან როგორც ბულგაკოვის ოსტატი იტყვის: „გამიტყხეს!“...

არც სიზიფე (ჭკვიანი, ეშმაკი, მოხერხებუ-ლი, მოუხელთებელი) უნდა გამოგვჩქეს, ბერძნუ-ლი მითოლოგიის გმირი, ანგარებიანი, სიკვდილის ღმერთი თანატოსი რომ შეიპყრო, შებორკა და დაატყვევა, სიკვდილი გააუქმა და „ცათა ღმერთნი შეარისხა“, მერე კი ერთადერთი კაცი გახდა, რომელიც საიქიოდან გამოიპარა. თვით მისი დაარსებუ-ლი ქალაქის ფუძე სახელი კორინთოა, ქართულად ყორ-ინთო. ძველ საბერძნეთში K ყრუმკვეთრი ო O-სა და უ Y-ს წინამავალ პოზიციაში ყ-დ გამოითქ-მოდა (ყორე-უქვითკიროდ ნაგები კედელი: „ფიქრი-სას აგებს ყორესა“ (ვაჟა). სიცოცხლეში და სიკვდი-ლის შემდეგაც ამდენი ეშმაკობის ჩამდენს, მიესაჯა მთიდან დაგორებული ლოდის კვლავ მთაზე ატანა. სიზიფე გახლავთ საკუთარი არსებობის უაზრობაზე ამალღებული და მასში ცხოვრების აზრისა და ამ-პარტავების მპოვნელი, როგორც აბსურდის ფილო-სოფიის წარმომადგენელმა ალფრედ კამიუმ (1913-1960) დაგვიხატა თავის წიგნში „სიზიფეს მითი“ (1942). სიზიფე კამიუსთან უამრავ შეკითხვას უსვამს საკუთარ თავს ცხოვრებაზე, არსებობაზე და ვერ მიმღები პასუხებისა, აბსურდის კედლებს აწყდება, შეიძლება ვთქვათ – „ფიქრისას აგებს ყორესაო“. აბა ტყუილად კი არ დაერქვა მითში სიზიფეს დაარსე-ბულ ქალაქს კორ-ინთ-ო? აბსურდს კი წარმოშობს კონფლიქტი ადამიანის სურვილებსა და ობიექტურ რეალობას შორის.

სულხანსაც აქვს არაკი „ლოდის დამგორებე-ლი“, ოღონდა სულ სხვაგვარად გააზრებული: ლო-დის ატანა კაცისთვის ხვნემა, დაგორება – სიცილი, სოფლის ამაოებაზე სიცილი!

გვინახავს მთიდან დაშვებაზე, ჩამოსვლასა და დაგორებაზე უარესებიც. როდესაც გარემო ძალები გაიძულებენ, შებრუნდე 180 გრადუსით. ფი-ლოსოფიაში, დიალექტიკაში ამას ჰქვია საკუთარ დაპირისპირებულებაში გადასვლა, ამას უწოდებენ აგრეთვე მენტალურ რევოლუციასაც; ანუ იმას, რისთვისაც სიცოცხლეს განირავდი, ისევ სიცოცხ-ლის განირავმდე რომ ებრძვი ახლა, შეპყრობილი „აპოკალიფსური ჟინით“ – „სანათლავად თუ ემ-ბაზად ვიქეც აპოკალიფსური ჟინის“ (ანა სულხ-ანიშვილი). აი, თუ სამკვდრო-სასიცოცხლოდ არ დაუპირისპირდები იმას, რაც გიყვარდა, უკვე კარ-

გია; ხოლო თუ ძვრა ვერ გიყვებს და დარჩი მწვერვალზე – ზეკარგი. ეს იმის ნიშანი იქნება, რომ ცხოვრებას აჯობებ, „მე მიძლევიეს სოფელსა!“ (ი. 16. 33) – ნამოიძახებ რომელიღაც წმინდანით, მაგრამ ამ ჯობნით ან ღმერთს რა რჩება, ან – ქვეყანას, ან – შენ?! – აი ერთი „წყევლაკრულვიანი საკითხი“ ამ სოფლისა კიდევ!

ოჰ, რა ძნელია, გნამდეს, რომ მხოლოდ ტანჯული სულისგან იღებს ღმერთი მსხვერპლს, გნამდეს მაშინაც კი, როდესაც ზეპირად იცი კი არა, სმენითაც რომ არ გსმენია ბარათაშვილი და მისი „ვპოვე ტაძარი“, როდესაც აღარ გინდა იყო მსხვერპლი და სიყვარულიც კი უძღურია ტაძარი ისევ აღგიგოს: „ვერლა აღმიგო სიყვარულმა კვალად ტაძარი“... და აღარ ძალგიძს შედგე ისევ „ტროფობისა მთაზედა“...

თუკი „გზა ზევით და გზა ქვევით თურმე მართლაც ყოფილა ტოლი“? – (ანა სულხანიშვილის პერიფრაზი ჰერაკლიტეს (540-483) სიტყვებისა „გზა ქვევით - ონიც კათო და გზა ზევით – ონიც ავსა“ – ორივე გზა მთლიან წრეს წარმოადგენს), – ადამიანს კი მისჯილი აქვს მიმორწევა „მადლისა და წარწყმედის თვალუნვდენელ უფსკრულთა შორის“ (ანა სულხანიშვილი)? თუკი ამას ცრემლი, გლოვა და ნაცრის დაყრაც ვერაფერს შველის? მაშინ რაში მდგომარეობს ქვემარტად „ყვავილობა ყოფიერების“? ყოველივე კარგისა და საუკეთესოს განქიქებაში? 1. სამშობლოსათვის საღალატოდ გაჭრაში? 2. ენის ნაბილწვაში? 3. ღვთისა და მრწამსის გმობაში, ბიბლიურ წარღვნად რომ ქცეულა დღეს და რასაც სიცოცხლის უარყოფელი სექტები უხსოვარი დროიდანვე ბოროტებასთან ბრძოლის ფორმას ეძახდნენ?

ნაციონალური სამება

– არამც და არამც! ჩვენი ერის მითოსური ისტორია, აიეტიდან თუ დავიწყებთ, ბევრად მეტს ითვლის, ვიდრე ისტორიული ცხოვრება ფარნავაზიდან დაწყებული; აიეტი – ეს მთიდან დაგორების სამნუხარო მაგალითია, ფარნავაზი – მთაზე ასვლისა. ფარნავაზის ეპოქიდან ჩვენმა წინაპრებმა ორი ნაციონალური სამება გამოკვეთეს, ასე დაიმასხოვრა ჩვენი ერის კოლექტიურმა მეხსიერებამ: 1. მამული, ენა, სარწმუნოება, მერე კი ჩამოყალიბდა მისი მეშველი ახალი სამება: ქართლის ცხოვრება, ბიბლია, „ვეფხისტყაოსანი“ და საშობაო ნაძვის ხესავით უნდა ვევლებოდეთ მათ, მუხლჩაუხრელად ვშრომობდეთ მათთვის სიყვარულით, რუდუნებით, მოთმინებით, როგორც სწამდათ, ელოდნენ და შრომობდნენ ამისთვის ბიბლიური პატრიარქები, როგორც ეს დაინახა და იწამა სიცოცხლის ბოლოს ფაუსტმა და შესაბამისად, გოეთემ (1749- 1832), როგორც ეს

სწამდათ ილიას და ვაჟას, როგორც ითხოვს ჩვენი ქვეყნის დღევანდლობა: მშვიდობა, სწავლა და შრომა. ამ გზას დაადგა გრიგოლ ხანძთელიც თავისი სკოლით... „ცხოვრების პერსონაჟი“ – მშრომელი, „წამების პერსონაჟზე“ მალლა დადგა. ცხოვრებამ კი ქართულ ხალხურ პოეზიას ეს ასე გადმოათარგმინა: „კარგი მშრომელი გულადზე ათი გაფრენით მეტია“...

მშრომლის – მინის მუშაკისა და მწყემსის ყოველდღიურ ჭაპანწყვეტაში დაინახეს კაცობრიობის, სახელმწიფოს, ეთნოსის ხსნა, ანუ მთის მწვერვალზე დგომა, ჯერ კიდევ უძველეს შუმიდინარეთსა და ეგვიპტეში; ამ ქვეყნებში პირველი ხნული სწორედ მეფეებს გაჰყავდათ და შუმერულ-აქადური „გუთნისა და თოხის გაბაასებაც“ არის ჩვენამდე მოღწეული... ასევე უდგებოდა საკითხს ძველი ბერძენი პოეტი ჰესიოდე, (VII), ავტორი ნანარმოებისა „სამუშაონი და დღენი“, დიდი რომელი პოეტი ვერგილიუსი, (-70-19) ავტორი „ბუკოლოკებისა“ და „გეორგოკებისა“, ბიზანტიის პატრიარქ ფოტიოსის (820-896) თანახმად, ვინდანიუს ანატოლიუსს (IV) იმპერატორ იულიანე განდგომილის თანამედროვეს (361-363) ამ იმპერატორისავე ბრძანებით დაუნერია ნიგნი „მინათმომქმედების შესახებ“, წარმართულ – მაგიური ნიუანსებით სავსეო. მერე ბიზანტიის იმპერატორ კონსტანტინე პორფიროგენეტის (905-959) ბრძანებით შექმნილ სამეურნეო ენციკლოპედიაში – „გეოპონიკა“ შესულა ნაწყვეტები ვინდანიუსის 12 ნიგნიანი ნაშრომიდან. ბასილი ზარზმელმაც დიდი პატივით შემოსა სერაპიონ ზარზმელის მშობლები – მინის მუშაკი და საკუთარი ოჯახის გარდა, სხვათა გამოკვებავნიც. „ხანძთელის ცხოვრებაშიც“ შექცეულია ფიზიკური შრომა პავლეზე დაყრდნობით; ჩვენმა მეფე-პოეტმა არჩილმა კი ფიზიკურად მშრომელის, მინის მუშაკისა და მწყემსის არსებობასთან გააიგივა საერთოდ საქართველოს არსებობაც კი: გლეხი კაცი გადამენდეს, საქართველო გარდაქარდესო...

და მაინც, ყოველ მომენტს, ქვეყნისა თუ ადამიანის ცხოვრებაში, თურმე, როგორც ილია გვმოძღვრავდა, გადასარჩენად მართლაც დროის შესაფერისი ხერხი და ღონე სჭირდება: მთაზე ასვლასაც, დგომასაც და დაშვებასაც: კავშირი მთასთან, ფიზიკური იქნება ეს, თუ სულიერი – „ტანჯული ქვეყნის ოცნება ქვითინებს მთისა წვერზედა“ (ვაჟა), – არასოდეს უნდა განყდეს, „ნამტნავთა შეზავებაც“ („ვითა ზე-მთისა წყარომან, მომრწყე ყვავილი ბარისა“ „ვტ“); უალრესად საჭირო ყოფილა მთაზე დგომის გასაძლევად და გასახანგრძლივებლად კიდევ...

ნიმუ
დარბაისელი

მ
ლ
ე
ნ
ე
დ
არ
ბა
ის
ე
ლი

ამა წლის 12 აპრილს, „კავკასიურ სახლში“ დაგეგმილ კონფერენციას „ელენე დარიანის დღიურების ავტორის ვინაობა“ ხომ როგორ ველოდი! მაგრამ მოლოდინის მღელვარებას კიდევ უფრო მიმძაფრებდა ფიქრი იმაზე, თუ კონკრეტულად რას იტყოდა ბატონი ლევან ბრეგაძე თავის მოხსენებაში „უჩინარი დედნის პნკარედი“, რომელიც შეეხებოდა პაოლო იაშვილის ლექსს „წერილი ანა ახმატოვას“, რომელიც მან „ელენე დარიანის“ ფსევდონიმით უყურნალ „მეოცნებე ნიამორებში“ გამოაქვეყნა 1922 წლის მერვე ნომერში და მერე ელენე ბაქრაძემ, ჩვევისამებრ, მიითვისა და სათავისოდ გადაიკეთა.

ნ. დარბაისელი

პირველი ქართული პოსტმოდერნისტი და თანაც ქალი

(ერთი პაროდული შტრიხიც ელენე ბაქრაძის პორტრეტისათვის)

ძვირფასებო, პოსტმოდერნიზმის ან გენდერის შესახებ კვლევებს მანდ, ახლომახლოში ვინმე ხომ არ აფინანსებს? ლიტერატურის მუზეუმის დირექტორობა მნდომებია, კი ვეცადე, მაგრამ რა ვქნა, არ გამომივიდა!

ახლა რამე სხვა უნდა ვცადო!

გამიგია, ჰაინრიხ ბიოლის ფონდი კარგ ფულებს იძლევა, გენდერულ რამეს თუ მოაქცევ კვლევის სათაურშიო, მაგრამ დავიგვიანე: ჯერ ერთი, ის ხელმძღვანელობა აღარ ჰყოლია და ახალი კიდევ – ეგრე ხელგაშლილი არა ჩანსო, თანაც, რაც მე მაგ ფონდზე ვწერე პირადად თუ საჯაროდ, აგერ უკვე რამდენიმე წელიწადია, რალა გამომივია!

ახლა სულ ბოდიშები რომ ვუხადო, მაინც საეჭვოა, რამე გადმომიგდონ. არადა, პირველი ქართველი, ნამდვილი ლესბოსელი პოეტი ხომ აღმოვუჩინე ელენე ბაქრაძის სახით, ის ერთი და აგერ ახლა – პირველი პოსტმოდერნისტი ქალიც ჩვენია!

რა ბრძანეთ?

...დიახ, ისიც ელენე ბაქრაძეა!

ამა წლის 12 აპრილს, „კავკასიურ სახლში“ დაგეგმილ კონფერენციას „ელენე დარიანის დღიურების ავტორის ვინაობა“ ხომ როგორ ველოდი! მაგრამ მოლოდინის მღელვარებას კიდევ უფრო მიმძაფრებდა ფიქრი იმაზე, თუ კონკრეტულად რას იტყოდა ბატონი ლევან ბრეგაძე თავის მოხსენებაში „უჩინარი დედნის პნკარედი“, რომელიც შეეხებოდა პაოლო იაშვილის ლექსს „წერილი ანა ახმატოვას“, რომელიც მან „ელენე დარიანის“ ფსევდონიმით უყურნალ „მეოცნებე ნიამორებში“ გამოაქვეყნა 1922 წლის მერვე ნომერში და მერე ელენე ბაქრაძემ, ჩვევისამებრ, მიითვისა და სათავისოდ გადაიკეთა.

მჯერა, ჩემი არ იყოს, ბევრმა იცით ეს ლე-

ქსი ზეპირად და მაინც დავდებ მათთვის, ვისაც შეხსენება სჭირდება:

წერილი ანა ახმატოვას

მე მინდა გითხრა სამძიმარი, რომ ბლოკი მოკვდა!

ხანდახან ჩუმი და მძინარი მეცა ვარ ბლოკთან.

ჩამოდი ჩემთან. მე მგონია ვიქნებით დები:

თუ პეტერბურგის აგონია გიყვარს და ვცდები.

თბილისის მადლი და შვენება გიშველის, ვიცი.

ორივეს ერთად გვეჩვენება წასული პრინცი.

შენ დაღალული გიბანია სხეული ნისლში...

ჩემი ქვეყანა ისპანია არი ივლისში.

მე ცოტა მიცნობს: სხვანაირი მენვია ბედი.

შენთვის საჩუქრად მაქვს დაირი და ოქროს გედი.

ჩვენი მზე, ჩვენი მხარე ლურჯი ლოყებს აგინთებს;

აკოცე შენი ცივი ტუჩით თამარის თითებს.

როგორც ბიოგრაფიიდან ცნობილია, მარიჯანის პოეზიის საღამოზე დასასწრებად მისულ ელენე ბაქრაძეს მარიჯანი, ძველი დაქალი, მსუბუქად რომ ვთქვათ, დიდი აღფრთოვანებით არ შეხვედრია.

ეს უკვე 1957 წელია, მთელი 35 წელია გასული მას შემდეგ, რაც ეს ლექსი გამოქვეყნდა.

მოგვიანებით საბოლოოდ მარიჯანი რომ მას კლასელად მოიხსენიებს, რაც სრული ქრონოლოგიური აბსურდია, რადგან, ყველაფერს რომ თავი დავანებოთ, ასაკობრივი სხვაობა მათ შორის 7 წელია, ამის თაობაზე ადრე, წინა ოპუსში უკვე მოგახსენეთ. ისიც გითხარით, რომ საპასუხოდ ელენე ბაქრაძე მარიჯანს უძღვნის ლექსს, რომლის ხელნაწერიც გ. ჯავახიშვილმა გამოაქვეყნა თავისი წიგნის გარეკანის ბოლო, უკანა გვერდზე. ხოლო

წიგნში პატიოსნად აღნიშნული აქვს, რომ მარიჯანისადმი მიძღვნილი ლექსი (1957!!!-ნდს) და „წერილი ანა ახმატოვას“ (1922!!!-ნდს) მსგავსებას ამჟღავნებს.

ლევან ბრეგაძის მოხსენება დევს ინტერნეტში, არ არის ძნელი მოსაძებნი, წაიკითხეთ და დარწმუნდებით, თუ რაოდენ დამაჯერებლად დაასაბუთა ავტორმა, რომ ლექსი „წერილი ანა ახმატოვას“ ეკუთვნის პაოლო იაშვილს.

ეს – ძალიან კარგი, სხვას არაფერს არც მოველოდი, გამოქვეყნებულ ვერსიაში ისიც მიუთითებს მარიჯანისადმი მიძღვნილი ლექსის მსგავსებაზე.

ესე იგი, რა გამოდის. ორმა მეცნიერმა უჩემოდაც აღმოაჩინა, რაც აღმოსაჩენი იყო, მე რაღას ვიჩემებ!... თუმცა, როგორც იტყვიან, ჰაერზე რომ არ ვილაპარაკოთ, ჯერ მეორე ლექსიც ვნახოთ:

წერილი მარიჯანს.

მინდა დღეს გითხრა გულის ნადები
თუმც ჩავიფერფლე დიდი ხანია.
მაგრამ მე მჯერა ისევ ვართ დები
გვწვავს ძველებურად ჩვენ პოეზია.
შენთვის საჩუქრად არ მაქვს დაირი,
არც ოქროს გედი მომიწვევია,
მხოლოდ მე მახსოვს შენი დარდები
ჩემთვის წყლულები შეგიხვევია.
მე სხვანაირი მენვია ბედი.

ის არ იკლებდა ჩემით გართობას,
თბილ თანაგრძნობით აღარ მოხვედი
არ შემოგჩივლე მეც მარტოობა.

დღეს ჩვენი ხალხი გათბობს გვირგვინით
წელთა გუგუნი შუბლზე განათებს.
იყავ დღეგრძელი. ჩემს გულისტყვივლს
სულ სხვა თაობა გაასამართლებს.

ელენე დარიანი.

1957წ. ტფილისი.

ნინო დარვაისელი

ახლა მე მარტო შესაბამის ადგილებს დაგინწყობთ თვალნათლივობისათვის ჯერ პაოლო იაშვილის და შემდგომ ე. ბაქრაძის ლექსიდან, და – კავშირს ჩავურთავ შუაში მეტი მკაფიოობისათვის, ხოლო დასკვნები თქვენ თვითონ გამოიტანეთ:

1. წერილი ანა ახმატოვას და წერილი მარიჯანს

(ამაზე იქნებ თქვენი ყურადღება არც გამემახვილებინა, მაგრამ მოგეხსენებათ, „წერილი“ – პოეტური ეპისტოლე –

ჟანრია, თან ჩვენს შემთხვევაში – პაოლოს საყვარელი ჟანრი, დაწყებული მისი უცნობილესი ლექსით „წერილი დედას“, ამაზე ლევან ბრეგაძე გარკვევით მიუთითებს.

2. ორივე ლექსის დასაწყისი, პირველი ტაეპი

მე მინდა გითხრა სამძიმარი

და

მინდა დღეს გითხრა გულის ნადები

3. ვიქნებით დები

და

ისევ ვართ დები

4. მე ცოტა მიცნობს: სხვანაირი მენვია ბედი და

მე სხვანაირი მენვია ბედი.

5. შენთვის საჩუქრად მაქვს დაირი და ოქროს გედი.

და

შენთვის საჩუქრად არ მაქვს დაირი, არც ოქროს გედი მომიწვევია,

და არსად არავითარი ბრჭყალები....

არის თუ არა ეს – პოსტმოდერნი!

არის თუ არა ეს – ავტორსა (ელენე ბაქრაძე) და მკითხველს (მარიჯანი) შორის კონვენცია – წინარე, ნაცნობი ტექსტით ირონიული თამაში. რატომ ირონიული? ნიშნისმოგებით ინტონაციას სულ ვერ გრძნობთ?

ხედავთ, რას ეუბნება ფინალში? გავიმეორო?!

კი ბატონო!

იყავ დღევრძელი. ჩემს გულისტკივილს
სულ სხვა თაობა გაასამართლებს.

ამ ელენე ბაქრაძის ირგვლივ დაუსაბუთებელი
ვარაუდებისა და კონოტაციების ისეთი ბული
დააყენეს, მეც ხომ შემოძლია, ერთი ვარაუდი
გამოვთქვა, უბრალოდ, ოდნავი ინტერპრეტაცი-
ის უფლება მივცე თავს?!

ჰოდა ვაძლევ:

საკუთარ ინტენციას, ჩანაფიქრს ამჟღავნებს
მარიჯანისადმი ლექსში ელენე ბაქრაძე.

ფინალში უკვე მკაფიოდ ჩანს, რომ ქარ-
თულ ლიტერატურაში საუკუნის ფალსიფიკაცია
მოფიქრებული აქვს;

კარგად იცის, რას და რატომ აკეთებს.

მისი ჩანაფიქრია, ახლა რომ ვახორციელებთ
სწორედ, „სულ სხვა თაობელები“!

ეს კიდევ არაფერი!

რას არის გადარჩენილი პაოლო იაშვილი და
ქართული პოეზია, რომ იცოდეთ:

სხვა ქართველი და არაქართველი პოეტების
ლექსები თავისი ხელით რომ ჰქონდა ე. ბაქრაძეს
გადაწერილი, ამაში ცუდი რა არის, არ იყო ქსე-
როქსობანა მაშინ, არც კარგი წიგნები იშოვე-
ბოდა და ასე სხვაც ბევრი იქცეოდა. მართლა
თავისი ბრალი ხომ არ არის, ლიტერატურის
მუზეუმელ გამომცემლებს ამდენი ერთად რომ
„შეეშალათ“ და წიგნში, როგორც საკუთარი, ისე
შეუტანეს, არა?

პაოლოს ამ ლექსის ამბავი განსაკუთრებუ-
ლად იცით, რატომ მაინტერესებდა?

მდგომარეობაა – განსხვავებული. დოკუმენ-
ტურად დასტურდება, რომ ეს ადამიანი ძალიან
სერიოზულ მიმონერას აწარმოებდა ცისფერყან-
ნელთა მკვლევართან ვალენტინა ბალუაშვილთ-
ან, რომელიც ანა ახმატოვას პირადად იცნობდა.
რუსულად პაოლოს ლექსის ბნკარედებიც გაუგ-
ზავნა, როგორც თავისი. ეს მიმონერა ლევან
ბრეგაძის მოხსენებაშიცაა.

კიდევ კარგი, ეს ამბავი არ გამოვიდა, თო-
რემ მერე გენახათ, ახმატოვას არქივში რომ
აღმოჩენილიყო ქართველი პოეტებსა და მიერ ჯერ
კიდევ ოციან წლებში მიძღვნილი ლექსი.

რუსი მკვლევარების გულმოდგინების ამბა-
ვი რომ ვიცი, აქამდე სადოქტოროები იქნებოდა
დაცული ელენე ბაქრაძეზე. იქნებ ფოტოილუს-
ტრაციებში განჯაში, ნიკოლოზ ბარათაშვილის
ნასაფლავარის ფოტოც გამოჩენილიყო.

თან ეს როგორ ლამაზად გაკეთდებოდა,
ხომ იცით: ხომ ირწმუნებოდა, ელენე დარიანი
მე ვარო, ნახევრად ხომ მართალიც იქნებოდა.
ტონობით ფაქტი აქვს, ელენე დარიანს რომ
ეძახიან მეტსახელად, (ის იქით იყოს, რომ სამგ-
ვარიანი ბაქრაძე – ბერიშვილი – ქართველიშვი-
ლი ადამიანის დაფიქსირება სამისამართო უბის
წიგნაკში მთლად მოსახერხებელი ვერ არის, არ
ეტევა და მინიმუმ, ეკონომიურობისთვის მეტ-
სახელით ურჩევნია ადამიანს).

ვინლა გაარკვევდა, მეტსახელსა და ფსე-
ვდონიმს შორის განსხვავებას. ჩანდა ამის იმე-
დად არ ამღვრიეს წყალი მისმა... აპოლოგეტებ-
მა... და ცოტა კიდევ მეტებმა, ოღონდ არცთუ
უანგაროდ?

ხომ კიდევ გაუვიდათ აქამდე?

ვერ აიყოლიეს საქმეში ჩაუხედავი, გულუ-
ბრყვილო ადამიანების მთელი სიმრავლე?!

უილიამ ბლეიკის ბიოგრაფები აღნიშნავენ,
რომ ქრონოლოგიურად იგი ერთ-ერთი პირვე-
ლი რომანტიკოსი იყო, თუმცა ამ მიმდინარეო-
ბის განვითარების ადრეულ სტადიას მან კვალი
ვერ დაამჩნია, რადგან გვიან გამოქვეყნდა მისი
შემოქმედებაო.

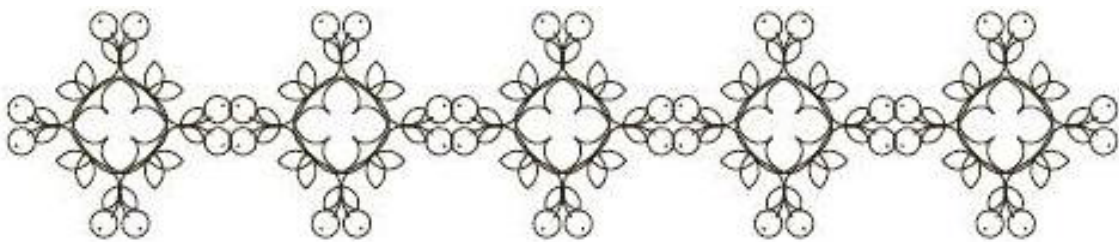
აქაც საბედისწერო დაგვიანებასთან გვაქვს
საქმე!

ელენე ბაქრაძის გამოცდილების გაუთ-
ვალისწინებლად, წვალეზ-წვალეზით გაიკვალა
ჩვენში გზა პოსტმოდერნმა, მაგრამ ჯერი ახლა
ლიტერატურის ისტორიკოსებზეა.

დიახ! მათ უნდა შეავსონ ეს თეთრი ლაქა
და ელენე ბაქრაძეს, როგორც პირველ და თანაც
ქალ პოსტ მოდერნისტს კუთვნილი ადგილი
ახლა მაინც მიუჩინონ, სადაც ჯერ არს!

აბა, ყველა სამკაული შემოეცალა მასმე-
დიით გულმოდგინედ ნაპიარებ ამ ათწლოვან
კერპს და ცოდო არ არის?!

მასაც ხომ უნდა რაღაც!

უფლისმიერი მოკრძალებითი გემოვნებით. უთუოდ ყველგან, მის სურათებში, ზეადამიანური ხედვა და წმიდათანმიდა მკვეთრი გამხელაა თითქოს შენეულ ღვთიურისა“.

ესეც საინტერესოა: „ირგვლივი გარემო, კოსმოსი, ქართული რეალურ-ირეალური მარადიული სამყარო და ღვთიური მეხსიერება ქმნიდა ფერწერის ფუნჯით საოცრებებს“.

დაბოლოს, თავადვე ნიკო ფიროსმანი აღიარებდა, წმინდა გიორგი მაზის ფუნჯის წვერზე და მუდამ მქადაგებს: ხატე, ნიკალა, ხატე!

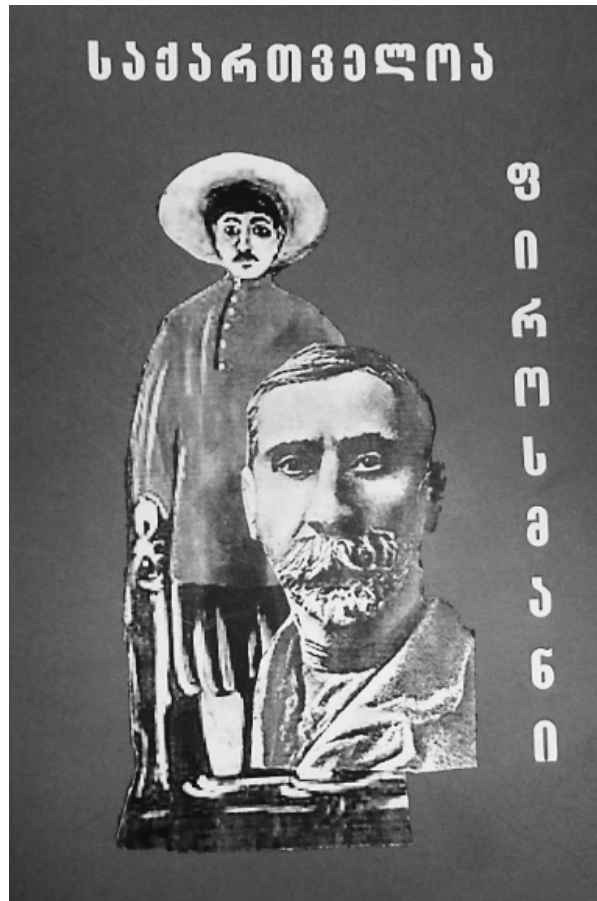
ახლა ეჭვიც არ მეპარება, რომ ფიროსმანის ფუნჯს მირონი სდიოდა და შესაძლოა ახლაც სდის.

ყველა მნიშვნელოვანი მოვლენის კოსმიურ გონთან, კოსმიურ მეხსიერებასთან დაკავშირება შეიძლება ვინმეს მწერლის ახირებად მოეჩვენოს, მაგრამ ეს უკვე რეზო ადამიას საფირმო ხელწერად ქცეული პლანეტარული განზომილებაა, სადაც მწერლის ფანტაზია ამოუწურავ მასშტაბებს აღწევს და არც რეალობასთან წყვეტს კავშირს. აი, კალმის მონასში, რომელიც არავისში აგერევათ: „დროის, სივრცის და კოსმოსის გარემოცვაში, ნიკალა დამოუკიდებელი უძლიერესი ვარსკვლავთუფორმა სხივთ განზომილება გახლდათ, უთუოდ დადებითი ზეძალები მძლავრობდნენ, გრძნეული მხატვრის იდუმალ ქმნილებათა თითქმის ფანტასტიურ შემოქმედებაში“.

სოფელ მირზანში დაბადებული და გაზრდილი ნიკო კარგად ხედავდა როგორ იყვნენ ადამიანები მინას მიჯაჭვულები. მინაზე მოჰყავდათ ხორბალი და ვაზი, საქონელიც მინაზე ძოვდა ქორფა ბალახს. პატარა ნიკომ მინის ხმაც გაიგონა, როდესაც მინის გორბებმა ხმაურით შთანთქა მამამისი. ნიკო ხედავდა, რომ თანასოფელეთა ფიქრები და იმედები მხოლოდ მინას დასტრიალებდა, მინას ვერ სწყდებოდნენ. მინა აპურებდათ, ქანცს აცლიდათ და გაუმადლარ სტომაქში ინელეზდათ. მინა იყო ამ ხალხის მარჩენალიც და ბატონიც, მინა ნიკოს დამონებასაც უსათუოდ შეეცდებოდა და ბიჭმა თბილისს მიაშურა. აქედან დაიწყო მისი ცხოვრების ხანმოკლე და თავბრუდამხვევი თავგადასავალი. თუმცა უნდა ითქვას, რომ ნიკალა ქართულ მინას არასდროს მოსწყვეტია. უფრო მეტიც, მეორე ასეთი სულით ხორცამდე ქრთველი მხატვარი და შემოქმედი ძნელად თუ მოიძებნება. პეიზაჟები, ნატურმორტები, პორტრეტები - თხემით ტერფამდე ქართული და ამავე დროს ზოგადსაკაცობრიოა.

რეზო ადამია ამ საკითხზეც დამაჯერებლად გვესაუბრება: „მიგდებულსა და სასიკვდილოდ განწირულს მხოლოდ საქართველო ელანდება თავისი მთა-ბარით, ვენახებით, ველ-მინდვრებით, ლურჯი ცით, მუდმარე მთვარე და სადღაც წყაროსთან სააღდგომო ბატკნით“.

აქაც საინტერესო მოსაზრებაა გამოთქმული: „ყოვლად დიდი სიმართლე თამამად უნდა ითქვას, სამყაროს, მზის, მთვარის, ვარსკვლავეთისა და

დედამინა ქართული მისტიკისმიერი სიკეთის და მშვენიერების შემოქმედებითი უბადლო ნაყოფია ნიკო ფიროსმანაშვილი“.

ამ მოსაზრებამაც ძალიან დამაფიქრა: „თვითმყოფადი მსუყე ფერთსიუხვის და უსაზღვროდ გაბედული შუქ-ჩრდილის, უკიდურეს კონტრასტული ფერ-ნათელი ფერმწერია ნიკო. ამ უმტკიცესი გზით ნიკალასეული ალალი, ნაღდი და უნაკლო ვარსკვლავით ნათება საქართველო დაიხატა, თავისი ულამაზესი მუქი-ლურჯი, უძირო ცით, უმშვენიერესი მთა-ბარით და კეთილშობილ-ძლიერი შრომისმოყვარე ადამიანებით“.

ესეც მეტად დამაჯერებელია: „მხატვარი მხოლოდ უშუალოდ კეთილი უფალ კოსმოსიდან და მშობლიური ბუნების, ხალხის გარემო ჰაერ-წიალიდან იკვებებ-იმართებოდა, რითაც სულს ხატავდა ალალად - მხოლოდ ქართულს, წმიდად-კეთილს, ნაღდს“.

ბარემ ესეც ნავიკითხოთ: „მხატვარი ნიკო ფიროსმანაშვილი ის იშვიათი მოვლენა იყო, რომელზეც თანაბარი ძალისხმევით მოქმედებდა ვარსკვლავთი და მშობლიური მინა ქართული“.

ნიკო ფიროსმანი, ანრი რუსო, ფრიდა კალო - ასე მგონია, ხელოვნებათმოდუნეებმა ამ გენიოსს შემოქმედებს პრიმიტივისტი მხატვრები მხოლოდ იმიტომ უწოდეს, რომ სრულყოფილად ვერ ახსნეს მათი ტილოებიდან მომდინარე მომწუსხველი ძალის საიდუმლო, რითაც მთელი მსოფლიო დაატყვევეს.

ფრიდა კალო სახლში იღებდა სამხატვრო გა-

ნათლებას, მისი მეუღლე კი გამოჩენილი მექსიკელი მხატვარი დიეგო რივერა იყო. ანრი რუსო ყველაზე ცნობილ ტილოებში ეგზოტიკურ ჯუნგლებს ხატავდა, თუმცა საფრანგეთს არასოდეს გასცილებია. მხატვრობა ანრი რუსოსთვის ერთადერთი გატაცება არ ყოფილა - ნერდა მუსიკას, უკრავდა ვიოლინოზე, თხზავდა პიესებს. აი, ნიკო ფიროსმანისთვის კი მხატვრობა სულის განუყოფელი ნაწილი იყო. კვლავ რეზო ადამიას მივმართოთ: „ნიკალა, როგორც მოვისხენიებ, სხვა გენიებისგან განსხვავებით, ყოველგვარ ტექნიკურ-თეორიულ სწავლებას მოკლებული, უშუალოდ მაგალობელ ველური მამალი, შავი-წითელნიკარტა შაშვია“.

ან კიდევ: „სიამაყით ივსები, რომ ხედავ მხატვარს მცირედი გავლენაც არა აქვს არავისი და მთლიანად ქართულია, მხოლოდ“.

ესეც ანგარიშგასანევი აზრია: „ფიროსმანს თავის სიცოცხლეში არავითარი ევროპულ-აზიური, თუ თბილისურ-ქართული სწავლა-განათლება არ მიუღია, როგორც ფერწერაში, ასევე თეორიულად“.

ეს კი რეზო ადამიას სტილში თქმული: „დროის, სივრცის და კოსმოსის გარემოცვაში, ნიკალა დამოუკიდებელი უძლიერესი ვარსკვლავითური ფორმა სხვით განზომილება გახლდათ, უთუოდ დადებითი ზეძალები მძლავრობდნენ, გრძნეული მხატვრის იდუმალ ქმნილებათა თითქმის ფანტასტიურ შემოქმედებაში“.

ბარემ ამასაც გავეცნოთ: „თანამდეგ, მუდმივად ღვთისმშობლის ხატის მირონივით პირველყოფილობის არქაულ ხალასი, ველურ შორეული კულტურა უწყვეტად მოყოლავს, რომ ის მხოლოდ ერთადერთი მხატვარი ფიროსმანია დედამინაზე და როგორც ზევით მოგახსენეთ, არაფრით არავის არ ჰგავს“.

ბოლოსთვის ესეც წავიკითხოთ: „უთუოდ, ნიკო ფიროსმანაშვილი, თავისთავადობის, გამოკვეთილი ინდივიდუალურობის, დამოუკიდებელი მიულწევადი თვითნაბადი ხელოვნების, შეუდარებელი მეუფეა“.

ნიგნში საკმაოდ ვრცელი პასაჟია ჩართული ივანე კეკუას მიერ საკუთარ სახლში, სოფელ ეკში, ძველკოლხურ, ეგზოტიკურ ოდაში ნიკო ფიროსმანაშვილის მუზეუმის მოაწყობას რომ ეხება. რეზო ადამია ამჯერად თხრობის რეალისტური მანერით გვიყვება სულისშემძვრელ, ტრაგიკულ ამბავს. ტრაგიკულს იმიტომ, რომ ოდაში ხანძარი გაჩნდა და ნიკოს ნახატები ფერფლად იქცა. მხოლოდ ორი ნახატის გადარჩენა მოასწრო კირილე ზდანევიჩმა, რომელიც ეკში ხანძრის გაჩენამდე ჩავიდა და ნახატები შეისყიდა. ცალკე ამბავია ღვინით მოვაჭრე ივანე კეკუასა და ნიკალას ახლო მეგობრული ურთიერთობა. ივანე კეკუა ყოველწლიურად ხელს უწყობ-

და ნიკალას, რის სანაცვლოდაც მხატვარმა მეგობარს თავისი საუკეთესო რამდენიმე სურათი აჩუქა.

რეზო ადამია ნიგნში სხვა საინტერესო საკითხებსაც ეხება. იმ მითზე, თითქოს ნიკო მთვრალი რომ ხატავდა ავტორი ამბობს: „ისინი, ვინც ზედმეტად აზვიადებდნენ ყოველივეს, თავადვე ყოველდღე უზომოდ სვამდნენ და ნაყოფანობდნენ. ოღონდ, ყოველად უზრუნველყოფილ ჩაკეტილ უსაქმურ პირობებში“.

რეზო ადამია ამ ნიგნშიც აყენებს საკითხს, რომ თბილისში გამოინახოს შენობა, სადაც ნიკო ფიროსმანის მუდმივმოქმედი გამოფენა მოეწყობა. ავტორი საკმაოდ ხისტ დასკვნას აკეთებს მათთვის ვისაც ამ საკითხის მოგვარება ეხება: „ესაა გონებრივი სიჩლუნგე, გულცივობა და სულიერი სიძუნწე“.

რეზო ადამია ძალიან საინტერესოდ გვესაუბრება საჰარის ბუნებრივი გამოქვაბულის ნეოლითური ხანის შედევრ-ფრესკებზე და გენიალურ მხატვარ-ფერმწერლებზე.

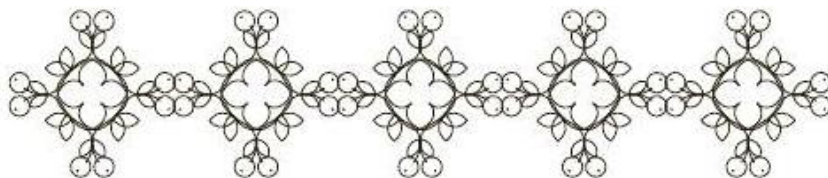
რეზო ადამია მეცნიერ-ხელოვნებათმცოდნე პაპუნა ნერეთლის მიერ მისთვის მოყოლილ, ფიროსმანის ნახატის აღმოჩენის ლამაზ და ერთი შეხედვით დაუჯერებელ ამბავს გვიყვება, როდესაც ქურთი ქალი, ნიკალას მუყაოზე ნახატით „კრუხი წინილებით“ ქუჩაში მოხვეტილ ნაგავს იღებდა.

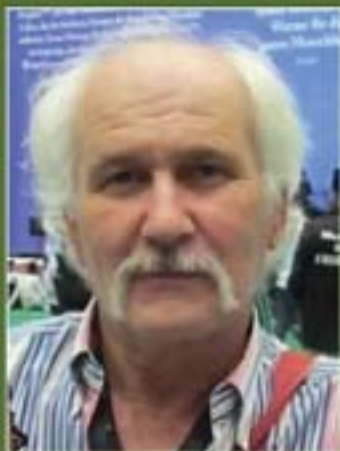
რეზო ადამია გულდანყვევით წერს ნიკო ფიროსმანის დაკარგულ სამარეზე: „იგივე ბედი ეწია ადრეული ხანის საოცრება შემოქმედს, გენიალურ რუსთაველსაც. ეჭვგარეშე ნაფიქრალია, სადღაც ქვეყნიერების ზენარულ კანონ-ნუსხაში, კოლხურ-იბერიულ სივრცეს, მედია, რუსთველ-ფიროსმანისეული მინა ჰქვია...“

დაკვირვებული მკითხველი კიდევ სხვა საინტერესო საკითხებსაც აღმოაჩენს ნიგნში.

და ბოლოს, რეზო ადამიას ახალი ნიგნი „საქართველოა ფიროსმანი“, ის ნიგნი არ არის წაკითხვისთანავე თაროზე რომ შემოდო და დაივიწყო. არა, ნიგნი წაკითხვის შემდეგაც გაღელვებს, ბევრ რამეზე დაგაფიქრებს და გაიძულებს რომ კიდევ და კიდევ მიუბრუნდე.

„საქართველოა ფიროსმანი“ რეზო ადამიას მარჯვედ მიგნებული სათაურია, ამ შედარებას ფიროსმანი ნამდვილად იმსახურებს. მე კი რეზო ადამიასეულად მინდა გავაგრძელო: საქართველოა რუსთაველი, საქართველოა ილია ჭავჭავაძე, საქართველოა აკაკი წერეთელი, საქართველოა გალაკტიონ ტაბიძე, საქართველოა ზაქარია ფალიაშვილი, საქართველოა ლადო გუდიაშვილი... და საქართველოა ყველა გულანთებული, თავდადებული მამულიშვილი.

გიორგი
სოკოლავაძე

